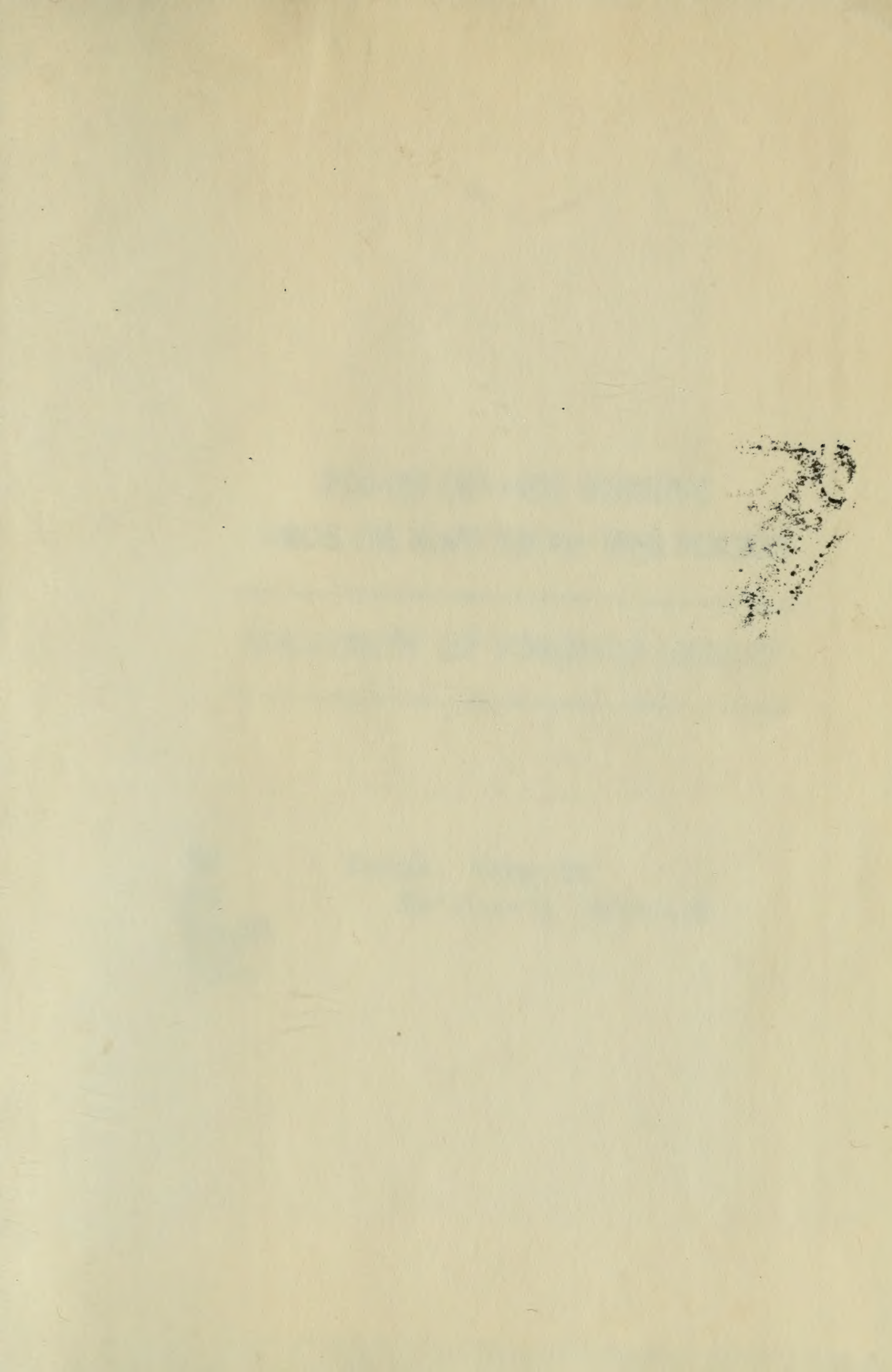

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 11 25 07 009 5

﴾ اسئلهٔ حكميه ﴿

(مؤلفی)

فضيلتلو اسحق افندی حضرتلری

(صاحبی)

(محمد نجيب)

ايكنجی طبعی

معارف نظارت جليله سنك ٩٨٦ نومرولو و ٢١ ربيع الاخر
سنه ١٣٠١ تاريخلو رخصتنامه سيله جريدهٔ عسكريه
مطبعه سنده طبع اولنمشدر

استانبول
١٣٠١

اسئلهٔ حکمیه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيد الاولين والآخرين وعلى آله واصحابه اجمعين ※ وبعد اصحاب علمك معلوميدر سائل مجيبك ومجيب سائلك كلامنى دفع ايتمك اظهار حق قصدينه مقارن اولور ايسه مباحثه ومناظره اطلاق اولنور واكر خصمه غلبه واسكات قصديله اولور ايسه مجادله تسميه اولنور شق ثانى حرام شق اول جائز وبلكه مشككينك تشكيكنى دفع ايچون واجب اولمسى نمايان بنابرين هر مدت سفر محلده عقائد مسلمينى حفظ ايچون علم كلامده مطلع برعالم كامل نصب ايتمك پادشاه اسلام ايده الله الى يوم القيام حضرتلرينك اوزرينه واجب اولمسى غنى عن البياندر ومباحث اولان ذات (كلموا الناس على قدر عقولهم) مضمون شريفيله عمل ايدرك هر شخصك حالنه

كوره خطاب ايدوب مثلا خصم اهل كتابدن ايسه ادلهٔ
نقليه اهل كتابدن اولمديغى تقديرده براهين عقليه
مثال جزئيه ايراداتلك الزامده فائدهٔ كثيره سى اولمسى
بو فقير پر تقصير فرق مخالفين ايله مباحثه ايدرك بالدفعات
تجربه ايلدم ازجمله سياحت دمشق الشام عودتنده ساحل
صيدايه وصول ومتهئ حركت اولان واپوره نزول
وقوعنده كتاب مطالعه سيله مشغول ايكى شخص خرستيانك
نزدينه قعود اولندقده بونلر سوزه ابتدارله خيلى مدت بلاد
اسلاميه ده سير وسياحت اثناسنده تحصيل علوم عربيه
وفارسيه دن بهره دار وتميز منطوق ومفهومه صارف
سعى بيشمار اولدقلرينى بسط مقدمه ايله معتقدات اسلاميه ده
متبادر اذهانلرى اولان شبهاتى ازاله ضمننده علماء مسلمين
ايله مباحثه آرزوسنده اولدقلرى حالده بونلردن كورملرينى
تفرس ايلدكارى معارضه ومجادله وقوعى ملاحظه سى
حصول مأمولرى اولان منافعدن محروميته سببيت
ويرديكنى درميان ايتلرى اوزرينه شمدى يه قدر ابناى
جنسلريله سبقت ايدن مباحثه ده اظهار حسن معامله
اولنديغى مثللو كندولريله دخى مرساى ازميره مواصلت
تيسر ينه دكين مع الممنونيه صورت جميله ده تصوير بحث

ومسئله قبولنده تردد ایدلمیه‌جکی بیانیله برابر مباحثه‌نك
شرطی مذهب سائلك بیلنمسنه منوط اولدیغی جهتله اولا
قنغی مذهبه ذاهب ونصل مهریه هارب اولدقلری
حقنده ایراد ایدیلان سؤاله مذهب مخصوصه ذهابنی تارك
ودائما جناب تعالی وتقدسی تحری وتجسسنده مسلك حکمایه
سالك اولدقلرینك جوابی الندقده کتب وشرایعدن
هیچ بر کتاب وپیغمبره اتباعلری اولوب اولمدیغی استفسارینه
دخی اگر بر شریعته تبعیت ایتملری لازم گلسه شریعت
محمدیه علیه اکمل التحیه‌یه تابع اولملری وانبیای عظام علیهم
صلواة الرحمن حضراتنك مبعوث من عندالله اولدقلرینه
یقینلری اولسه انلری واخبارت واقعه‌لرینی تصدیق
ایتملری ایجاب ایده‌جکندن بحثله وهله اولیده بیوك
شبهه‌لری انبیای فخام حضراتنك مبعوث من عندالله
اولدقلری مسئله‌سنده ایدوکی جوابی الحسنی متعاقب
دعایه تصدی ایله گرك عبادت وگرك معارف وحرفته
متعلق کافهٔ علوم وفنون اول امرده بعنایة الله تعالی انبیای
عظام حضراتنك تعلیمیله تعلم اولندیغی وخصوصا علوم
حکمیه حکمانك هرمز حکیم واهل کتابك ادریس اسمیله
یاد ایتدکاری پیغمبر علیه السلام حضرتلرینك تعلیم

وارشادیله ایجاد اولندیغی کبی متفرعاتی دخی سائر انبیای فخام حضراتنك رموزاتیله علی الاجمال ناسه ایصالندن صکره حکمای لاحق افکارایله اوعلم اجمالی تفصیل وتجارب ادوار ایله توسیع ایتملرندن ناشی کون بکون توسع ایتمکده ایدوکی وآکر انبیای عظامك تعلیمی واقع اولمسه نوع انسان علوم ومعارفدن تهی حیوان بهایم کبی قاله جغی انبا ایلدکده بونلرده انبیای کرام مانند حکما اعقل عقلادن اولدقلری حیثیتله آحادناسی دائرهٔ تربیه یه آلمق ایچون ادارهٔ پرکارله برریول ارائه ایلدکارینه وانلرك جزیرة العربده نشأتی اوارضك مقتضای طبیعتی سکاننك امزجه سنی معتدل قیلمسنه واعتدال مزاج ایسه شخصی اعقل وارشد ایلمسنه زعم ایله علومی حکمادن ویاانبیای فخام حضراتی حکمادن اخذ کیفیتی امور مستوره دن وهم وخیالیله کشف واثباته مجال مرتبهٔ استحالده دردیمك استدکلرنده اعطای جوابه مسارعتله فلاطون ایله سقراط وامثالنك انبیای بنی اسرائیل ومعلم اول فارابی ایله ابوعلی بن سینا وممثالرینك خاتم النبیین صلواة الله تعالی وسلامه علیهم فی کل آن وحین جناب نعم المأبلرینه اتباعلری کتب تواریخده مسطور وبطناً بعد بطن تواترله مسلم کردهٔ

جمهور اولوب لكن انبياى عظامدن هيچ بريسنك حكمادن برينه تبعيتى نه سلك حريره تحرير ونه ده السنهٔ انامده تذكير اولنديغى بيان اولنمش ايسه ده اكاذيب كونا كون ايله مشحون اولان كتب تواريخك سند صحيح اولمغه صلاحيتسزلكنى تلميح ايتدكارنده سكوت ايله معامله وبرآز وقت صدددن چيقيلوب احوال عصريه ووقوعات دهريه مقالاتيله مصاحبت ارهسنده اوروپا اهاليسنك حرف وصنايعده مشهود اولان مهارتلرى اوصافنده اطراد وحددن اشورى مدح وثنا ايتمرينه مقابل معارف وصنايعده امريقا اهاليسى دها زياده ماهر وهرشيده اوروپاليلره رجحانيتلرى ظاهردر دينلديكنه ضحك مستهزيانه ايله بهى افندى اوروپاليلر بوندن اوچ يوز سنه مقدم امريقايى كشف ايتدكلرنده معارف وهنردن ذرهجه اثرشويله طورسون اهاليسنى وحشى جنوارلر حالنده بولديلرمى ديهرك بوداعيلرينى كويا انكار وتكذيب ايدرك بتون بتون تجهيل وتاريخ وغزته ييله مطالعه اولنمديغى هزلياتيله تخجيل صورتى كوستريلهرك بونلرك افعال اوائل حاللرى شرحه باشلنوب بغداى زراعتندن بشقه برشى بيلمدكارى

وانی دخی طحن ایله نان شکاننه قویه میوب دانه دانه
وصید ایتدکلری بالقلری بلاطبخ دیری دیری یدکلرینی
واغاج قبوقلرینی بر برینه اکلیوب کیدکلری ونکاح
وسفاح وسائر آداب انسانیه فوز وفلاحنه دائر برشی درك
ایتمدکلری حیثیتلرله حیوان وحشی مشابه سنده بولندقلرینی
وبعد زمان اوروپا تربیه سیله لوازم انسانیه یی
اوکرهنوب شمدی کوریلان هیئاته کیردکلری تقریر
ایدلمسیله مطلوب مافی الضمیر بروفق امل حصوله پذیر
اولدیغندن ارتق تحویل لسان ایله سوزلری تصدیقه
وآمریقایی کاشف اولان حکیمك نامی وصورت کشفیله
قنغی دولته عرض اولندیغی هنکامی تفصیلاتنه
کیریشیله رك وقوف تام ابرازیله صدرلری براز تضییقه
ایدلدکده مادامکه شوحاله بالاطراف واقف وبدایت
اموری عارفسکز نیچون دمنجك تغافله آغاز وافاداتمزی
بالکلیه ردوجرحله دهن تجاهلی باز ایتدیکز دیدکلرنده
یاسزلر علوم انبیای عظام من عندالله الملك العلام
اولدیغنه قائل اولمیوب ارضك طبیعتی ومزاجك اعتدالنه
نسبتله حصولنی ادعاویزده بالجمله علوم جانب جناب
حق وقیومدن انبیای فخام حضراتنه وحی والهام

بو طرف عالیٔ مشار الیهمدن آحاد ناسه تبلیغ وافهام
اولنمیدی نوع بنی آدم صفت بهیمتده راسخدم قالور
ایدی بی دعوا ایتمزله تنویر مدعا غرضیله حرکت
متجاهلانه اختیار والزم واسکات یولنده
مروتمندانه رفتار ایدلمشیدی دیدکدن صکره اقامهٔ
دلیل ایتمك ایچون معلومی استعلام ومقابلهٔ بالمثل اجراسنه
اهتمام قصدیله بهی حکیملر امریقاده قاچ ملیون نفوس
وار سؤالنه التمش ملیون قدر تخمین اولنیور جوابی
آلندقده ابتدای خلقت نوع بشردن شمدی یه دکین
عقلی قول کذران ایدن التی یدی بیك سنه ظرفنده دنیایه
کلوب کیتملری محتمل اولان نیچه ملیون نفوس ایچنده
مزاجی معتدل راشد وعاقل برحکیم بولنوب ایجاد
فنون ایله خلقی حالت بهیمتده ترك وارضاك طبیعتنده
تصور کرده کز قدر قوت وار ایسه اویله حکیم ذو فنون
وجوده کتورمکده توقف ودرنك ایتمامك لازم کلور
ایدی لکن اومثللو وجود بهبود ساحهٔ ظهورده مشهود
اولمیجه انتشار علومی ارضك طبیعتیله اکتساب مزاج
اعتدال ایدر ظن اولنان اشخاصه نسبت عقول سلیمه
صحابنه زیاده حیرت ویره جکی واهالیٔ مرقومه نك

صنعت جناب ابو البشر اولان اربه و بغدای زراعتندن
بشقه برشی بیلمامری بونلر مرور عهد حضرت آدم
علیه السلامی متعاقب جزیرهٔ مذکوره یه کیره‌رك اسکان
وایوا ایله یالکز اوکرندکاری صنعتله قالملریله مؤخراً
بعث اولنان انبیای عظام حضراتنه موهوب اولان
علوم و معارفدن محروم اولملرینه دلالت ایده‌جکی
وصیت شرع انور واصل اولمیان نه‌قدر جزیره وار
ایسه کشف اولنسه اهالیسی حیوان وحشی کبی ظلمت
جهالتده بولنه‌جغی ایضاح ایلدکده حکیمك برینی
لسان تصدیق تحریك ایله بحر معتدل اکبرده مؤخراً
مکشوف اولان جزایر اهالیسنك جمله‌سی بهایم صفتیله
متصف کورلدیکی سوزینی متصفانه تفوه ایدرك رفیقنه
عرض ادای شهادت وادلهٔ مبسوطه ذهنلرینی اشتباهدن
قورتاردیغنه رمز واشارت ایتدیکی حالده ناحیه‌سنده
اثر تردد ظاهر اولدیغندن بوکره صیت شریعت الهیه
کندولرینه وصول بولمیان اقوامك بهایمدن فرقلری
اولمدیغنه افریقا قطعه‌سی اهالیسنك بعض احوالریله
استدلاله بالشروع قطعهٔ مرقومه‌نك استیلای اهل
اسلام ایله استظهار ایدن اهالیٔ جانب شرقیسی هرنقدر

اجهل جهلادن ایسه‌لرده قبحیات غلیظه‌یی ارتکابلری
شایع اولیوب اما صیت شریعت واصل اولیسان
جهت غربیه‌سنده کائن کینهٔ جنوبی وشمالی وقونغه
وسائر اراضیٔ مجهوله اهالیسی بربرلرینی ذبح واختیار
اولوب عملدن قالان‌ابو یلرینی قصابه بیع ایله جسدلری
پاره پاره ایدیله‌رك ییلدیکی متواتراً بیان وحتی
غزته‌لر واسطه‌سیله نشر واعلان قلندیغندن بحثاله
جهت مذکوره بوآنه دکین عالم شهوده ورود ایدن
نفوس لایعد میاننده معتدل المزاج برحکیم ومعارفوسیع
ندن بولنمدیغه سکانته لوازم انسانیه‌یی اوکرتمکه
داعی وقبایح مألوفه‌لرینی دفعه ساعی اوله‌بیلك حکمت
اشتمالی‌ایراد وانبیای عظام حضراتنك منشأ وجود
عالمسودلری اولان آسیا قطعه‌سی سایهٔ‌سدره پایه‌لرنده
منتشر اولان علوم شرعیه وآلیه ومعارف اساسیهٔ
مدنیه سببیله معمور وآبادان ایکن اوروپا قطعه‌سی
وادیٔ جهالت ومبدیٔ بلاهت اولدیغی حالده بوندن
سکز یوز سنه مقدم اهالیسی قطعهٔ مذکوره‌دن نقل
علوم انبیای فخامه بذل مساعی ایله واقف مزایای
معرفت وعارف قضای مدنیت اولدقلری و بشیوز

سنه مرور یله امریقا قطعه‌سنی کشف وحشرانه شبیه
اهالیسنی تربیه‌یه همتلرینی صرف ایدرك الحالة هذه
بولندقلری مرکزه کتوردکلری وامریقانك ارضی
مسکن اتخاذ اولنسان زمانده کینك عینی وطبیعی
اقتضاسنجه مزاجی بسلمه‌سی علی التساوی باقی اولوب
اصلا تغیر کلمدیکنه کوره انبیای عظام حضراتنه وحی
والهام اولنان علوم ناسه تبلیغ وافهام اولنمسه هرشیئه
قابلیتلی اولان انسان ذوی العقولك غیری حیوان کبی
قاله‌جغنده شبهه ایدیلورمی استفهامی یاد اولندقده
رفیقمك افکار ینه تبعیتده متردد اولان او برحکیم ایاغه
قالقوب المدن طوته‌رق بو مسئله‌نك حلنه فوق العاده
ودخواهلرندن زیاده موفق اولدیغنی محققانه تسلیم
ایدرك رفیقیله برلشمسندن و بونلر قبول حقدن اعراض
ومغلطه‌یه تمسکله عبث یره اعتراض ایدن مقوله‌دن
اولمدقلری اسکلاشلمسندن ناشی اشبو جریان ایدن
براز مباحثه‌دن نمایان اولان استفاده‌یه نظراً کندولری
دها فائده مند ایدلمك اوزره بحثی اطاله وسیاق افاده‌لرندن
مستفاد اولدیغی وجهله نزول کتب جناب الهیه وحضرات
انبیای فخامك لزوم بعثت سنیه‌لری تفصیلاتنده اولان

باشلوجه شبهه‌لرینی حسب الاستطاعه ازاله ارزوسیله
کرك کندولری وکرك بالاستماع ابنای جنسلری
بوخصوصلرك هرقنغی جهتلرنده اشتباهه دوشمشلر
ایسه پدرپی بیان ایتلری تبلیغ اولندقده مع التشکر
قبول وبالارتجال ایراد ایتدکلری سؤالر بروجه آتی
جوابلریله برابر سلك سطوره کشیده قلندی

❊ ومن الله تعالی العنایة فی البدایة والنهایه ❊

(سؤال) بحث سابقده علوم ومعارف انبیای عظام
حضراتی واسطه‌سیله عموم ناسه تبلیغ وبیان اولنمامش
اولسه نوع انسان صفت حیوانیتله متصف اولمق لازم
کلور اویله ایسه انسان تعقل ایتدیکی وکوزیله کوروب
قولاغیله ایشتدیکی انواع تلذذات ایله متلذذ اولمغی
خاطرینه کتورمیوب بولدیغی حال اوزره یشامق
استمسی طبیعی اوله‌جغی حیثیتله بعثت انبیای فخامه
احتیاج نه‌دن لازم کلور (جواب) بوخصوصده محققین
فلاسفه دخی بعثت نبویه احتیاج امرضروریدر دیورلر
زیرا نوع انسانك آنسز بقاسی ممکن اوله‌مدیغی
مصالح ضروریهٔ کثیره که غدا ولباس وسکنا وسائر
اکا مماثل شیلردر بوآدم بوقدر مصالحك جمله‌سنی

تسویه یه قادر اوله مامسی ضرورتی بنی نوعله اجتماع
ایتمسنی ایجاب ایتدیرر چونکه بعض شخص اکین اکر
واون اوکودر و بعضیسی اتمك پشیرر و اثواب دیکر
دیکری مسکن بنا ایدر ودها سائر صنایعی ایشلر بناءً
علی ذلك انسان امر تعیشده هم جنسیله اجتماعه محتاج
اولورکه تحصیل مصالح ضروریه سنده تشارك وتعاون
ایلسوتلروتمدن بوصورتله اجتماعدن عبارت اولدیغندن
انسان مدنی بالطبعدر دینلدی اشبو تعاون وتشارکده
غالبا وقوعبولان تنازع واختلاف قتل نفوس بشریه
سائر فضایح متنوعه یی موجب اوله رق امور دینیه
ودنیویه یه خلل ویره جکی جهتله عدل وانصاف
اوزرینه مبنی وبالوجوه جور واعتسافدن بری متفق
علیه برقانونه احتیاجدن لابددرکه اشته اوقانون
شریعت مطهره در ولکن ذات اجل اعلا غایت تقدسده
اولدیغی کبی ذات انسان دخی نهایت تدنسده بولندیغندن
بوشرعك نزل و وصولی بلاواسطه ممکن اوله مز
اوواسطه ایکی جهت صاحبی اولمیکه برجهتله جناب
باری یه و برجهتله بنی آدمه مناسبتی او برخصوصیتله
آخردن ممتاز انسان کامل ومقدس بولنملیکه ناسك

مطاوعت وانقیادینه استحقاقی وکندینی تصدیقه دلالت
ایدر برامر ایله دخی اختصاصی اوله اویله برذات
مقدس انجق نبی ذیشاندر وخصوصیت تمایزه دخی
بعثت نبوتدر ذکراولنان امر مختص دخی معجزه‌در اشته
محققین فلاسفه‌نك جمله‌سی شو وجهله بعثت نبوته
احتیاجی اقرار ورئیس حکما ابن‌سینا دخی شفاسنده
بو بحثه دائر دلائل کثیره ازبار ایلشدر (سؤال) انبیای
عظامك آخردن ممتاز اولدقلری خصوصیت ندر
(جواب) اکثر حکما عندنده اوچ خواصك اجتماعیدرکه
ثبوت شروط ثلثه ایله مشروطدر دیرلر برنجیسی مغیبات
کائنه و آتیه‌یه اطلاعدرکه بروجهله انکار اولنه‌مز
دیورلر زیرا نفوس انسانیه فی حدذاته ماده‌دن مجرد
وماده‌ٔ حال وبلکه مکانی دخی اولمدیغنده قائل اولوب
بونلرك مبادیٔ عالیه اطلاق اولان عقوله بوکون فاسد
اولان عالم عنصریده موجود اولان حوادثك صورتی
کندوسنده منقش اولان نفوس سماویه‌یه مادة
تجردده مناسبتی واردر دیورلر بعض کره نفس ناطقه
مجرداته اتصال معنوی ایله متصل وجنسیت واسطه‌سیله
منجذب اولوب انلرده مرتسم اولان صورتی مشاهده

ایله ارتسامنه مستعد اولدیغی صورت کندوسنده مرتسم اولمسی برمرآت صافیه تشبیه ایده یورلرکه دیکر مرآت منقوشه‌یه محاذی ومقابل قلندقده انده اولان صورت آخره عکس ایلر وبومدعایه نفوس بشریه‌نك معانیٔ عقلیه‌یی ادراکده زیاده ونقصان ایله تفاوت کلیه‌سی اولمسنی دلیل طوتوب بعضیسی بردرجه ترقی ایدرنك نفوس قدسیه صاحبی اولوب نظریات کثیره‌یی اقرب زمانده غلطسز حس ایله ادراك ایلر و بعضیسی بالاهته قدر تنزل ایدوب برقولای سوزی ادراکدن عاجزقالور دیرلر ایکنجیسی اونی ذیشاندن خارق عاده اولەرق افعال ظهورایتمکدر دیوب هیولای عنصریه اونی مکرمك تصرفنه منقاد اولمسنی حرکات وسکنات وجوشتاده بدنك نفسه بحسب الاراده انقیادی کبی اولدیغنه ونفوس انسانیه‌نك بدنه تعلقی حلول انطباع طریقیله اولیوب بلکه تصوراتیله مواد بدنیه‌ده مؤثر ایدوکنه قائل اولوب عندالخجل احرار وعندالوجل اصفرار وعندالغضب تسخنده کورلدیکنی مثال کتوره یورلر امربویله اولنجه نفس نبی قوت بولوب هیولای عنصریه کندوسنه منقاد اولوب ارادهٔ

تصرفیه سیله آنده تأثیر ایدرك استعمالات ایتمکنزین روی ارضده یالکز اراده سیله ریاح وزلازل وحرق وغرق ایله اشخاص ظالمه یی هلاك ومدن فاسده یی خراب ایتمسنی وبالجمله عنصریاتده خصوصا مزاجنه زیاده مناسب اولان عنصرده مجرد اراده سیله تصرف ایلش انکاره مخال یوقدر دیوب بوشللو خوارق عجیبه نك ظهوری عصرلرنده صلاح حال اصحابی اولان ذواتدن مشاهده اولنمسیله استدلال ایده یورلر اوچنجیسی ملائکهٔ کرامی صور محسوسه ده مصور کورملیکه جانب حقدن کندویه وحی اولنان کلامی استماع ایلیه ظاهر قوللرینه کوره رؤیت ملائکه وانلرك کلامنی استماع استبعاد اولنیور زیرا انلرك عندنده ملائکه اجسام اولمیوب مجردات قبیلندندر فقط کتابلری شروحاتنده ملائکه صور محسوسه ایله مصور اولمك معناسی قوهٔ متخیله معقول مرتسمه محسوس لباسنی کیدیروب محسوساتك خارجدن انتقاشی کبی حس مشترکده نقش ایاسندن ناشی نائم اولان شخص بعض اوقاتده بعض شخصی رؤیت ایلر ایکن معانئ صادقه یه دلالت ایدن کلام منظومی تکلم ایلدیکنی ونفس نبی خلیلك عالم حسه التفاتی قلیل اولدیغندن

شواغل بدنیه‌دن تجرد عالم قدسه شدت ایله اتصال
ایدرك بالسهوله منجذب اولوب نهایت قوتده بولنان
قوهٔ متخیله‌سی دخی عالم غیبدن تلقی ایتدیکی وتحسوسات
افعال خاصه‌سندن کندینی مشغول قیلدیغندن نفس
نبی هر یقظه‌سنده عالم قدسه متصل ومنجذب اولوب
معقولاتی محسوسات کبی مشاهده وعقول مجرده
خصوصا عالم عنصرده زیاده اختصاصی اولان
عقل عاشر حس مشترکده صور اشباحه تمثل ایله
واقعه مطابق معانی‌یه دلالت ایدن حفظ وتلاوت اولنان
کلام منظومی استماع ومخاطبه ایلدیکنی وبو تخیل صورت
موجوده‌یی تخیل اولوب اصلا وجودی اولمیان شی
تخیل اولدیغنی وبو اتصال مشاهده صفات راسخه
اولوب ادنا توجه ایله حاصل اوله‌جغنی بیان ایدیورلر
لکن متکلمین عندنده نبوت شروط ایله مشروط اولمیوب
بلکه حق سبحانه وتعالی حضرتلری فضل وکرمیله
عبادندن مراد ایتدیکی ذاتی نعمت نبوتله مکرم ومفضل
قیلار زیرا ذات الوهیته برشی هیچ واجب دکلدر
(سؤال) متکلمین ومحققین فلاسفه‌نك معقول قوللری انبیای
عظامك نبوتلرینی تصدیق ایدیجی معجزه بولنمسی

مركزنده دائر ایدوکی آکلاشیلوب لکن بو معجزه مدعیٔ رسالتك صدقی اوزرینه دلالت ایتمسنك وجهی وحصولنك کیفیتیله شرایطی تفصیل اولنملیکه کرك قوی وکرك ضعیف جمله معترضانی معرض ایراده کتوره‌لم (جواب) معجزه یدی شرط ایله مشروطدر شرط اول اظهار اولنان معجزه فعل‌الله اولملی زیرا جناب حق طرفندن واقع اولمسه من‌عندالله نبی مرسل ایدوکی تصدیق اولنمز یاخود فعل مقامنه قائم اولملی ترککی مثلا برنبی محترم دیسه که بنم معجزه‌م سزالیکزی باشیکزه قالدرمغه مقتدر اوله‌مامکزدر اوقوم دخی سعی ایتدکاری حالده اللرینی تحریکدن اظهار عجزلری صدق نبوتنه دال معجزهٔ برکمال اولور شرط ثانی اومعجزه عادته مخالف اولملی زیرا معجزه جناب تعالی وتقدس طرفندن قبول وتصدیق حکمنده‌در مثلا بر پادشاه حضورنده وجم غفیر محضرنده برآدم پادشاه بنی سزلره سرعسکر نصب ایلدی سوزینی تفوهدن صکره پادشاهه نیاز ایتسه‌که قولمده صادق ایسم سریرندن قالق خلاف معتاد آخر محله اوتور پادشاهده نیازینی قبول ایدوب اشلسه بوحال مقال ایله تصدیق

تصریح حکمنده اولمزمی استفهامی اوزرینه پادشاه موجود وخدای متعال غیر مشهود اولمسیله غائب حاضره مقیسمیدر سؤالی ایدلدکده جواب پادشاه ورای پرده‌ده اولسه‌ده سرعسکرلك ادعاسنی ایدن ذات پادشاهم بنی تصدیق ایچون پرده‌یی تحریك ایله دیدکده خلاف عاده تحریك ایلسه بوقرینهٔ حالیه مدعینك صدقنه دلالتده شبهه ایدیلورمی وبوندن قیاس الغائب علی الشاهد معناسی مراد اولنمیوب معجزه علم ضروریٔ عادی افاده ایتمسنی تفهیم ضمننده سیاق مثالده ترقیم قلنمشدر شرط ثالث معجزه‌یه معارضت محال اولملی زیرا حقیقت معجزه اودر شرط رابع معجزه نبوتی دعوا ایدن ذات عالی قدرك یدندن ظاهر اولملیکه کندوسنی مصدق اولدیغی معلوم اوله شرط خامس دعواسنه موافق اولملی زیرا نبی مکرم اظهار معجزه‌یی روح موتایی اعاده‌یه تعلیق ایتدکدن صکره احیای موتایه بدل انطاق جبل کبی خارق عاده بشقه برشی اظهار ایلسه صدق نبوتنه دلالت ایدن معجزه‌دن عداولنمز وعند بعض العلماء عداولنور شرط سادس معجزه کندیسنی مکذب اولماملی نتکم دیمش اولسه که بنم معجزه‌م شو حیوانك بنی آدم کبی تکلم ایلمسیدر

طبق دیدیکی مثلو تکلم ایلمدده ذاتی تکذیب ایتسه
صدقنه یقین حاصل اولمز بلکه کذبنی اعتقاده سبب
اولور شرط سابع اظهار معجزه دعوای نبوتدن متقدم
اولمیوب مقارن اولملی زیرا دعوادن اول تصدیق تعقل
اولنه‌مز زیرا دیسه که بنم معجزه‌م فلان وقتده فلان شیئک
ظهور ایتمسیدر صدقنه دلالت ایتمیوب انک مثلی ویاخود
بشقه برخارق عاده اتیانی طلب اولنور واما دعوادن
مؤخر اولسه برشی دنیله‌مز زیرا بنم معجزه‌م فلان وقتده
شویله واقع اوله‌جقدر دیدکده اول وقتک حلولیله
دیدیکی شی ظهور ایتسه معجزه عد اولنور (سؤال)
حضرت عیسی علیه السلامک حین صباوتنده روایت
اولنان خارق عاده‌نک وحضرت محمد علیه السلامک
دعوای بعثتدن اول ظهوری مروی اولان خوارق
العاداتکه حین ولادت سعادتلرنده ودها صکره‌لرده
غسل قلب واظلال غمام وسلام حجر ومدرکبی بونلر
نصل معجزه اوله بیلورلر (جواب) بوخوارق متقدمه
معجزات اولمیوب بلکه کراماتدر وکراماتک اولیادن
ظهوری محقق وبروجه محرر حکما عندنده دخی غیر
منکر ومصدق اولدیغی وانبیای فخامک قبل النبوه

درجه‌لری اولیای کرامدن دون اولدیغی متفق فیه
بولندیغی جهتله بومثللو کرامات انبیای عظامه
مخصوصات تعبیر اولنور که نبوتلرینی مؤسسدر و معجزه‌نك
کیفیت حصولی مذهبمز اولان اهل سنت والجماعتده
مجرد فاعل مختارك فعلی اولوب تصدیق نبوتنی مراد
بیوردیغی ذات مقدسه‌لك ید مؤیدندن اظهار ایدر
مابین الحکما شروط ثلثه ایله مشروط اولوب برنجیسی
برمدت تقلیل طعام ایله اختیار ریاضت ایدرك نفسنی
کدورات بشریه‌دن تزکیه ایله عالم قدسه منجذب
اولمقدر ایکنجیسی غائبدن خبرویرمکدر زیرا نفسی
ذکی ملائکهٔ سماویه‌یه اتصال معنوی پیداایدوب آنلرده
اولان صور متخیله حس مشترکه منتقل و منتقش اولور
اوچنجیسی آخرك مقتدر اوله مدیغی فعله اقتداری
اولمقدر نطق جبل وشق بحر وقمر کبی دیورلر
(سؤال) نبوتك امکاننه دلیل ندر (جواب) حضرت
محمد علیه الصلوة والسلامك نبوتنی اثباتدر زیرا وقوعنه
دال اولان امکاننه ده دلالت ایدرلکن حکمایه کوره
عقلا واجبدر نتکم عنایت ازلیهٔ سبحانیه اقتضا ایلدیکه
اکمل نظام اولان قوانین عدلی وضع ایده بونك تمامیتی

نیسز اولماز دیرلر (سؤال) بعث نبوت امر ونهی ایله
تکلیفی تضمن ایتمکدن خالی اولماز وحالبوکه طرف
واجب الوجود دن تکلیف و بالوجوه تجویز اولنه مز
زیرا امر ونهیك بدناً ومالاً اضعف عباده باعث مشقت
ومورث ضرورتدن بشقه نه فائده سی واردر (جواب)
جناب حقك ماء دافقدن خلق ایلدیکی بدن انسانی
امتثال اوامر ونواهیدن روحانی وجسمانی لذتدن ماعدا
برشی بوله مز وتوفیقیله انعام واحساننذن ایفای حقوق
الهیه ایدنلرك عند التجربه مالی ارتر قطعا اکسلمز بونکله
برابر فائدهٔ زائده سی دخی خالق ورازقنه اظهار عبودیتله
فریضهٔ تعظیم وتشکری تأدیه ضمننده دوام صحت
ومزید نعمت فضیلتنه مظهر یتدر زیرا (من لم یشکر
الناس لم یشکر الله) اثر جلیلی اوزره کشی انعامیله متنعم
اولدیغی ناسه بیله عرض تشکر واجبدر مثلا برافندینك
مستوفی معاش تعیینیله بالرفاه انتعاشنی التزام ایلدیکی
برفقیره وعاجز اوزرینه واجب اولان تعظیم وتشکرده
قصور ایتسه دائرهٔ التزامدن خروج ایله ولوج نعمتدن
عاجز اولنجه شب وروز و بلکه هردم فیروزده منعم
حقیقی اولان جناب قاضی الحاجاتك کتم عدمدن صحرای

وجوده كتوردیکی اضعف عبادك حد واحسادن افزون مستغرق اولدیغی نعم کونا کونه مسروراً واجبهٔ عهده سی اولان حمد وشکری بالعجز والاحتقار لسان وجنانیله یاد وتذکار ایتامسی کفران نعمته بادی وفقدان معرفت ربوبیته مؤدی اولوبده اقوام سالفه کبی زوال نعمت وفجائهٔ نقمت جزاسیله مجازاته کسب استحقاق ایتدیرمزمی واهل بصیرتك هر نفسده وقوعنی بیان ایلدکلری ایکی نعمتك بری جوف انسانی یه کیدن نفسدرکه حیاته امداد ایدر ودیکری صعود ایدن نفسدرکه ابدانی اراحه واسعاد ایلر بوتقدیرجه هر نفسده ایکی نعمت ثابت وهر برینه حمد وشکر واجب اولدیغنه کوره نوع انسان بونی یالکز زبانیله بیله ایفایه وکیفیت حصولنی عقلا ادراکه چاره رسان اولمدقلری ایچون جناب باری کمال لطف سبحانیسیله حضرات انبیای عظامی بعث وتسییر ایلدی وحصول رضای ربانیسی اسبابنی واسطهٔ علیالریله ناسه تبلیغی تبشیر ایلدی ایشته فائدهٔ بعث وظیفهٔ عبودیتی خلقه تعلیم وکتب منزلهده مندرج احکام جلیلهیی تفهیم مثابرتدر (سؤال) عقلی کمالده اولان انسان خالقنه تعظیم

وتشكري بيله مزمي واسطه يه نه حاجت وار (جواب)
اكر انسان صيت شريعتي ايشتمدن اول لوازم عبوديت
وآداب انسانيتي عقليله درك ايده بيلسيدي نيجه
مليون نفوسي مشتمل اولان امريقا قطعه سي اهاليسي
قبل الكشف بيلمسي لازم كلزميدي وحالا افريقا قطعه سنك
اهالئ جانب غربيه سي ندن بيله ميورلرده من الجمله انالريني
وبابالريني كسوب اتلريني اكل فضاحت شنيعه سين
ايشليورلر واسطه يه احتياجي هم متكلمين وهمده محققين
فلاسفه تصديق ايلدكلري بحثي اولجه كچمش وحيز قبولده
طوتلمش ايكن شمدي تكرارده نه حاجت وار (سؤال) تكليفك
فائده سي اكر ذات حقه راجع ايسه تعبدن خداي متعاله
نه فائده عائد اولور (جواب) اوامر ونواهي بي محتوي اولان
تكليفات الهيه كه عباد سبب خلقتني تفكرله حسب العبوديه
امتثال اوامر وسكر غفلتله نفس وهواسنه بالتبعيه ارتكاب
مناهي ومناكر ايتدكده بونلره ترتيب ايدن فائده وخسار
على سبيل الانحصار فاعلنه راجع اولوب غني عن العالمين
اولان ذات الوهيته هيچ برشي تعلق ايتمك احتمالي اولهميه
جغي امور بديهيه دندر زيرا بونك مثال عقلي ايله تمثيلي
كماليله غني ومشفق اولان برطبيب حاذق بغايت فقر وفاقه

دوچار ومرض هائل پنجه سنه کرفتار برشخص کوروب
علتنی تشخیص ایله دردینه دوا کونده بردرهم عسل مصفا
ایله معین المقدار عنبر بیضا اکلی ایدوکنی اخبار ایدرك
بوکا دوامی حالنده بودردندن رها وبالعکس اشتداد کسبیله
عمر عزیزی هبا اوله جغنی بیان ومقتضای رحم وشفقتی
بونلرك اثماننی دخی احسان ایتمش اولسه او فقیر علیلك معالجهٔ
مذکوره یه مداومت ایدوب ایتمامسنك منفعت ومضرتی
نفسنه منحصر اولوب اوینه فندہ ماهر وثروت وسامان ایله
مرغوب اکابر واصاغر اولان طبیب شفیقه ترتب ایتامسی
کبیدر اشته عبد خالقك امرینه مهما امکن منقاد اولور
وحقیله انقیاد ایده مدیکنی اعتراف ایله پیشکاه باب امانه کیدوب
طورر سه مثاب وخلافنه حرکتی اعتیاد ایله تائب ومستغفر
اولمدن وفات ایدرسه عتاب جزای الهیه قهر مجازاته نفسنی
القا ایتمش اولور (سؤال) مادامکه تکلیفاتدن تذکری تعالی یه
برشی عائد دکلدر نیچون تارکاره اظهار غضبله متأثر اوله یور
(جواب) ذات واجب الوجود قوللری کبی متأثر اولمقدن
منزه ومبرادر غضب کلمه سی مجازاً معنای عذاب ایله مؤلدرکه
امرینه امتثال ونهیندن اجتناب ایتمیان قوللری جزای
عملری اولان مجازات عقابه دیلر ایسه سوق ودیلز ایسه

عفو ايله هرشيدن واسع اولان عمان رحمتنه غرق ايلر ديمكدر (سؤال) تكاليفك فائده‌سى عبده متفرغ اولديغنه نظراً صدقه وزكات وقربانه مماثل تكاليفات على طريق الشفقه ابناى جنسنه اعانه ديمك اوله‌رق بونلرك ودها بعض معامله ومجامله‌يى متضمن تكاليفاتك حكمت وفائده‌سى عند العقلا ظاهر ايسه‌ده صلاة وصيام وحج بيت الحرام كبى تكاليفاتك فائده‌سى عقلاً اكلاشيله‌ميور (*) (جواب) بونلر كلمتين شهادتين وايتاء زكات ايله معاً خمسهٔ مفروضه‌دركه اسلامك مبنى عليهى اولوب لازم وملزوم قبيلندن بولنمسيله برابر ظاهراً ومعنا فائدهٔ عظيمه‌يى مستجمعدر آحاد ناسك ادراك ايده‌بيله‌جكى فائدهٔ ظاهره‌سى كشى اولا خالقنك وحدانيت وجودينه وشريعتنه اتباع ايلديكى نبى ذيشانك مبعوث من عندالله ايدوكنه شهادت يعنى لسانيله اقرار وجنانيله تصديق ايتدكدنصكره اوامر ونواهيدن كندوسنه تبليغ اولنان احكام الهيه‌يه مطاوعتله مثاب وهوا وهوسه تبعيتله مظهر عتاب اوله‌جغنى عين اليقين بيلوب نفسنى مهلكه‌يه دوشورمامكدر واما فائدهٔ معنويه‌سى حضرات

(*) بو بحثك تفصيلنى مراد ايليان ضياء القلوب نام كتابمزه مراجعت ايلسون

انبیای فخام و علمای راسخ ورثهٔ کرامنه بیلدیریلوب
(کلموا الناس علی قدر عقولهم) فحوای فوائد احتواسی
اوزره عوامه تعلیم اولنمامشدر ارکان مذکوره نك سر و حکمت
و سبب منفعتنی لدنیاتنی علمای راسخیندن شیخ اکبر کبریت
احمر محی الدین ابن عربی قدس سره الجلی حضرتلری
فتوحات مکیه سنده بر تفصیل کشیدهٔ سلك سطور ایدرلك
منکرینی تنکیل بیورمشلریله بهره دار علوم و فنون اولدیغکز
صحیح ایسه فتوحاته بالمراجعه اسرار تکلیفات مشروحه یه
اطلاعله جهلکزی ازاله ایدرسکز (سؤال) تکلیفاتك
تمامی حکمت و منفعتی عوام ناسه بیلدیرلمامسنك
و بیلدیرلمدیکی حالده انقیاد ایتمیانلره عذاب واردر دینلمسنك
سببی ندر و هر تکلیفك حکمت و منفعتی وارمیدر (جواب)
جناب حق مطلق تکوین صفت ثبوتیه سی مقتضاسنجه
هیچ برشیٔ بیهوده و عبث خلق ایتمك احتمالی اولمدیغندن
هر بر افعال کبریاسنك حکمت و فائده سی اولدیغنه دلیل
علمینك بری نباتاتده مجرب اولان خاصیت و تأثیراتدرکه
تحریٔ اطبا ایله برازی بولنوب نیجه لری هنوز ورای پردهٔ
خفاده مستور قالدیغی حالده یوماً فیوماً جلوه کرساحهٔ
ظهور اولمیدر اشته افعال جناب باری مجرای فوائد

و منافعده جاری اولنجه بالجمله تکلیفات الهیه‌سی اوزرینه
ترتبی متیقن اولان سرائر منافعك بعضیسی خواص مقربینه
کشف واوامر ربانیه‌سنه انقیاد ایله عبودیتده ثباتلری
حیثیتیله اجر ومثوباتلری مزداد اولمق ایچون عوامدن
ستر بیورلمشدر وظیفهٔ عبودیت اقتضاسنجه امر الهیه
مطاوعت ایتمیانلره عذاب مخل عدالت اولمیوب عین عدل
وصواب‌در زیرا بر مملکت حاکمی بیله رعیه‌سنك مطیع ومنقادیله
عاصی وباغیسنك بینی تفریقه صرف همت موافق حکمت
وعدالت دکلمیدر شویله‌که بو مسئله‌یی موضحدر مثلا
بر پادشاه سرعسکرینی اردو ایله تعیین ایتدیکی محل حربده
توقفی ویاتجاوزی حرکتی مبین علناً ویردیکی تعلیماتدن
بشقه جلب منفعت ودفع مضرتی حقنده سراً کندوسنه
تبلیغ ایلدیکی منافع لدنیاتی اردونك فریق ومیرلوالری کبی
بعض امراسنه من وجه انبا ایله تمامیله بیلدیرماسی وبونلرك
ماعداسنه اصلا معلومات ویرماسیله تمامی لدنیاته واقف
اولمیانه ووقوفی خاطرینه کتورمیانه اجناد امرا اولی الامره
انقیادو صرف سعی واجتهادلری سببیله مظهر مکافاة وتجسس
لدنیات ضمننده عصیانه جسارت ایدنه انفاس عصات مصدر
مجازات اولمغله نصل سزا ومنافع لدنیاتی بیله‌رك منقاد

اولنر ایله بنیه‌رك اطاعت وحسن خدمتلری سبقت ایدنلر دها اجر ومکافاته لایق اولماز میکه افراد عساکر هرحالده امرانك امر ونهی مرکزنده دائر اولوب تفحص لدنیات ایتمکسزین بذل مساعیلر یله مراتب عالیه‌یه ارتقا وحسب الرتبه اسرار دولته نوجهله آشنا اولورلر ایسه اصحاب کزین وتابعین ومتبعیندن علماء راسخین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتی دخی امر رسول جناب رب العالمینه کمال درجه‌ده امتثال وانواع مشاق ومجاهدات اختیار یله توتیای رتب وجدانیه‌یی اکتحال بیورملر یله بصر بصیرتلری اسرار الوهیته ناظر وقلوب صافیه‌لری هرآنده ذات حقك بصر صفت ثبوتیه سنه منتظر اولدقلری وبالعکس منافع لدنیاتی متجسس اولدقلری حالده تکلیفات الهیه‌یی قبولده متردد اولان عباد مانند انفاس عصات نفسلرینی مهالکهٔ خذلانه اسقاطله مستحق مجازات اولملری کبیدر و برشرایعده حکمت مشروعیتنه عقول قاصره ادراکدن متحیر ودرمانده قالدیغی احکام تعبدیه بولنمسنك سری بر حکمك حکمت ومنفعتی ظاهر اولسه او حکمه اطاعت مجرد امر احکم الحاکمینه مطاوعتی استلزام ایتمیوب بلکه

ضمننده حاصل اوله‌جق جر و منفعت کندوسنی اطماع و بعض کسان نفسنی علمای راسخیندن کمان ایله امتعهٔ ردیهٔ عجب وغروردن استتباع ایدرك عملنی ابطال واما حکمتنی بیلسه انقیادی محضا امر ذوالجلاله انتما و عجب وغروردن معرا اوله‌رق مقر عبودیتده استقرار و بو ایله عن جهل بادیٔ ابتلای زائد اولان تکلیفی اختیار ایتمه‌نه جزائل اجر جزیل ایلسه درجات رفیعه‌یی استحصاله دلالت ایدن نصوص جلیله حکمنی تأکیده اشارت اولمسی اغلب احتمالدر وحقیقتی تحقق ایدن شرایعده براهین قطعیه وحواس خمسهٔ ظاهره و باطنه‌نك اخلال ایده بیله جکی هیچ بر تکلیف اولمیوب شاید بعض شرایعده بولنو بده شروطنی جامع تواترله شارعدن شیوعی ثابت ومتحقق اولورایسه واجب التأویل والامر تبهٔ ثبوته کلدیکی تقدیر اوزره منسوب اولدیغی شریعت علماء سفهاسنك استماعه غیرشایان آوردهٔ لسان ایلدکاری اقاویلدر (سؤال) عقلك حسنیاتنه حکم ایلدیکی افعال ایشلنور اکر قبحیله حکم ایدرایسه ترك اولنور وایکیسندن برینی ترجیح ایتدیکی صورتده عندالاحتیاج ایشلنوب حاجت مستولی

اولمدقجه صرف نظر اولنور شو حالده عقلانك شريعته اتباعلری نه‌دن لازم کلور (جواب) حسن وقبح عقلی اولدیغی مسلم اولمدیغنه دائر علم کلامده بحث عميق واردر بهره دار علوم اولسه‌کز بو سؤالی ايراد ايتمامك ايجاب ايدر ايدی زيرا حال مقاله موافق اولماز اكر عقلی اولديغنه ذاهب اولنسه عقل ذات اجل اعلانك بعض صفات كماليه‌سيله اكثر امور اخرويه‌يی معرفتده غير مستقلدر وجای شبهه دكلدركه امور اخرويه ودنيويه‌دن اهمدر زيرا مكافاة ومجازات اخرويه غير متناهی ودنيويه متناهيدر وعقول متفاوت اولديغی جهتله حكم عقلك معرفتده استقلالی اولان اشياده بيله عقلك حكمنه جميع اوقاتده اعتماد اولنمز وهر برقوم ايچون عندلرنده مسلم اولان بديهيات منزلنده بعض مشهودات مخصوصه واردركه قوم آخرانی تسليم شويله طورسون بلكه تقبيح ورد ايدر وامزجهٔ اعتيادك اعتقاداتده دخلی كبی خصوصا وهمك نفسه استيلای عظيمی ونفسك وهمه مسخر بولنمسی شبهه‌سز اولديغندن اكثر ناس مدت عمرنده اوهام باطله‌يه منهمك وغالبا مشهودات وهميات

والیات ایله عقل مشتبه اولور مثلا وهلهٔ افیون استعمالی
وجود انسانی یه مضرتلی ایکن کیفیت استعمالنی اعتیاد
ایدن تیریاکیدن صدور ایسه محسنات عدیده سنی بیان
ایدر بو مثللو اموری عقله تفویض ایتمك حسب التمدن
موجب تنازع و تقاتل اولوب نظام عالمه خلل ویرر
و حسن و قبحی ادراك اولنمیان شیء برکره واقعده
احسن کورینوب فعله وجوب و برکره ده قبحی
مشاهده اولنوب ترکنه لزوم کوستردیکی کبی اکسدیریله مامسی
و عقله مخالف صورتده کورینوب ده جزم یقین حاصل
اولمیان شیئه عقل ایله ادراك قابل اولهمامسی شدت
احتیاجله شریعته محتاج ایدر وجود جناب باری
و صفات علم و قدرتی کبی معرفتنده عقلك مستقل اولدیغی
شیلرك حکمنی مداول واحد اوزرینه دلیلین مستقلین
مثللو شریعت مطهره تأکید ایدب مابه الاعتماد و عقل
معرفتنده مستقل اولمدیغی امورده شریعت اهتدا
و ارشاد ایله حکمنی مشهورات و همیاتك اولیاته اشتباهندن
ابعاد ایلر احوال وافعال تکالیفی معرفت عقل ایچون
ممکن فرض اولنسه ینه استیلا حاصل اولماز مثلا عامهٔ
ناسی یالکز فکر و تجربه ایله طبیب حاذقك بیلدیکی

اجزاو طبایع وخواصنی بیلك ممکندر لکن بونی حیز حصوله
کتورمك نیجه زمان صرف فکر وتجربه‌یه منوط
وبواغورده مدار انتعاش اوله‌جق صنایع مقتضیه‌یی
کمایلیق اکتسابدن اعراضه منوط اوله‌جغی وخصوصیله
اثنای تجربه‌ده استعمال ایدیله‌جك اجزای مضره ایله
بقای ابدان خراب وحرفت لازمه‌دن محرومیتله امر تعیشده
ضرورتیاب اوله‌جغی ملاحظه‌سیله لدی الحاجه طبیب
حاذقه مراجعتله مهلکه‌دن سلامت وضرورتدن
مباعدت جانبی ترجیح قلنمسی کبیدر بوصورتده نوع
انسان امور طبیه‌یی بیلك داخل دائرهٔ امکاندر دیه‌رك
طبیبه مراجعتدن مستغنی اولمیجه احوال وافعال تکالیفی
معرفت عقلا ممکندر افکاریله شریعتدن عدم استغنا
بطریق الاولی ثابت وعقل حسن وقبح اشیایی مدرك
اولمدیغنه امریقا وجانب غربیٔ افریقا قطعه‌لری
اهالیسندن سالف الذکر افعال سابقه وحالیه‌لری برهان
مسکت اولمازمی (سؤال) معجزه‌نك کیفیت حصولنده
عندالحکما مشروط اولوب ذکری مرور ایدن شروط
ثلثه‌نك بری انبیای عظام حضراتنك غائبدن خبرویرملری
ایدی حکمای عصرك بعض مؤلفاتنده فلاطون ایله

ارسطونك على جمع اولنسه حكيم ابن سينانك على قدر
اولهجغى محرر والحالة هذه اوروپاده تعليم وتعلم اولنان
علوم حكميه حكيم موى اليهك استنباط ايلديكى علومدن
برنبذه ايدوكى متواتر اولمسنه مبنى موى اليهك مسلى اولان
خصوص نزدمزده نص قاطع ايله منصوص كبى اولوب
لكن بالبداهه غيبه اطلاعك وجهنى عقول قاصره
ادراكدن حال عجزه كيرمكله بو مشكلك حلى نصل
سهل اولورونه تقرب ايله عقدهٔ مافى الضمير فصل اولنور
(جواب) اهالىٔ اسلاميه دن برفردبولنمزكه مدت عمرنده
دفعات ايله وقوعات آتيه يى حال منامنده كورمش اوله
چونكه ايكى يه منقسم اولان رؤيانك برقسمى افكار فاسده
وامزجهٔ مريضه دن تحدث ايدنلردركه اضغاث احلام
دينيلوربى اصلدر واماقسم ديكرى رؤياى صادقه دركه
تعبير معبر ايله معنا وبلا تعبير عينا وقوعات مستقبله مشاهده
اولنور ورائينك شريعت مطهره يه تمسكى نه قدر بركمال ايسه
حال منامده هركورديكى رؤيا صادق اولوب عادتا يقين
مرتبه ده علم حاصل وبك چوق كره حدهما آخره فلان
وقتده كوروب سويلديككز رؤيا على طريق الاخبار
شووقوعاتى كويا ايمش ديه رك استعجابلرينك شيوعى

ازیوم هذا هر کسک سمعنه واصل اوله‌رق وجوهله
انکاری ناقابل واعاده‌ناسک اویقوده کوردکلری صور
حوادث احوال ملکوتیه‌یی انبیای فخام واولیای کرام
حضراتی حال یقظه‌ده کوردکلرینه بربرهان بالاحکام‌دخی
قائلدر از جمله اولیای عظامدن شیخ اکبر قدس سره
الاطهر حضرتلری جناب علیم یوم قیامته قدر وقوعه
کله‌جک احوال واهوالی کندوسنه تعلیم بیوردیغنی
اشاعه ایله عصرنده اظهار خارق العاده ایلدیکی مثلاو
مؤلفاتندن شجره‌نعمانیه‌ده بعض جهان حکمدارلرینک
وخصوصیله آل عثمان ایده‌م الله تعالی الی آخر الزمان
سلاله‌سندن ظهوره کله‌جک پادشاهلرک علی الترتیب
تاریخ ولادت ومدت سلطنتلرینه متعلق رمز واشارتلری
مشاهیر فضلادن احمد بونی رحمه الله جنابلرینک مؤخراً
تألیفنه بذل همتله عند اهل البصیره اکثر استخراجلرنده
اصابت ایلدکلری شرحده واقعه مطابق اولدیغی حالده
نامزدی سامیلری تصریحیله کشف وایضاح وشیخ
مشار الیه حضرتلرینک برقاچ یوز جلددن متجاوز
تألیفاتک اکثرسنده واقع اوله‌جق نیجه حوادثات
مستقبله ایما والماح اولندیغی مطالعه‌سیله مستفید اولان

ذوات انظاریله مشهود وحسب الملاحظه وادیٔ کتمانده قالان مارالذکر شجرهٔ نعمانیه‌دن ماعدا سنك نسخ متعدده‌سی حالا ایادیٔ ذوی الابصار ودار الکتب شام جنت مشام ودربار مسعدت قرارده موجود اولوب حالبوکه مشار الیه صبت سجال الرحمة علیه حضرتلرینك کافهٔ مؤلفاتی عثمان خان غازی علیه رحمة الباری حضرتلری زیور مهد وجود اولمرندن اول سلك سطوره کشیده وامام شربونی رحمه الله دخی طبقاتدن روز قیامته قدر دار دنیایه قدمنهاده اوله‌جغنی بیان ایلدیکی اقطاب کرام اسم وشهرت ومحل نشأتلریله مرة بعد اخری صره‌سیله تعداد ایتدیکی وجهله عالم شهوده ورودلری وقوعیاقده اولمسی تسلیم کردهٔ جمهور ایدوکنه نظراً نصل قطعی المفاد لا نتیاله علی عندمعنویٔ جناب سبحانیده اولان مغیبات خمسه‌که قیام الساعه وزمان نزول مطروارحامده ذکور ویاناثات ونفساك یارنکی کون خیر وشردن کسبی وقنغی ارضده وقوع موتیدر بونلری وبلکه هجرت سنیه‌دن سکز یوز اللی سنه صکره بلدهٔ قسطنطینه‌نك صورت قطعیه‌ده بشارت فتحی ومقر سلطنت اتخاذ ایدیله‌جکنك اشارتی ومنوال مشروح اوزره ارحامده ظهورنده نیجه

يوزسنه مقدم تاريخ طلوع وسن رشده بلوغلريله حكمدار زمان وقطب مركز جهان اوله جقلرى كبى دها سائر مغيباتى حضرت حق وعلام عبادمكر ميننددن رسل عظام حضراتيله زمرهٔ صاحبندن ديلديكى ذوات كرامه وحى والهام وكشف افهاد طريقيله بيلديرديكى بديهى الثبوتدر (سؤال) بومثللو رؤياى صادقه وكتب متداولهده مندرج كشوفات واقعه ايله غيبيه اطلاع جمله امور معنويه نك حقيقتده تردد و اشتباهى موجب اندفاع اولورسه ده بوخصوصده بعض اهل اسلام دخى اظهار شكده توقف درون ايتمورلر سببى ندر (جواب) بويله امور بديهيه بى تلقيده تردد ايله اخفا وشكوكه دوشن كسه لر قلت عقل مباد ايله پيشگاه نظرلرنده اولان شاهراهى شاشيرأن ومايهٔ اصليه لرى ماء طهور ايله تخمير وازالهٔ جهله ساق مذاقلرى تشمير اولمیان و بالخاصه بارى تعالى نك توفيق عزيزينه مظهر دوشميان بر بلوك جقما وجهلا مقوله سى اولوب بوخصوصده علماى راسخين وائمهٔ اهل يقين حضراتنك بو بحثى توضيحده حرير تحريره چكوردكلرى معانى دررغرر قرص شمس وقمر كبى روى جهانى بركيفيتله منور ايتشدركه بصر بصيرتله عطف نكاه ايدنلره منظور

واوهام تبعیتله خفاش وحشی کبی اختیار ظلام ایدن
مذکور فرقه‌یه منحصراً منفوردر چونکه اصل بلیهٔ عظیمه
مظهر توفیق اولماق قضیه‌سی ایدوکنه ماجرای آتی مثالدر
کافیدر بوندن یکرمی سنه مقدم سیاحیندن خیلی فنونده
ماهر اوروپالی برحکیم مشتهره کبرادن برینك دائره‌سنده
تصادفله جریان ایدن مباحثهٔ علمیه امور اخرویه‌یه انتقال
ایله موضع بحثه قونیلان مسئله‌نك حکمنه ورأی طبیعتنجه
مقتضای طبیعتك خارجنده برشی اولمازدیه‌رك مقابله
ومجادله‌ده بغایت اصرار ایدنجه ارتجالا خاطره خطور ایله
صحت حکم مسئله‌یه دلالت ایده‌جك محسوسات ارائه
ایدیلو بده ذهنی قندیریله‌جغی وعدی سبقت وطریقت
علیهٔ رفاعیه مشایخندن برذات اخبار کیفیت ایدرك مقابله
کونی قرار ویریلان محلده حکیم موی الیهی بوقوب
صحابتله درکاهه عزیمت ایدلدکده دورپشك براقنای
ذکر الله‌دکی چقته ضربی شدتله قارننه اوروب چیقمز
دیغنده‌دم ومنفذ ظهور ایتدیکنه الم وجعله درویشده
قتور کلدیکنه‌ند دیه‌جکی حکیم موی الیه صورلدقده
بوآدم کمال ادمان ایله چابك دستلك ایدوب شیشلری قارننه
باترماماق احتمالی اوله‌جغی جوابی النمسی متعاقب درویشك

مومی الیه ضربك بر بنی طوانه طوغری آتوب حذاسنه
طوتدیغی اوز ینه سقوط ایتدیرەرك خیزله چکورد کدن
صکره چیقاروب مدد یاسید رفاعی دیەرك زور بازو ایله
یوز ینه بعدالضرب ایکی الارینی یانلر ینه صالیویروب سماعه
بالشروع ضربك زنجیرلری مولوی تنورەسی کبی یلکن
آچەرق خیلی وقت دوندیکی وقوعبولدقده بوصورت
ال چابکلکی صنعتیلە تصنع ارائه اولنه بیلەجکی
سوالنه منفذ پیدا اولمدیغنه تعجب ایدوب لکن دم ظهور
ایتمامسی دروبشك پك زیادەحدتەکلمسندن نشأت ایلمسی
محتمل ایدوکی جوابنی ویرمسی اوزر ینه شیخ مومی الیه
زوار صبیاندن یدیشر سکزر یاشنده برقاچ چوجوغی
میدان ذکرچکوب طولی برزراعه قریب یاننده طوران
شیشلردن کیمنی اوردلر ینك وکیمنی قولاق وبوغازلر ینك
بر رطرفلرندن صوقوب دیکرجانبلرندن چیقارەرق صف
بسته ایتدیردکده حکیم حیرتندن اباغه قالقوب نظر
امعان ایلەباقارق خارق عاده اولدیغنی وبرده شیخ مومی الیه
منقال کتوروب کل تعبیر اولنور تیورلری وضعله
درونندەکی آتشدن فرفشر اولدقلری حالده الار ینه
اعطا ایلدیکی درویشلردللر یله سوندورمکه باشلدقلرنده

طبیعت آتش یاقیجی ایکن تأثیرات کورلمامسنك سببی
نه اوله جغی لدی الاستفسار جائزدرکه اللرنده بولنانی برنوع
یاغی لسانلرینه طلا ایله تأثیری امحاو بویله بر یاغ کوریلوب
ویا استماع ایدیلوب ایدلدیکی استعلامنه دخی نه کورلمش
ونه ده ایشیدلمش اولوب شاید بو طائفه ده بولنوب اخفا
ایدلمك ملاحظه دن بعید اولمیه جغی اشعار اولنمسنی تعاقباً
درویشك بری قزاردیلان کللردن برینی اغزینه صوقوب
برقاچ دقیقه مرور یله چیقاردیغنده سونه رك هیئت اصلیه سنه
رجوع ایتدیکی کورلمکله تأثیرینی ازاله ایده جك یاغ اولمه
قاچیرمی دینلدکده اوت دیه رك ورای عقلده ایدوکنی
واثو ابدن عاری دیکردرویش دخی الینك بریله غایت کسکین
پالانك قبضه جانبی اوته کی الیله ده اوچ طرفنی طوتوب مدد
یارفاعی نعره سنی اوره رق شدت زائده ایله قارننه حین
ضربنده پالا بتون بتون غیبوبت ایتدیکی حالده ذره جه
ضرروخروج خوندن اثر کورلمدیکنه شیخ افندینك اوکنه
یاتیریلان سکز آیلق طفل شیرخواره نك قارنی برقاچ کره
اپاغیله بعد المسح اوزرینه چیقوب طوردقده چوجغك
سسی بیله چیقمامسنه استغراب ایدرك بو کیفیت مقتضای
طبیعتك خارجنده بولندیغنی بالتسلیم ابتدای مباحثه ده

خارج از طبیعت برشی اولەجغی ادعاسندن نکول ایدنجه
مشایخ عربستان بعض موسم معیننده جمعیتله صحرایه
چیقار ایکن راکب اولدقلری فرسلرینی بربرینه متصل
ارقەسی ویوزی اوزرلرنده زمین اوزره یاتردمش اولان
اون بش یکرمی قدر درویشانك ارقه وصدرلرینی
چکنەدەرك یورتلری دها اغرب دکلمیدر دینلمسی اوزرینه
حکیم مومی الیه علم حکمتده مهارتیله برابر برکورشده
امور معنویه وخوارق العادانك کافەسی حق اولەجغنی
اقرار واعتراف ایتمشیکن فرقهٔ مذکوره جهلاسی نیجه بیك
کره بونلری رفاعی درکاهلرنده کوردکلری حالدهینه ویل
شکده قالملری مظهر توفیق متعال اولمامرندن ناشیدر
(سؤال) درویشان مومی الیهم یدلرنده ظهوری محکی
اولان افعال خلاف عادات کندولرینه راجع کراماتدنمیدر
(جواب) اهل طریقت منتسب اولدقلری مشایخ کرامه
وبالتسلسل صاحب طریق اولان پیران عظامه توجه
ودائما ارواح شریفەلرندن استمداد ایله تفیض ایلدکلری
حیثیتله درویشان مومی الیهم دخی مداومی اولدقلری
اسماء جلیلهٔ الهیه برکاتیله صاحب طریق اولان سید احمد
الرفاعی قدس سره العالی حضرتلرینك روح شریفندن

استمداد ایدرك مقتضای طریق فیض انیقلری اوزره باذن
الله تعالی اظهارینه موفق اولدقلری خوارق العادات
عزیز مشار الیهك کراماتندن معدود اولوب فقط یدلرنده
ظهوری جهتله بومی الیهم دخی درسلرینه مداوم وآداب
طریقت علیه یه مراعی وملازم اهل حالدن اولمرینه علامت
فاخره‌در (سؤال) آستانهٔ علیه‌ده حالا شو اجرا آته
قادر اهلیتلو ذوات وارمیدر (جواب) پك چوق واردر
اگر مقدر اولورده استانبوله کلورسکز بولوشوب برنکده
کیدر زیارت ایدرز وعدی مجرای اساندن جاری اولمشیکن
وصولمزه جانب حکومت علیه‌دن منع اولندیغی ایشیدیلوب
انجاز وعده رعایت اولنه‌میه‌جغندن طولایی عارض اولان
تأسفه مبنی سبب منعی تحقیق اولندقده قره حصار شرقیده
تشیخ ایدن اهلیتسز برحریفك اوردیغی ضربدن متأثراً
بیچاره درویشك وفاتی کیفیتی ایدوکی اکلاشلمسیله سیر سلوك
کوسترلمکسزین اویله نادانه خلافت ویروب پوست
نشین ایدن هرکیم ایسه برطاقم اهل ضلالتی هدایته
ایریشدیرمکه برهان قوی وظن الغالب وقتیله اظهاری
بر حکمته مبتنی اولان بویله برآثار ساطعة البراهینك متروك
حکمنه کیرمسنه واویوزدن اکتساب فیوضات جلیله

ایده‌جکلرك وادئ حرمانده قالمسنه سبب ویردیکیچون جناب حقك معاملهٔ لطفیه‌سنه نائل اولمامسنی تمنی ایدرز (سؤال) انبیای عظامك ثبوت نبوتلری معجزات ایله اولدیغنه نظراً لزوم تصدیقلری معجزاتی کورنلره رجعت ایده‌جکی جهتله عصرلرنده کورمیانی وصکره جهانه کلوب رؤیت ایتمیانلرك تصدیقلری فضولی وکشی کورمدیکی برشیٔ درجهٔ صدق ویقینده کتوره‌میه‌جکی طبیعی دکلیدر (جواب) معجزات انبیای عظام متواتراً ثابت وتواتر علمی موجب اولمقدن نظرهٔ اولاده‌ معجزات مشاهده سنده اولدیغندن بلاتردد جملهٔیه تصدیق واجبدر (سؤال) خبر متواترك اورادهده قوتی وبرمفهوم عین الیقین تأثیرده صلابتی واریدر (جواب) اقسام خبر متواتر تفصیل اولنملیکه حد قوتی مجدد اوله چونکه ایکی یه منقسم اولان خبر متواترك برقسمی اهل تواترك خبر ویردکاری شیئه علمك احاطه‌سی شرطلرینی بری مخبرلرك کثرتده حیثیتی برغلظة جسامتده اولملیکه اوقدر آدمك کذبه اتفاقی امتناع حده‌سندن بچه مادلی مثلا بلده‌لری بربرلرینه بعید ومباینت اخلاقلری بدید اولان جم غفیر ودیارچیده کوردکلری برشهرشهیری اخبارده

متفق اولسه‌لر كوزله كورلمش كبی اوشهرك وجودینه
علم قطعی افاده ایتمسی ودیكری مخبرعنه حواس ایله
محسوس اولملی زیرا اهل شرق وغرب حدوث عالمی
خبرویرسه‌لر شهر مذكوركبی محسوساتدن اولمدیغی
ملابسه‌سیله اصلا علمی مفید اولماسی كبیدر قسم
آخری مخبرون كیفیت وكمیتده وصف مذكوره اوزره
اولدقلری حالده مشاهده‌لرینی قاله آلمیوب بلكه شو
صفتله متصف قومدن ایشتدكلرینی واكارده كذلك
اوصاف مسروده ایله موصوف قوم آخردن استماع
ایتدكلرینی اثبات وانلر دخی مشهودلری اولان شیئی
بیان ایتملری علم افاده ایدرقسم اولده معین اولان
شرطلردن ماعدا بونده اوچنجی برشرط دها واردركه
جمیع طبقات متسلسلاً مافوقنده‌كی طبقه‌یه كیفیت
وكمیتده مساوی اولمقدر اشته ترتیب مشروح اوزره
طبقاً عن طبق واصل اولان تواترله متشرف امتی اولدیغمز
سرور جهان نبی آخرالزمان افندمز حضرتلرینك
وجود عالمسود سعادتلرینه ورسالت سنیه‌یی بالادعا
اقامهٔ بینهٔ معجزات باهرات ایله اثبات مدعا بیوردقلرینه
علممز لاحق وزروهٔ عین الیقینه ملاحقدر (سؤال)

امور موجودده تواتر علمی مفید اولمسی تسلیم اولنسه بیله امور مادیهٔ متباعده دن علمی افاده دلیل اقامه سنه محتاج اولمازمیکه جمیع زمانده کرك کثرتنده وکرك کذب اوزره اتفاقلری امتناعنده رواتك حالی زمانمزده ثقاتدن کچینانلرك احوالی کبی دکلیدر (جواب) خاتم الانبیا وعیسی وموسی علیهم افضل التحیات حضراتنك اجساد امجادلری حقنده متعاقب الورود اولان خبرلرك رواتنه بر وقتده قلت عارضه سی سبقت ایتمدیکی جهتله وجودلرینه علم ضروری حصولندن طولایی اقامهٔ دلیله اصلا احتیاج اولمدیغی کبی هر برطبقه رواتنك احوالنی دخی بیانه حاجت یوقدر زیرا برمنوال محرر شروطنی جامع تواتره علی انکار وجود محسوساتك فقدانی انکار مرتبه سنده مکابره دن عدوشمار اولنور اکر بومثللو تواتره اعتماد واعتبار اولنمامق لازم کلسه اسلافك احوالی نسیاً منسیاً حکمنه کیرکه برایکی بطن اول مسابقترینه آثار مشهودهلریله استدلال اولنان ملوك وعلما وصالحین وحکما وشجعان وشعرانك وجودلرینه و بین الدول معقود اولان شروط وعهوده علی انکار جنوندن بشقه برشبهٔه نسبت اولنه میه جغی

بدیداردر (سؤال) ملت یهود ونصارا ومجوسنك
مع الكثره خبر و یردكاری بعض اموری اهل اسلامك
تكذیب ایتمری تواترك یقین افاده ایتمسی حكمنی مناقض
دكلیدر (جواب) انلرك خبرلرینی تكذیبه سبب شروط
تواتر بولنمامسیدر چونكه طائفهٔ یهودك بالدفعات
عددلرینه عارض اولان قلت كذب اوزرینه
اجتماعلرینه صلاحیت و برمسندن وخصوصیله
بخت النصر بالكلیه نسخ توراتی یاقوب روی ارضده
اثر براقمامسی حافظی شخص واحد عذرا نام كیمسه‌دن
استنساخ ایلدیكی بین الیهود مصدق وملت مرقومه‌نك
طائفهٔ ثلثه‌سی یدلرنده بعض عباره‌لری بر برینه مغایر
اوج نسخه توراة بولندیغی محقق اولمسندن ناشی
انلرك اخبارینه تواتر دینمك ممكن اولمدیغی جهتله
ملت نصارانك عهد حضرت عیسی علیه السلامده
قلت عددلری جمله نزدنده مسلم ودعواسنی سوردكاری
صلب كیفیتنده شاكردانندن یالكز پطروس ارقه‌سندن
كتمسی وسكزنجی كون قبردن قالقوب سمایه عروج
ایتمسی مریم مجدلیه خاتوندن روایت قلندیغی اناجیل
اربعه‌ده مصرح ایكن بونلردن تواتر توهمی خیال محال

ونجوسك حد تواتره كتورد كلرى خبر زردشتك صدرينه
صفر مذاب دوكدكلرى حالده يانمامسيدر بوخبر مرأت
ثبوتده جلوه كر اولمه بيله وجهنده اثر محال كورلديكندن
ينه معجزه‌دن عدى مستحيلدر بناءعلى ذلك اهل اسلامك
بونلرى تكذيب ايتديكى مسئلده نيجه قرائن ايله
عدم تواتر تحقق ايتمسنه مستنددر كه تفصيلى اظهار الحق
وشمس الحقيقه وضياء القلوب رساله‌لرنده مندرجدر وبرده
خبرلرى شايان اعتماد اولمامغه اماره پيغمبرلرى عليهم
السلامدن روايت اولنان احاديث واخبار عنعنه ايله
مرجعنه ارجاع اولنه‌مديغى كبى احوال رواتى غير
مضبوط من قبيل خبر آحاد اولنديغندن تدوين كتب
ايده‌مدكلرى قضيهٔ باهره‌سيدر ناما علماء اسلام ادامهم الله
تعالى الى يوم القيامه حضراتى احاديث شريفهٔ جناب
نبويه‌يى اقسامه تقسيم وشروط روايتنى تعيين ضمننده
علم اصول حديثى وضعله كتب متداوله‌يى تدوين
وكتب سته اصحابيله سائر محدثين دخى اوامر ونواهى
واخبار ومعجزاتى بالا حتواجمعنه همت واعتنا بيوردقلرى
احاديث شريفه‌نك هربرينى اسامى وكنيه‌لريله بن
فلان ذاتدن ايشتدم فلان ذاتده فلاندن ايشتدى ديه‌رك

سيدالبشر وصاحب معجزهٔ شق القمر صلی الله علیه
وعلی آله الامجاد حضرتلرينه ياد وطرق متصله رفع
واسناد ايله رواتنی تبيين ايتديلر فالله دره وسلك رواتده
بر راوينك اسمی غير منسلك اولسه اوحديث شريفی
فرق ورواتی دردست اولان سائر احاديث شريفه دن
طوق ايلدكاری مثللو حسب البشريه رواتدن معصيتی
مرتكب اولان ذاته متهم نظريله باقوب جميع كتب
احاديثه اسمنی قيد ايله روايتنی رد ورواتدن برذات
فرار ايدن فرسی نزدينه جلب ايتمك ايچون تهی يم
طوبره سنی كوسترمسنی اختيار كذبه حمل ايله متهميندن
عد ايلدكاری واصحاب كرامدن برذات مدت عمرنده
بركره اغوای شياطينه اويوب ارتكاب ايلديكی وزردن
تائب ومستغفر وتوبه سنده ثبات ايله وفاتنه قدر صلاح
حال ايله اشتغال ايدرك بردخی وزروكناه صادر اولمديغی
مشتهر اولديغی حالده ولو بركره اولسون صدور
وزر جهتيله روايتنه اعتبار ايلدكاری ولسان لؤلؤ
فشان سلطان سريرلولاكدن شرفسنوح وصدور
بيورلديغی مروی اولان آثار جليله نك وجه مبسوط
اوزره رواتك احوالی وحدتواتره ايصالی تدقيقيله قوی

وضعیفی تفریق ایدلدیکی کتب احادیثی تتبع ایدن ذواتك معلومی وشـو موازنهٔ مختصره مفهـومندن بالبداهه آکلاشیله جغی وجهله اهالیٔ اسلامیه نك اخبـار متواتره لرینه ملل سائره خبر آحادی وجهاً من الوجوه قیاس قبول ایتمیه جکی ذوی العقولك مسلمیدر که لم معجزاتك نبوته دلالتی وانبیای مرسلین صلواة الله تعالی وسلامه علیهم اجمعین حضراتنك مبعوث من عندالله اولدقلرینك علامتی مجرد عقول اسوهٔ حسنه لرینك مدلولیدرکه اولا نیجه بیلر وحدت وجود جناب باری وصفات ثبوتیه وسیلهٔ سبحانی یی اعلام وجانب حضرت احدیتدن ذات رسالتلرینه وحی والهام اولنان احکام جلیله یی ناسه تبلیغ وافهامده یالکزیانه اتفـاق ایران بیوردقلری مقالاتده اصلاشقاق واقع اولمامیدر وثانیاً اجرای تبلیغاتده بر آن تجویز تراخی وتأنیـات ایله کشـاسان بیورلمیوب کیمی اون ویکرمی ویوز وحضرت نوح علیه السلام کبی طقوز یوزسنه دن متجاوز مدت ظرفنده خلق طرف حقه دعوتده ثبـات ایله عارضـهٔ فتور وقوعبولمامشدر ثالثاً تبلیغات متوالیه حصول منافع دنیویه ضمننده اولمیوب لوجه الله تعالی مشرکیندن متحمل باداذاوجفا وکیسی

دستره ایله بیچلوب کیمی آتشه القا و حضرت خاتم الانبیا و موسی و عیسی علیهم افضل الصلوات واتم التحایا دخی بالاخره جلای وطنه مبتلا اولدقلری حالده ایفای وظیفهٔ عبودیت ورسالتده ثابت الاقدام اولمزیدر عالم دنیایه بویله بر حکیم کریم الطبع و شخص سلیم العقل کلدیکی مسموع اولدیمی که ابنای جنسنی جهت ضلالتدن سمت هدایت وسعادته سوق ایچون بو قدر مشاق طاقت فرسایه تحمل ایله عزایم امورده مسامحه وفتوردن معری ولذایذ دنیویه یی تذوقدن مبری و تاب آور نوع بشر اوله جق صورتده قلباً وقالباً تعبد وتزهد وتعففده واصل درجهٔ علیا اولسون اشته خصائل مشروحه آثار قوهٔ قدسیه ومآثر مقدسهٔ بعثتدندر ❊ الحمد لله الذی هدانا لهذا (سؤال) بو دلیل ذهنلره تبادر ایدن ایکی اعتراضی مشتملدر اناکه بریسی انبیای عظام حضراتنك اکثریسی مسکن وملبس ومأکلده دفع ضرورت مقداریله اکتفا ایوردکلری مسلم اولوب لکن حضرت داود وسلیمان ویوسف علیهم السلام کبی بعضیلرینك تسلطن ایتملری ودیکری حضرات مشار الیهم خواص الوهیت وکیفیت عبودیتی بیانده متفق الکلم

اولمدقلرینه حضرت عیسادن مروی اولان اخبار سائر انبیای عظامدن نقل وروایت اولنان بعض اخباره مباین اولمسی دلالت ایتمیدر (جواب) مشار الیهم حضراتی نبوتی سلطنتله مبادله ایتمیوب بلکه سائر رسل فخام کبی تبلیغ احکام الهیده ثبات وجناب حقك فضل وکرمیله منعم اولدقلری نعم دنیویه‌دن اعراض بیورمامالری دخی عبادات مالیه ایله تعبدله احراز اجر وثوبات ایلدکلری دلیلی ویرده واجب‌تعالی حضرتلری نبوتله سرافراز ایلدیکی عباد صالحین وفرقهٔ مشرکیندن نیجه فوقلری تاج خلافت وغلبهٔ قهر سلطنت وحکومتله مفضل ومعزز بیوردیغی مثلو زمرهٔ مفخمهٔ انبیای کرامدن بعضیلرینه دخی بین‌الامثال تفضلاً وتکرماً سلطنت دنیویه‌یی دخی احسان بیورمش اوله‌جغی حکمت شناسان اهل عرفانه روشن وجلیدر وحضرت عیسی علیه السلامه اشعار اولنان اخبار وسائر انبیای عظام حضراتندن روایت صحیحه ایله مروی اولان خبرلره مخالف صورتنده کورلمسی رهابین نصارانك فهم سقیمندن نشأت ایلدیکی حقنده اظهار الحق وشمس الحقیقه رساله‌لرنده مسطور اولان بحث طویل الاطرافیله تشریح وتفصیل اولندقده دیه‌جکلری قالمیوب

كماليله تلقى بالقبول وعقده مشكلرى حليله ازالهٔ جهول ايلديلر (سؤال) حضرت محمد عليه السلامك بعثت نبوتنى اثبات ايدن معجزه‌سى ندر (جواب) معجزات متكاثره سندن برى على الاتحاد نسخ متعدده‌سى شرقاً وغرباً اهالى اسلاميه يدلرنده معزز ومحترم واسلوب لطيفه نظمنده وفرت سلاست وحلاوتدن ناشى وبعض صغار وكبارك صدور حفظلرنده بعينه منقش ومرتسم اولوب احكام مندرجه‌سى يوم قيامته قدر باقى اولان قرآن جليل العنواندر (سؤال) قرآن كريم خصوصنده كرك بالذات ظناً وكرك بالواسطه برآز احتمالات واردافكار تخيلات اوليوركه براسى قرآن عظيمك منزل الٰهى اولان نبى آخر اعدام ايديلەرك ذاتنه نسبتنى التزامك جوازيدر (جواب) هربر عاقل منصف وجداننه مراجعت ايلدكلرى الدن براقمدقى احتمالات بطلاننه علم ضرورى ايله حكم ايلرولو بو احتمالى عقل تجويز ايده‌جك اولسه بيله دليل بديهى ابطال ايدرز يرا رسول اكرم وحبيب محترم افندمز حضرتلرى وجود ماسوانك سبب خلقتى وحقن محبوبين وامتيازات عظيمه عبوديتله متصف خلق عظيم صاحبى بولندقلرى وآن غير منقسمده سدرة المنتهايه دكين

طباق سبع سماوات وما فيهاسنى مشاهده وسائر وكافهٔ
انس وجنه مرسول خاتم النبيين مركزنده دائر اولدقلرى
وسائر خصوصات واقعه حقنده من عندالله نازل اولان
آيات قرآنيه جملهسندن (وانك لعلى خلق عظيم) (سبحان
الذى اسرا بعبده ليلا من المسجد الحرام الى المسجد الاقصى)
(وما ارسلناك الا كافة) (ما كان محمد ابا احد من رجالكم
ولكن رسول الله وخاتم النبيين) (اذ اخرجه الذين كفروا
ثانى اثنين اذ هما فى الغار) (لئن رجعنا الى المدينة ليخرجن
الاعز منها الاذل ولله العزة ولرسوله وللمؤمنين ولكن
المنافقين لايعلمون) (فانزل الله سكينته على رسوله وعلى
المؤمنين) (واذا رأوا تجارة اولهوا انفضوا اليها وتركوك
قائما) ويوم غزاى احدده منهزم ميداندن مخبراً (اذ تصعدون
ولاتلوون على احد والرسول يدعوكم فى اخراكم) آيات
كريمه سى مدلول جليلهسنك عينيله وقوعى شروطنى
جامع تواترله ثابتدر بونلردن ماعدا سلطان انبيا
عليه اكمل التحايا افندمز حضرتلرينك ذات وصفات
عاليه وبالجمله حركات وسكناتيلرينى محتوى اولان
نيجه ايات قرآن عظيم الشانندر اعتقاد صحيحنه
نظراً خيالخانهٔ خواطره كتوريلان هبولاى موهومه

قوم عرب مطلع اولمق لازم کلزمیکه کثرت اولیا
واعدا ومشرکین ایله کراراً غزاسی جهتیله
ظاهر امور موفوری زمان سعادتی اهالیسنه مخفی
ومستور دکل ایدی حالبوکه عرب عربان کتاب منزل
حقنده جوازی تخیل اولنان مادهٔ اعتصابه بر وقتده
ذهن کشا اوله مامللری درخاطر ایدیلان اوهامك بطلاننه
برهان قویدر اکر ایات مبحوثة عنها قرآن عظیمدن
اولمدیغنه زعم ایدیلور وعصر سعادتده تحدث ایلدیکی
وجهله جانب الوهیتدن عبد خاص وحبیب باهر
الاختصاصلری ینه شعر فنزولنده شبهه ریب وکانه
دوشیلور ایسه اولوقت برسورهٔ جلیله مثلی
اتیان حقنده نازل اولان آیت مخصوصه معاندینه
اعلان بیورلدیغنده کبرای قومك تشویق واغراسیله
تجمع ایدن فصحای عرب عجب وغرورله نیجه کونلر
اختیار رنج وتعب ایتدکدنصکره رجعت قهقری ایله
یرلرینه انتشار ایده جکلری کون خلال مدت هرفوم ده
حیز حصوله کتوریله جکی مأمول ومنتظر اولان
نظیردن واحداً بعد واحد سؤال اولندقلرنده
تنظیر شویله طورسون نظر مطالعه یه الدقلری (وقیل

یا ارض ابلعی ماءك ویا سماء اقلعی وغیض الماء) نظم
جلیلنده منتظم اولان دقایق وحقایق کما هو الحق
ادراك واحاطه‌دن عجز واحتقاره ملحق اولدقلرینی متحداً
درزبان ایدلمی واوکوندن بو آنه قدر فحول اخطاب عربده
اصلا مخاطب ظهور ایتامسی قرآن کریمك منزل الهی نبی
دیکر اولمیینه خاصة جناب رسالتمآبلرینه نازل
واثبات نبوتلرینه ادل دلائل اولان معجزهٔ جلیله
ایدوکنه دلیل کافیدر چونکه اقصر سوره اوچ آیت
مقداری اولدیغی حالده فخر عالم صلی الله علیه وسلم
افندمز حضرتلرینه بروجه مشروح منحصر
ومخصوص اولان التی بیکی متجاوز آیات قرآنیه
جلیله‌سنه معارضه ایدلك لازم کلور ایدی بو لزوم
اصحاب صرف اطلاق اولنان طائفهٔ معتزله‌نك قرآن
کریمه معارضه ممکن ایکن جناب تعالی وتقدس
قدرتلرینی سلب ایله چاره‌رس اولدقلری ومعجزه‌نی
قسمینه تقسیم ایدوب برقسمی احیای موتاکبی محالی ممکن
مرتبه‌سنه وقسم دیکری پیغمبر علیه صلاة لاوفر معجزهٔ
بعثتی برقوم الّرینی سمت رأسلرینه قالدیرمامقده تعلیق
ایدوبده انلر دخی سعی ایتدکلری حالده قالدیره‌مامالری

مثلو ممکنی محال درجه‌سنه کتوره جکی وقرآن
کریم دخی بو قسمدن ایدوکی قوللریله مالایلزم حکمنده
طوتیله‌جق اولور ایسه بو ذهابه کوره ده خاتم ختم نبوتی
حامل ومقام قاب قوسینه واصل اولان جناب اصدق
قائل قرآن کریمی غیریدن ناقل اولمق احتمالنی عقل کامل
تجویز ایتمز ایسه ده تصور وفرض محال اولنسه فصحای عربك
قدرت معارضه‌لری منسلب اولمامق اقتضا ایدر ایدیکه
حق جل وعلا حضرتلری بین الناس جاری اولان معامله‌ٔ
دنیویه‌ده یالانجینك شهادتنی نصوص صریحه ایله نهی
بیورمش ایکن سعادت دارین مظهریتنه مبداء وخصوصا
نعیم وألیمی ابدی مجازات اخرویه‌یه ملجأ اولان معجزهٔ نبوتی
یدکاذبدن اظهاره ارادهٔ عظمت وکبریاسنك تعلقی عقول
متفاوته طبایع سلیمه‌سی اصحابندن هیچ بریسی عندنده رهین
جواز اوله‌میه‌جغی اولویتله رهین بداهتدر (سؤال)
احتمال دیکر دخی حضرت محمد علیه السلام کتب کثیره‌یی
مطالعه واجود ذکات فصحای عربی ملاحظه ایله انتخاب
ایلدیکی الفاظدن قرآن شریفی جمع وترتیب ایلمیدر
(جواب) جناب نبی هاشمی النسب لقب جلیل امی ایله
ملقب واهالی رسالتلرنه بر وقتده پیش نظرلرندن

جداونه‌ده برکمسه‌دن حرف واحد عدم تعلمیله شهرت نما
اولدیغی جمله عندنده مسلم ومجرب اولمسیله بو احتمال
کوزلردن نهان اولان پردهٔ مقصوده‌دن تمنیٔ دیدار خیال
قبیلندندر اولدیغی کبی قرآن عظیم بعینه معجز ویاخود
فصحای عربه برسور مثلنی اتیان متعذر اولمق وعین معجز
ایکی شقدن خالی اولمامق لازم کلوب شقلك بریسی قرآن
کریمك کتبده مشهور یافصحادن مسموع جودت کلماتدن
منتخب الفاظ ایله جمعی کیفیتیدر اکر بوصورت امور
معتاده دن ایسه معارضه‌دن کیرو طورلماسنی موجب
اولورکه اسباب معارضه‌ده وجوه کثرت واشیای مماثله‌دن
هرشیئك وجودنده ندرت بولنمشدر کثرتك بعض وجهلری
خلاف نفس هوا ودین ابا واجدادلری تغییر وغیر معتاد
تکالیف شاقه ایله تنفرور یاست ضلالتلری تغییر ایدلمسی
کبیدر وموانع معارضه بولنماسی دخی ابتدای بعثتده
فقدان خوف وخشیتلری اثری اولمق اوزره مثابرت
انواع اذا وجفا وعاقبت اول دریتیم صدف صدق
ورسالتی ترك وطن ابتلاسنه مبتلا اتمه‌لری مثلیدر
اشته جمیع قرآن امور معتاده‌نك خارجنده ایسه اجود
کلماتدن منتخب الفاظ ایله ترکیبی ویا فصحای عربك

قدرتلری سلب ایله برسوره مثلنی اتیانلك تعذری جهتیله یته امر معجز اوله جغی ثابت و ثمرهٔ مطلق ثابت اولمش اولور کرك کلمات فصحادن منتخب الفاظ ایله جمع اولدی دینلسون وکرك دینلمامش اولسون فاما اعتقاد اهل سنته کوره قرآن عظیم کلام باری قدیم اولوب واسطهٔ جبریل امین علیه السلام ایله خاتم الانبیاء والمرسلین علیه صلواة المعین افندمز حضرتلرینه قبل جناب حق وفیاض حی مطلقدن بالا قتضا آیت آیت نازل وجریان حکم جلیلی یوم قیامته قدر متصلدر کثرهم الله تعالی (سؤال) فصحای عربك قرآن شریفه معارضه دن اظهار عجز ایلملری حقنده منظور اولان احتمالك بری افضل عرب رؤسای قومه تفوق غرضیله حضرت محمد علیه السلامی خفیاً ریاسته بعد التعیین اولا صنیعهٔ روی عداوت ارائه وصکره دها نسه حجت اولماق ایچون معارضهٔ قرآنه عجزلرك اشاعه ایتملریدر (جواب) بوظن خیالخانهٔ ذهنه کتوره جك نعل طریق ترتیب بولهبیلورکه جمله فصحای عرب سرور کائنات افندمز حضرتلرینه فوق مایتصور عدو اکبری اولدقلری حالده اعشی باهله کبی بعضیسی ویل ضلالتده قالوب

مخذولا درزير خاك هلاك وكعب بن زهير ولبيد بن
ربيعه ونابغة بن لائى كبى بعضيلرى دخى مظاهر تجلى
هدايتله زمرۀ ناجيه اهل اسلامه الحاق تشرفيله اولدى
ايسه ده صدر رياست دنيويه قعودلرى اصلا تيسر
ايتمامشدر اكر اظهار عجز فصحا مصنوعى بردوبار
اولسه نورشمس نبوت عليه التسليم والتحيت افنديمز
حضرتلرينك تباشير صبح ثانى يه مثيل ظلمات ضلالتى
مزيل اولان پرتوسعادتلرى عالمى تنوير وذات مرآت
كائناتلرنده مرئى اولان صورت جميلۀ جليله اولى بصيرتى
تشويق ايله مدت قليله ظرفنده جمعيت اسلاميه يى
تكثير ايدرك تأييدات ربانيه ذات مستجمع الصفات رسالت
پناهيلرى مسند جليل رسالته اجلاس سلطان كونين
وتمكين ايله مسابقتى توهم اولنان مساعئ فصحايه مقابل
اموال دنيويه ارشاديله اكرام اولنمق اقتضا ايدر وشو
مقتضاء على مايليق ايفا اولنسه مخالفينه باعث اعتراض
اولوب اموال كثيره اعطاسيله فصحا اسكات ايدلدى
مقالاتى تكون ايلر ايدى حالبوكه نه اويله قيل وقال
استماع ونه ده بذل مال ايله فصحا اطماع اولنديغى
تشهير ايلدى اكر بويله يروعد سبقت ايدوبده انجازينه

رعایت ایدلمسیدی وعدکونه اوغرامش اولملری دیه‌لم که بلاد اسلامیه‌ده خوف نشر ایدیله بیلمسون لکن اولوقت هنوز دار اسلامه الحاق اولمیان جزیرة العربك سائر محللرنده نشر ایله تشهیر ایدیله‌مز میدی وبرده عقل اتحاد خفیه جمیع فصحای عرب بیننده وقوع یافته‌در کان ایدیلور ایسه جم غفیر میاننده معقود اولان مواضعه‌نك کتم واخفاسی نصل قابل اولورکه (کل سر جاوز الاثنین شاع) قضیهٔ کلیه‌سی هرکسك مجرب ومسلمیدر واکر دائرهٔ محرمیته کیره بیله‌جك بعض فصحا ایله اتحادك انعقادی تصور ایدیله‌جك اولور ایسه فصحای باقیه قرآن کریمه معارضه ایتزلرمیدی شو احتمالات متصوره وجود مستبق مثلو غایت ضعیف واختلال دماغ ایله ویریلان رأی کبی پك سخیف ایدوکی آرای صائبه اصحابی عندنده ازادهٔ تصریحدر (سؤال) احتمال دیکر فصحای عربه مثل قرآن اتیان ایله معارضه ممکن ایکن اصحاب کرامدن خوفه مبنی تصدی ایتمامیلدر (جواب) بدایت بعثت سنیه‌ده ایمان اذلیلرینی اظهارده تقدم ایدن حضرت اصحاب کرامه اون سنه مکهٔ مکرمه‌ده علی التوالی انواع مشاق ایله

مقابله وهجرت سنه‌سنده عسکر ه مرة بعد اخرى محاربه‌یه متجاسر و (فأتوا) خطاب عزتیله مخاطب اولوب ذکری مرور ایلدیکی اوزره تمام قرق کون بر یرده اجتماع ایله کیجه و کوندز چالشدقلری حالده اعتراف عجز ضمننده بین القوم خائب وخاسر اولان فصحایه مؤخراً اقتدار کلمش اولسه عجبا تحت خجالتده رها ایچون معارضه‌یه مسارعتده تجویز قصور ایدرلرمیدی اکر شوکت اسلامیه‌دن قورقوب بلاد مسلمینده جسارت ایده‌مامشلر ایسه‌ده ابنای جنسلری اولان مشرکین بلده‌لرنده مانع یوغیدی نیچون ایده‌مدیلر بو احتمالی تخطر اسمی زبانزد اولوب جسمی کورن اولمیان مرغ عنقانك وجودینی تصور کبیدر (سؤال) دیکر احتمال دخی حضرت محمد فصحای عهدینك افصحی اولوب ده سائر فصحانك معارضه‌سنه مقتدر اوله‌مدیغی کلام بلیغی ابداعه اقتداری حیثیتیله جمله‌سندن امتیازی قرآن شریفك معجزه اولمسنه دلالت ایتمامسیدر جواب) عصرمزده مشهور اولان تلغراف الکتریق وواپور وانلره شبیه صنایع دقیقه مخترعلری کبی اعصار سابقه‌ده هر بر صنعتك دقایق اسرارینه واقف ومألوف اولدیغی صنعتده کسب مهارتدن ناشی اقرانـنـه

رجحانیتله متعارف نیجه اشخاص بولنمسی مقتضای حکمت (وفوق کل ذی علم علیم) نص جلیلی بومعنایه اشارتدر او یله ایسه قرآن کریمك کلام فصحادن ممتاز اولمسی یاصانع ارجح متعارفك اثر صنعی ویامعارضه سی مستحیل حد اعجازه منتهی اولمقدن غیر خالی اولوب اکر اقراننه مرجح اثر صانع دنیله جك اولسه یالکز رجحانیتی حد اعجازه قدر انتها ایدەمز که فصحای عرب دهن اعتراضی دهن باذایله اقراننه تفوقله ممتاز اولدیغك شی عادت بشره مخالف اولمیوب بلکه هر عصرده مسبوق منفرد ذواتدن صنعت نوایجاد ظهوری فائق الاقران ومعتاد اولدیغی جهتله بو یله امور معتاده ایله امتیاز دلیل نبوت اوله مز دیرلرایدی فاما قرآن کریم الفاظ شریفه سنك کندی کلاملرندن امتیازی صنعتنده ماهر وامثالنه رجحانیتی ظاهر اولان متفردك امتیازندن مضاعفةً اکثر وامور معتاددن برتر اولدیغی ومنوال محرر اوزره مثلنی اتیان قصدیله بر یره تجمع ایدوب پك چوق کونلر صرف مساعی ایتدکاری حالده آیت جلیلهٔ سالف الذکرك عزیمت اتیان مثلنی برطرفله حقایق ودقایقنی ادراکدن متحیر قالدقلرینی بالاذعان

معجز اولدیغنی اعتراف ایلدیلر شو نکته یالیله تأمله
شایاندرکه فصحای عصر سعادت اطلاع بلاغت فصاحتله
مباهات ایتدکلری لغت مأنوسهٔ عرب اوزره من
عندالله نازل اولان قرآن کریمك (ماکان محمدابااحد
من رجالکم ولکن رسول‌الله وخاتم‌النبیین) نص مبینی
وقتجه والد ماجدلری کندی رجاللرندن عرفی
مقدس وطاهر وسمی امی ایله مستجمع جمیل المعالی
والمفاخر اولان ذات مازاغ البصر وماطغی
لقدرئی من آیات ربه‌الکبرا علیه اذکی التحایا افندمز
حضرتلرینه شرفزولی اعصاب حقد وحسدلرینی
تحریك ایله بیك اوچیوز سنه‌یی متجاوز زماندنبرو منظور
عیون عالمیان اولان اقصر آیات جلیلهٔ قرانیه‌نك اتیان
مثلنه قادر زیرده آیت انف‌البیانك تضمن ایلدیکی دقایق
احاطه‌یه مقتدر اوله‌بیله‌رك انجامکار مغلوباً ومقهوراً
عجزو مسکنت اظهار قرآن کریمك معجز بعینه اولدیغنی
اعتراف واقرار ایلدیلر اکر ادعا کرده کزو جهله علوم
ومعرفتدن حصه‌دار اولسه‌کز بلطفه تعالی جواب
صوابیله مجاب ومقابله‌ده شق شفه‌یه بی توان وتاب
اولدیغکز اسئلهٔ مذکوره‌یی معرض سؤاله کتوروب

عادت بهت و سكوتی اختیار ایتمز ایدیکز شو امارهدن
اکلاشلدیکه فن معاونی و بدیع تحصیل علم و کلام فصیح
و بلیغ نه شکل الفاظ ایله تشکیل و ترکیب وحروفاتك
تقدیم و تأخیر و بربرلرینه تقریب وتبعیدی ابتغاسنجه
نوجهله تفصیل وترتیب اولنورلردی بیلیورسکز (هر
شیئك علمی کوزل جهلندن * اوقوعار ایلمه کل اهلندن)
مصداقی اوزره اوکرنمکه چالشملیدر فن بلاغتده
علامهٔ دهر فصحای قدما بو اوغورده طاقت بشریه
لرینی صرف ایله وقتیله سعی اوقات ایتدکاری حالده اشبو
حصونی معاونیٔ معمایه دخول وجهاً من الوجوه ممکن
الحصول اولمدیغنی فهم ایله بحق معجز ایدوکنه حکم
ایتملرینه و اوآندن بوآنه کلنجه میدان فاتوابه چیقه جق
فرد واحد بولنمدیغنه نظراً ارتق جهلای دوزکارك
شو حصن حصینه وصول افکاریله مارالذکر سودای
احتمالات غیرمعقوله کرفتار اولملری زیادسیله افیون
اکانی اعتیاد ایدن تریاکنك مدت مدیده فتح وکشادینه
چالیشان قلعه نك تأخر تسخیرینی استعجاب ایله قهوه
خانه ده تدبیره باشلیوب بهی افندم بودرت ایاقلی نردبانی
قلعه دیوارینه طیاملی وعسکرلر اوزرینه باصه رق

بر بر بر چیقوب شو قلمتراش ایله لشکر محصوری طوغره یوب فتح ایدیو یرملی سوزینی تفوه ایدرکن قهوه جینک منقالده پشورتمکده اولدیغی کستانه‌لر ایچنده چیزلمیان برینک پاتلامسیله بره امان دیه‌رك ییقلوب مدهوش اولدقدن برآز وقت صکره عقلی باشنه کلدیکنده ای احباب شهیدمز چوقی دیو سؤاله تصدی ایلسی کبی اولمازمی (سؤال) قرآنك حضرت پیغمبر علیه السلامدن منقول وذاتلریله تحدی‌یه مشمول اولمسی‌نه دلیل ایله ثابتدر (جواب) شروطنی جامع تواترله متحققدر (سؤال) بالتواتر ثبوتی بیان قلنان اصل قرآن اولوب جمیع آیاتی علی التفصیل متواتر ایدوکی مسلم دکلدر (جواب) قرآن عظیم بجملته وتفصیله تواترله منقول وشهرت شایعه‌سی آفاقه موصولدر زیرا قرآن کریمه حرف واحد ادراج ویااخراج توهمی شویله طورسون اعراب کلمات جلیله‌سندن بری یاکلش تلاوت اولنسه جملهٔ قرآن و بلکه برقاچ کره ختم شریفه موفق اولان صبیان دخی واقف اولوب درحال منع وزجره قیام وتالی‌یه یاکلدیغنی تفهیم ایله اعادهٔ تلاوت ایتدیرمکه اهتمام ایدرلر فکیف که برحرف علاوه ویاتنقیص

ایدلسوندە ممـا انتدن کیرو طورلسون علی الخصوص ابتدای اسلامدە اصحـاب باصفا علیهم رضوان الله تعـالی حضراتندن نیجه بیـك ذوات قرآن کریمك منزل الیهی اولان مبعوث الانس والجن افندیمز حضرتلرینـك فم محسن مبارکلرندن اخذ ایلدکلری وجه اوزره کنجینـهٔ سنیه‌لرنده حفظ وعلی ما انزل الله محافظه‌سنه مدنظر ضبط ایلدکلرینه علم ضروری محیط وشـامل ایکن برتفصیل حدتواتره توصیلی خصوصنده احتمال ظن وشك واضع لغتك دورانی ومعنـاسنه وضع ایلدیکی جولان لفظـنه خود بخود معنـای درنك ویرمك کبیـدر (سـؤال) معوذ تیـنك آیات قرآنیـه‌دن اولمدیغـنه ابن مسـعودك ذهـابی تواتره مانع دکلمیـدر (جواب) مشـارالیهك شـووجهله ذهـابی مسلم دکل ولوتسلیم اولنمش اولسه خبرآحادعد اولنور وآحادك خبری ایسه تواتره معارضه ایده‌مز خصوصا معوذتین حقـنده ابن مسـعود رضی عنه الودود حضرتلرینك شـکی قرآن و یا دعا اوله‌رق شرفنزولی بحثـنده اولوب یوخسـه قرآن کریمدن اولدیغنه اصلا ذاهب اولمامشلردر (سؤال) استماع اولندیغنه کوره خلفای راشدین قرآن شریفی اثنـای

جمع و ترتیبنده آیت کتورنلر عادل ایدر تلقی بالقبول
وقلندقلری صورتده بینه طلبیله تحری ٔ فروع و اصول
ایدرلر ایمش (جواب) بو مسموعات کذب صریح بهتان
صحیحدر زیرا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
افندمز حضرتلرینک جمع قرآن جلیل العنوان حقنده
وحی الهی ایله لسان لآلی نشانلرندن سانح و صادر
اولان ارادهٔ سنیه‌لرینه امتثالاً اولامشار الیه ابن مسعود
حضرتلری جمع و کتبنه بذل همتله ختامنده حضور
جناب رسالتده قرائت و ثانیاً بعد الهجره مدینهٔ منوره‌ده
ابی بن کعب و ثالثاً زید ابن ثابت رضوان الله تعالی
علیهما حضراتی دخی ایکی مصحف شریف تحریرینه
صرف مقدرت وحین تکمیلنده عرض حضور سعادت
ایتمریله شائبهٔ سهو قلمدخی ظهور ایتمامشدر بو اوچ نسخهٔ
کبری بر برینه موافق اولدقلری حالده مسلمون الکصکره
جمع و تحریر اولنمش اولان زید بن ثابت حضرتلرینک
مصحف شریفلری استنساخ و مؤخراً خلفای راشدیندن
عثمان بن عفان رضی عنه المنان حضرتلرینک جیلان
دریسی اوزرینه کوفی الخط ید مؤیدلریله املا بیوریلان
وحالا مفخر کائنات علیه اکمل التحیات افندمز جنابلرینک

روضهٔ مطهرهٔ فردوس آسا و حجرهٔ معطرهٔ آسمان
فرسالری درونندهکائن صندوقهٔ مخصوصه‌لرنده
مطوی اولان مصحف شریفی بعض خواص زیارته
وتشریفاً برایکی آیت تلاوتیله یمن و برکت معنویه
اکتساب ایده‌کلشلردرا کرقرآن عظیم عصر سعادتده
وحی الهی ایله جمع وتنظیم اولنمامش اولسه اولا مکهٔ
مکرمه‌ده الک اول نازل اولان اقرأ و مدینهٔ منوره‌ده ابتدا
نازل اولان بقره والک صکره نازل اولان برائة سور
جلیله‌لری رأی اصحاب کزین ایله ترتیب اولنسه ایدی
الاول للاول والثانی للثانی قاعده‌سنه اتباعاً مقدمی
تقدیم ومؤخری تأخیر ایتدیرمزلرمی ایدی وثانیاً واقع
اولان اجماع امته نظراً (مذهامتان لم یلد ولم یولد
ومحمد رسول الله) برر آیت وآیت الکرسی لفظاً ومعناً
بونلرك اضعف مضاعفی اولدیغی حالده برآیت اولمسنه
اجماع امت وقوعبولورمی ایدی ایشته امور دینیه
ودنیویه‌یه متفرع احکام جلیله‌نك کافه‌سی جانب جناب
باریدن وحی والهام وطرف اشرف نبویدن تبلیغ
وافهام طریقیله افراد انامه واصل وعقل ایله کنه
وحقیقتی ادراك ناقابل اولدیغنده دهاشیه قاوریه

(سؤال) (لوكان من عند غير الله لوجدوا فيه اختلافا كثيراً) آيت شريفه سنه بين الاقراء وقوعى ممنوع اولان اختلاف مضمون آيت شريفه‌يى نقض ايتزمى وتناقض عند الله محال دكلميدر (جواب) معنى آيت جليله‌نك كوره نك تضمن ايلديكى معنى يالكز اختلافه دلالت ايدوب من جميع الوجوه اختلافه دال اولديغنه واختلاف بعض وجوهه محمول اولديغنه نظراً فصاحتده عدم اختلافك وقوعيله توجيه اولنور الله تعالى اعلم بمراده معناى آيت اكر قرآن من عند غير الله اولسيدى انده كى اولان فصاحتده اختلاف كثير بولنور ايدى ديمك اولور زيرا مؤلفيندن برذاتك مؤلفاتندن برتأليفنه نظر دقتله باقلسه عباره سى نسق واحداوزره منتظم اوله‌ميوب بعضيسى فصيح وبعضيسى بالنسبه ركيك ايدوكى باهر اما قرآن كريمك بجملته نهايت فصاحتده شرفنزولى عندن اختلافك وجودينه بادى اوله جغى ظاهر اولور وبرده بين الاقرا اختلافك وقوعى مسلم دكلدر زيرا قرائت مختلفه حقنده نبى محترم صلى الله عليه وسلم افندمز حضرتلرى ﷻ نزل القرآن على سبعة احرف كلها كاف شاف ﷻ بيوردقلرى روايت صحيحه ايله مروى

واحرف حرفك جمعيدرکه لغات عربدن قريش ويمن وهوازن وهذيل لغتلری کبی یدی کونه لغت ایدوکی عند التحول بديهی اولديغنه کوره عباره استخراجنه استطاعتکز اولسه ده اشو آيت کريمه نك تفسيرنده مفسرين کرام حضراتنك توجيهاتی وحديث شريف مشهر وحاشيه تشريحاتی بالاطراف مطالعه اولنسه تناقض احتمالی اولميه جغنی اکلار وعن جهل بويله سوز تفوهنه اظهار ندامتله مرض جهالتدن شفا بولمق ايچون کرسيکی وغيرتی ميان جانه باغلرديکز (سؤال) قرآن شريفك معجزه من عندالله اولمسی قاچ وجهله در (جوابه) قرآن کريمك معجزه من عندالله اولمسی يالکز فصاحته وبلاغتی جهتنده منحصر اوليوب بلکه وجوه کثيره سببيله حيز ثبوته موصولدر چونکه کتب سائره اوزرينه من جهة الايجاز هر وجهله غالب اولان قرآنه بحسب الاعجاز انواع عديده واصناف کثيره يی مشتمل اولوب لکن علی قصد الانضباط درت وجهه اختصاص قلندی وجه اول حروف کلمات وسور آيات وقصص وحکايات فرقانيه بيننده ترکيب زيبا وسلك مبانيسنده انتظام کلمات رعناسيدر وفصاحتيکه اقتصاری مباينی

ایله وضوح معنی ووجوه اعجازیکه اقتضا وایما ایله
قصر و حذف جهتنده اختصاری حیرت افزا و و بلاغتیکه
عجایب تراکیب وغرائب اسالیبده کمال حسن ایهاسیدر
حاصلی برمرتبه‌ده بلیغدرکه فصحا و بلغای عربك
عادتنی هزار فرسخ تجاوز وجمیع فصحایی اوچ آیت
مقداری برسوره مثلنی اتیاندن عاجز ایتمشدر حالبوکه
عظمای عرب ارباب عنوان بلاغت واصحاب شان
فصاحت ایدیلر جناب باری تعالی عزشانه قوم عربه
اعطا وعنایت ایلدیکی فن بلاغتی برقومه اعطا ایتمیوب
بساطت لسان وفصاحت زبانی انلره احسان بیوردیکه
خصائص ذاتیه اولان فصاحت و بلاغتی پادشاه
جهان آفرین کندولره کمال لطفندن سلیقه وجبلی
قلنله سؤال وجواب فصول وخطاب اسبابندن
هرسببه توسل ایله مقامنه کوره کال امرذی شانده
بداهة وارتجالاً خطبهٔ بلیغه وضرب مثل لطیفه خلالنده
بیله کلام موجز ایراد دیتك دیکره جلب منفعت ضمننده
نعت کو اولدقلرنده ممدوحك قدرینی شیوهٔ فصاحتله
اوج اعلایه اصعاد وطعن وتشنیع مراد ایتدکلرنده
هجو ایله مذمومك حیثیتنی حضیض مذلته قدرتنزیل

وابعاد ایدرلر ایدی الحاصل ان من البیان لسحراً
وان من الشعر لحکمة مآل سحر اشتمالی ماصدق حالری
اولمغله کلام منثور ومنظومده من جهة الفصاحه
تحریك لسان بلاغت بیاو تدریك عذوبت بیان لفظ
ومعنی ایله فخر ومباهات اظهار ومنم دیکر نیست
سحرالرنده کشت وکذار ایدرلر ایکن مدینة العلم فی الازل
وسفینة الحلم لایزل علیه تحیة الاکمل افندمز حضرتلرینك
آفتاب عالمتاب نبوتلری افق مطلعدن لامع ومعجزهٔ
باهره لری اولان کتاب مستطاب قرآن ساطع البرهان
جهانه شایع اولنجه زبانلری ابکم ولال وجنانلری
ابهم اولدی چونکه قدر قرآن عظیم اول درجه
اعلا وارفع واول رتبده ابهی وامتع درکه حقنده من لا
یأتیه الباطل من بین یدیه حکمیله محکمدر انتها حکیمان ایله
مباحثه اثناسنده اسم مسلم کندی کافر برخبیث
مستهزی دخی مجلس مباحثده بولنور واردصره اعتراض
اوزره کورینور ایدی نمایش حال وروش مقالنه نظراً
دانشوران عصردن بکینانلردن کوردیکم جهتله نه
مذهبده اولدیغنه ایدیلان سؤاله ویردیکی جواب کندوسنی
فیلسوف زعم ایدرجماعت بی اذعاندن اولدیغنی بیان ایلدی

حالبوکه فنون فیلسوفیه‌دن بیلدیکی حسابدن اعمال اربعه‌یه هندسه‌دن بش اون شکلک اسمنه دائر از بر ایده بیلدیکی قواعددن عبارتدر فرانسه لساندن دخی بش اون کلمه بالمسیله قواعد مذکوره‌نک بیاننه انکله رونق و یرملک و بو جهتله کندوسنی حکیم طانتدرمق استر یوخسه اول استر تازی ذوافنون حکمیه‌نک هر مسئله‌سنه دائر معلوماتدن مبرا اولدیغی عندالامتحان نمایان اولدیغی حکیمان مومی الیهما بونک ایلدیکی دعوادن بحر استغرابه طالمر یله‌انلری ساحل انتباهه چکمک اوزره فقیر لطیفه لازم خاطره کلان برحکایه‌یی مناسبت اولدیغی جهتله بوراده تقریر ایده‌یم قبا حصیر طوقور برآدم لاحوره کیدوب اوراده اسواق وبازاری کزدیکی صره‌ده شال نساجلری دکانلرینه یولی اوغرامقله دکانک برینه کیروب اجرا ایدیلان نسیج خوش معمول نساجه عطف نظر دقت ایتمکله باشلامش اولدیغندن نساج مومی الیه اول آدمه ظنم سزده شال نساجیسکز دیمی اوزرینه بوریاباف مرقوم بلی بزده تل اهلیز چونکه قبا حصیر طوقورز دیمش اولدیغی کتب ادبیاتده ارایش صحیفهٔ روایات اولان حکایاتدندر بومعترض افندینک فیلسوفم دیمسی ظنمه کوره بوقبیلدن اولدیغی تصدیق

قباحصیرطوقورز دیمش اولدیغی کتب ادبیاتده ارایش
صحیفهٔ روایت اولان حکایاتدندر بومعترض افندینك
فیلسوفم دیمسی ظنمه کوره بوقبیلدن اولدیغی تصدیق
ایدیلرر دیدیکم اوزرینه حکیمان رومی الیهما خیلیدن خیلی
انبساط پیدا اولمشلردر بونك اوزرینه مظهر تجلیٔ اسم حکیم
غوث عرفان وسیم رمز آشنای صنایع قیومی مولانا
جلال الدین رومی قدس سره حضرتلرینك مثنویٔ
شریفلرندەز یورسالك تنظیم بیوردقلری بر برمثالك دخی
حکایه سنه شو وجهله فکشای تقریر اولدمکه جارلك بری
یول اوزرنده بولنان حیوان ایزینه تبول ایلیه رك چوب
کتمشدر ذکر اولنان ایز کنارینه برصمان چوپی دوشوب
برقرنجه نك دخی یولی صمان چوپی اوزرینه اوغرادش
اولدیغندن قرنجه نك حرکتیله برابر بوچوب قرنجه
اوزرنده اولدیغی حالده ایز ایچنده متراکم اولان بول اوزرینه
طوغری یورومش اولمسیله و بو حالده قرنجه دخی چوب
اوزرنده قالدیغنی کورمسیله اطرافنده بولنان قرنجه لر
ای اخوان اشبو بندیکم سفینهٔ نوحدر انك بولندیغی شو
بحر محیطدر بو یله بر بحرده بنم کبی سفینه قوللانور
برقپودان وارمیدر دیوند اتلمسیله مستمعین جواب داد آفرین

بحر محيط ثانيشدر ديديكمده حكيمان مومى اليهما
خنده ريز استهزا اوله رق مومى اليهه قرنجه قپودان
ديو عنوان ويرلشدر بناء عليه مومى اليهك بعد
ازين يازيله جق سؤالى اسئله حكيماندن تفريق
ايچون عنوان مذكوره اضافتيله تحرير ايديله جكلر
خاطر نشان ارباب اولى الالباب اوله

سؤال قرنجه قپودان

امر نبوت حقنده بنم دخى برقاچ شبهم واردر سؤاله مجبورم
نبوت خلقى طريق هدايته سوق ايچون مأمور اولان انبياى
عظامه برخلعتدر بو خلعتى كيانلر يعنى نبيم ديانلر طرفلرندن
امتلرينه تبليغ ايلدكارى شريعتلرنده عقله مخالف اوله رق
ورای طبيعتده برقاچ مسئله كوريورم عقلمك قبول
ايتديكى شئ نصل اعتقاد ايده بلورم ولا تورانده انبيانك
هربرينه بردزلو معصيت صدورى نقل اولمشدر الله
طرفندن ارسال اولنان ذوات بومثللو معصيته جرأت ايلك
نوجهله جائز اوله بيلور ثانياً الله تعالى تبديل اوله رق كيجه
كاوب حضرت يعقوب ايله كورشديكى حالده بربرينه
غلبه ايده مامش اولديغى منقولدر انجيلده دخى حضرت

عیسانك الوهیتی واقنوم ثلثه بحثی کبی برچوق شیلر مسطوردر بونلرك عقلاً قبول اولنه میه جغی جهتله اعتقاد ایدیله مز (جواب) حضرت حق حکیم مطلقدر طبع سلیم وعقل مستقیمك محال عد ایلدیکی هیچ برشیء فی الحقیقه وبلا اشتباه انزال وتکلیف بیورماشدر ذات فیلسوفانه کرك حاشا کتب الهیه دن ظنیله کتب سالفه ده مسطور اولدیغنی نقل ایلدیککز شو مسئله لر برطاقم حقیقتده نادان وعیون ناسده عظیم الشان بولنمش اولان سبق خوانان اختلال ناس ایچون بالتحریف یازوب چیزمش اولدقلری حکایات مزخرفه وروایات باطله دندر بونی اهل علم وحکمت دکل فطرت اصلیه سی اوزره بیوومش وسوء قرین بلیه سنی کورماش نوع بنی انساندن هرفرد آفریده دخی بیله بیلور حاشاکه انبیای عظام بومثللو طبع سلیمك محال عد ایلدیکی شیئی ایشلیه وسویلیه جناب حکیمانه بکزکبی عزته خوان وحکمتشناسانك منظوری اولماق کرکدر فقط جمیع ممالکه نشر اولندیغی جهتله اهل قرائیله بش اون غروشه بیع اولنمقده اولدیغی جهتله بالاشترا حاوی اولدقلری بومثللو مسائلك حقیقتنه کسب وقوف ایدرك متشکر قالدقلری یعنی شمس الحقیقة واظهار الحق ایکی کتاب واردرکه

درجه عقلی اولنلرانلری مطالعه ایله اشتباهدن بری اولمقده درسزه لایق ایدیکه بش اون غروش ویروب بونلردن بر نسخه سنی اشترایه مقتدر دکل ایسه کز المش اولنلرك برندن بالاستعاره قرائتله بومثللو اعتراض مهلکه دوچار اولیه سکز بو بابده قصور همت ذاتکزی دوچار سوء اعتقاد ایلشدر ایشته بزجه اجنه جق بوراسیدر

(سؤال قرنجه قپودان)

شریعت محمدیه ده افعال عبادك جمله سی الله تعالی حضرتلرینك اراده وتقدیریله دردینیورالهك اراده وتقدیر ایلدیکی شی اصلی تخلف ایتمیوب وقوعه کلمك البته لازمدر حالبوکه ناس بو اعتقادده اولدیغی ایچون باعث ثروت اولان حرف وصنایعدن بی بهره قالییور بوملکك عدم اعمارینه باعث اولهیور هر برشی حق تعالی نك تقدیریله اولنجه قلعه بنا ایتمك وامور عسکریه یه اهتمام ایلمك وادوات حربیه استحضار قیلق عین عبث کورینور بوکابن نصل اعتقاد ایده بیلورم (جواب) ای قپودان (سبحان من جعلك فی صورت الانسان) اعتقاد ایده میه جککی بیان ایلدیکك شو مسئله دینیه نك یالکز بیاننده کمال جهل وخطاکی میدانه قویدك

یازق سکاکه عقله اویدم ظن ایدوب شیطانه اویدك
راه هدایتی نه عجبکه بریانه قویدك اکرخواب غفلتدن
اویانه بیلور وسامعهٔ جان ایله دکلر ایسهك بیان ایده یم
بومسئله ده بزم مذهبمزده اراده وتقدیردن عبارت
اولدیغنی اوکرنمکلکك لازمدرکه چاره که انی بیانه
بومحل مساعد دکلدر بو بحثده هیچ برشی بلمز ایسهك
شونی باری خاطرنشان ایله که قلعه بنا ایتمك وامور
حربیه یی تعلم ایلمك وغزا وجهاد قیلمق حقنده پك چوق
آیات کریمه واحادیث نبویه شرفورود ایلمشدر عبدك
فعلده مدخلی اولمیجه اولبابده ثوابه ندن مستحق اولور
وتنظیم امور عسکریه یه عبث اولمق نره دن لازم کلیور
بالخصوص برادم مثلا ادمی جرح وقتل ایلسه ویاخود
آخرکونا شقاوت ومعصیتی اختیار ایتسه بونلرك جمله سی
شك یوقکه الله تعالی حضرتلرینك اراده وتقدیریله در
حالبوکه ادم قصاص ایله ضرب ایله حبس ایله شرعاً
مجازات اولیور آخرتجه دخی عذابه مستحق اولیور
حالبوکه بوآدم اللهك تقدیرینی یرینه کتوردی عبدك
افعال اختیاریه ده مدخلی اولمیجه شرعا بوجزالره
ندن مستحق اولیور بوندن دخی برشی ادراك ایده مدکمی

باخصوص ممالك اسلاميه‌ده سكانی اسلام ويهود ونصاری ودرزی ونصيری كبی نيجه اقوام وملل مختلفه‌دن مركب اولديغی دركارو بوجهله نك صنعتجه اوروپالويه يتيشه‌مدكلری وارسته گفتار درديدلمكه اسلامی يعنی شريعت محمديه ايله عامل اولنلرك قضا وقدره اعتقاد صنعتده اوروپالولره همدستكاه صنايع اولمقدن دور ايلسون اقوام وملل سائره مذكوره‌يه مانع نه اوله يوركه انلر دخی اوروپالولره همسر اوله ميورلر بونكله برابر روسيه الكاسنده برلنان اهالی تيمورجيلك واكنجيلك صنعتلرندن ماعدا صنايع معتبره ايله اشتغال ايتمكده اولدقلری عجباقنغی اعتقاددن منبعث اوله يور بونلری تفكر ايدنجه ای سائل فيلسوف خصائل خطاء اعتقادينی درك ايتمكلك لازم كلير ديديككم اوزرينه حكيمان مومی اليهما بوقضا وقدر بحثنده اولان اعتقاد اهل اسلامی بز دخی بوسائل كبی بيلور ايدك مادامكه حقيقت حال بومنوال اوزره دكل ايمش بوخصوصده اهل اسلامك عقائدينی بيان ايله ديدكده فقير دخی كمال درجه تفصيل ايلدم وبحمده تعالی غايت تحسين ايلديلر جوابك تفصيلنه اطلاع مراد

ایلینلر اسئلهٔ علم الکلام نام رساله‌مزه مراجعت ایلسون زیرا بحث مذکور ایکی محلنده تحقیق اولنمشدر (سؤال قرنجه قپودان) فی زماننا مثلا واپور وتلغراف والکتریق و بورغی ایله یردن بر قاچ ساعتده صو چیقارمق کبی انسانی حیرتده براقور برچوق صنعتلر میدانه چیقمشدر احتمالکه انبیای عظام دخی وقتیله بو مثللو صنعتلری تحصیل ایلیوب انلری قومنده ابراز ایدرك نبوت دعوا ایتمش واووقتك ادملری جاهل اولدقلرندن انبیانك ابراز ایلدکلری صنعتی کوروب معجزه عد ایلمشلردر شوکونلرده که علم معارف ایلرولمشدر وابنای زمان خواب جهل وغفلتدن بیدار وانوار علوم ومعارف ایله تنویرساز ابصار اولمشدر بویله نبوت دعواسیله برذات ظهور ایتمش ومعجزه کوسترمش اولسه کوستردیکی معجزه نك نه صنعتك اثری اولدیغی بیلنور بنم کبی اینانمیان پك چوق اشخاص بولنورنتکم کذشتکان انبیانك معجزه لرینه بن اینانم مثلا حضرت موسی عصادن صو اقتمش دینلور دیمك اولورکه حضرت موسی اولوقت بورغی صنعتنی اختراع ایدرك انك واسطه سیله

صو یی اقیتمشدر جهلری درکار اولان قومی انی معجزه ظن ایلمشلردر وقس علیه البواقی (جواب) ای قپودان بو اعتراضنده قوللاندیغك لسان سؤال سابقده‌کی جهل وخطادن برقاچ جهتله تعییبه سزا برجهلی بیان ایدیور اولا ذکر ایلدیکك صنعتلردن بری واپور کیفیتیدر غزته‌لرله بالدفعات نشر اولندیغی اوزره فرانسه وانکلتره هنرورلرندن پك چوق اشخاص بو بابده قرق سنه‌دن متجاوز مدت تحریر ایله مشغول اوله‌رق النهایه انکلتره‌لی اظهار اثر تجربه موفقیتده فرانسه لویه تقدم ایلدی سائر صنعتلردن هر بری دخی کیمیاکراندن نیجه بیك کیمسه‌نك تجربهٔ دائمیه ایله نیجه سنه‌لر مشغول اوله‌رق بالتصادف میدانه چیقارلمشدر خود بوانکار اولنه‌میه‌جق برمسئلهٔ معلومه‌در انبیای عظام علیهم صلواة الرحمن حضراتندن هیچ بریسی بویله نیجه ییلار اشتغال برله اظهار معجزه ایتمیوب همان وقوع طلب اوزرینه اظهار ایلمش اولدقلری کتب سیر وتواریخ وسائره‌ده مکتوب بدرا کر بویله اشتغال ایله اظهار اولمش اولایدی البته قومی سن عمرینی بویولده افنا ایلیوب برصنعت غریبه وجوده کتوردك ومن عندالله دیو

دعوا ایدیورسـك بز بوكا اعتقـاد ایتمیز دیمزلر میـدی ثانیاً حضرت موسی علیه السلام عصادن صو اقیتمشدر دیو واقـع اولان روایتكز كاذبدر بلكه عصـایی بحره اورمق ایله اون ایكی یول كشـاد اولوب قومی عبور ایتدیلر و بردفعه دخی عصای شریفی برحجره ضرب ایله اون ایكی كوز صواچیلوب هرقبیله بركوزدن صو ایچدیلر بو معجزه‌لر قنغی آلات وصنعتله وجوده كله بیلور وقنـغی احمق بو معجزاتی صـنعت غریبه‌یه مشـابه كوره بیلور وثالثاً بزم پیغمبرمز صـلی الله علیه وسـلم حضرتلرینك برغزاده اصحـاب كزینه عطش عارض اولدیغی مشـهود عالیلری بیورلدقده مبارك پرمقلرندن سـیلان ایتدیردكلری ماء لذیذی جمله اصحـاب قانه‌قانه ایچوب قرین آسایش حضور اولدقلری رهین ثبوتدر عجبا بوده‌می بورغی كبی آلات ایله حاصل اولدی دنیله بیلور وحضرت عیسی علیه السلامك موتایی احیا بیوردقلری دخی متواتردر عجب بونی بركمسنه دنمی تحصیل بیوردی دینور وقنـغی صنعته مشـابه كورینور ورابعاً انبیای عظامك معجزه‌سی بردرلو اولیوب باخصـوص فخر المرسـلین صلی الله علیـه وسـلم افندمزك نیجه بیـك معجزاتی عنعنه ایله ثابت ومروی اولوب اكثریسی

متواتر و باخصوص برقاج بوزکره ادعیهٔ جلیلهٔ رسول الله تخلف ایتمیه رك هر شخصه ایتدیکی دعا در حال مقبول اولدیغی امر باهردر حالبوکه فخر عالم افندمز قوم وقبیله‌سی ایچنده برماه زائل اولمدیغی وبتخصیص برکمسنه دن برحرف تعلم ایلمدیکی امر معلومدر بوحالده قنغی احمق بونلری صنعت غریبه اثرلریدر دیو اشتباه ایدرخامساً اوائلدانسان جاهل اولدیغندن معجزاته اینا نورلر ایدی شمدی علوم ومعارف ایلرولمکدن ناشی اونلر معجزاته اعتقاد ایتمامك تحت معذوریتده النور دیدیککك اعتراض فی الحقیقه قرنجه قپودان اولدیغنی اثبات ایلیورز یرا دور آدمدنبرو انبیای عظامه اتباع واعتقاد ایدن ایتمیادن اقل وقلیلدر هربر عصرده اولعصرك علما وعقلاسی انبیای عظامه اتباع ایلیوب احمق وجهلاسی انکار ایلدیکی جمله نك معلومی دکلیدر مثلا حضرت موسی علیه السلام زماننده علم سحر مشهور اولوب یکدیکرینه مسابقتلری سحرایله پذیرای وجود اولمشیدی حضرت موسی علیه السلامك عصاسی حیه اولمسیله وسحره بوعصانك حیه اولدیغنی کوردکده بوخصوص آلات وادویه وسحرکبی مخیلات

آثاری اولدیغنی درك ایتمسیله بالکز سحره فرقه‌سی
مجبوراً ایمان ایلیوب فرعونك قومی بولنان قبطیلر
کمال جهل وحماقتلرندن ذات فیلسوف فانه‌کز کبی
بو معجزه‌یی سحره حمل ایلیوب حضرت موسی علیه
السلامی سائر سحره فائقینه سحرده فائق بر استاد
کامل رائق ظن ایدرك انکار ایلمشدر حضرت عیسی
علیه السلام زماننده علم طب کسب رواج ایتمشیدی
حضرت عیسی علیه السلام بعث اولندیرق معجزه
اولمق اوزره موتایی احیا ایتدکده فن طبده حاذق
بولنان بر مقدار علما وعقلا اتباع ایلیوب جهلا جهود
سحره حمل ایدرك وادئ انکارده مقرومکب قالمشلردر
حاصل الاصول سابقه اوزره درالی یوم القیام هر عصرك
علماء وعقلاسی انبیاء عظامه اتباع ایلیوب جهلا واشقیاسی
انکاردن خالی اولمامشلردر وبو مدعایه شویله بر دلیل
ایرادایده بیلورمکه فقیر علماء عصرك اضعفی اولدیغم
حالده بحمدالله تعالی علوم عقلیه ونقلیه وآلیه‌دن اون بش
قدر فنی تعلیم وتعلمی ایله کامیاب اولدم بزم بیلدیکمزه کوره
علوم حکمیه قسم اولی الهیات وقسم ثانیسی حکمت
ریاضیه وقسم ثالثی حکمت طبیعیه ناملریله اوچ قسمه

منقسمدر حکما قسم اوله علم اعلا وقسم ثانی علم اوسط
اوچنجی یه ادنا تسمیه ایلمشلردر فقیر بو اقسام ثلثه‌دن
عبارت اولان حکمتك الهیات طبیعیات قسملرینی دخی
تعلم وتعلیم ایلمش وقسم ثانی یی تعلمه بیله موفق اولمش
ایدم بو حالده بو قسمدن هیئت و بعض امثالی رشدیه
مکاتبنك ابتدا کشادنده استاددن اوقومقمزین تعلیمه
موفق اولدیغم شواهدی موجود اولمسیله تکرار اتیان
ادله‌یه حاجت یوقدر ای سائل علوم اسلامیه‌دن فنون
شتی شویله طورسون ضروریات دینیه‌دن مسئلهٔ صلوة
وصومده جهالت درکار ولااقل نصر فعل ماضی دیمه‌نك
معناسنه غافل اولدیغك مدیداردر علوم حکمیه‌یه کلنجه
حکمت اعلا تسمیه قلنان الهیاتدن ابن سینانك شفاسیله
مواقف ومقاصد کبی کتب اسلامیه‌ده تحریر اولنان
ابحاثدن بر صحیفه‌سنی برماه مطالعه ایتمکلك لازم کلسه
ادراکه ناقابل اولدیغنك امر آشکاردر بو جهله ایله برابر
علم حسابدن برقاچ رقم وهندسه‌دن اوچ بش شکل ولسان
فرانسویدن بش اون کلمه حفظ ایتمکدن عبارت کوریلان
علمکه بالانصاف نسبت ایدیلورسه فقیرك علمی یوز مثلنی
متجاوز اولدیغی حالده بو فقیر الله تعالی سماوات وکواکب

حاصلی جمله اجزام علویه و سفلیه و مجموع مکوناتی بر آنده محو ایدوب ایجاد ایتمکه قادردر و مجموع مکوناتی خلق ایتمك ایله بر سیوری سنکی خلق ایلمك قدرت الهیه یه نسبتله مساو یدر دیو اعتقاد ایتمکله اکتساب ابتهاج ایلرم شو آندن فخر کائنات علیه افضل التحیات حضرتلری زمان سعادتلرینه وارنجه یه قدر اسلاف عظامك بطن اولینك بطن ثانیسندن علوملری بش اون درجه فائق اولدیغی مؤلفاتلرندن مستباندر جمله سنك اعتقادلرینه ذره قدر وهم حلول ایتامش اولدیغی حالده وجه محرر اوزره در شو حالده سنك بو درجه جهلك ایله برابر جناب حقك حضرت موسی علیه السلامك النده کی عصادن معجزات مشروحه نك اظهارینه قادر اولمسنده شك ایتمك و بونی صنعته حمل ایتمك نه درجه جهل و حماقت اثری ایدوکنی تعریف اقتضا ایتمز (فاعتبروا یا اولی الالباب) والحاصل اعتقاد بحثی الله تعالی نك فضل و کرمیله رایکان بیوره جغی توفیقه موقوف اولان کیفیتدر (سؤال حکیم) امر اعتقادك توفیق الهی یه موقوف اولمسنی بر مثال ایله ایضاح ایتمکزی نیاز ایدرز باذن الله تعالی جواب احباب معارفنصابمزدن بر ذات اورو پایه کیدوب اوراده برقاچ

سنه اقامت و معارف موجوده نك تحصیلنه همت ایدرك آستانه یه عودت ایلمی ملابسه سیله اولنان ملاقات خوش آمدی اثناسنده اوروپالولرك مقراسقوب نامنده بر دوربین ایجاد ایلدکارینی و انك ایله بر بارداق صویه نظر اولندقده صونك درونـنده بیـلان و انواع حشرات کوردیکنی بالبیان و صوبی بونلری بیلمکـسزین ایچیـورز و بر پیره یه نظر اولندقده قنی قدر کورینه یوراننك اوزرنده کوستبك قدر پیره لر و اشبو کوستبك قدرلرك اوزرنده دخی اندن کوچجك پیره لر مشاهده اولنه یور اوچ دفعه پیره نك پیره سنك پیره سی رؤیت قیلنیـور بو خصوصی کورمکلکم بتون بتون اعتقادمه خلل ویردی دیو حکایهٔ مشهورات و بیان تغیر اعتقاد ایدنجه فقیر دیرمکه ذات عالیکزه بیوك تشـکر ایدرم چونکه سنك حکایه ایلدیکك ماده بنم معتقد اتمدن بك چوق شـیئه قوت ویردی سـنك اعتقادینی نه وجهله اخلال ایلدی بونلری بر آیت کریمه و یاخود احادیث شریفه یاخود مسئلهٔ دینیه یه مخالفمی کوردك دیدیکمده مبهوت خیلی مطالعه اولوب بر شی بوله میه رق بوذکر اولنان شیلر سنك اعتقادینه ندن قوت ویردی جوابیله سؤاله تصدی ایدنجه فقیر دیدمکه اولا شریعت مطهره (ومایعلم جنود

ربك الاهو) آيت كريمه‌سی موجبنجه بز كندولرينی
كورميوب انلر بزی كورر ملائكه وجن كبی پك چوق
روحانيلر موجود ايدوكنی حكم ايدر وحالبوكه چوق كمسه
واركه كورمديكی شیٔ انكار ايدر واولسه كورردك در
پس شريعت مطهره حكمنجه انسان اولان كورمدوكی
شیٔ انكار ايتمه‌مليدر مخبر صادق صلی الله عليه سلم
افنديمز خبرويرديكی شيئه جزماً اعتقاد ايتمليدر چونكه
انسان كورمديكی اشيايی حق تعالی بيلور وبيان ايلر
اكر شريعتده ايچديكيكز صو ايچنده برچوق حشرات
وپيره‌نك پيره‌سنك پيره‌سی واردر دينلسه ايدی
عجبا عقلاك قبول ايدرميدی يوخسه طبيعتك وراسنده در
ديه‌رك انكار وپك چوق استدلاله‌می ابتدار ايدردك شمدی
كوردك حكم مذكوری اعتقادده تردد ايتمزسك ثانيا بومسئله
خالق ومؤثر حقيقينك وجودينی اثبات ايدوب طبايعك
مؤثر اولمسنه دائر اولان زعمی چورتدی زيرا شو اوچنجی
مرتبه‌ده واقع اولان پيره‌يه حس تعلق ايتمز جزؤ لايتجزا
قبيلندن ايكن اوچوپده كزييور دييورسك طبا ايسه
فيلده ودوه‌ده نقدر اجزاء حياتيه وار ايسه سيوری
سينكده وپيره ده دخی طمارلر وسيكرلر كبی برقاچ يوز

آلات حیاتیه موجود ایدوکنی بیان ایدرلر بو حالده بر جزؤ لایتجزا مقوله سندن اولان پیره یه ذکر اولنان اجزاء حیانیه یی علمی و قدرتی و شعوری اولمیان طبیعت نصل صقیشدرمغه مقتدر اوله بیلور ثالثاً جنتلرك وسعتندن بحث اولندقده نره یه صیغاردیه رك عقول ضعیفه محل ارار او پیره یه شو قدر آلاتی صیغدیران واجب الوجود سماوات شو یله طورسون کرهٔ ارضدن بر میلیوندن زیاده بیوك اولان یالکزهٔ شمسه صقیشدیر مزمی حاصلی میقراسقوب ماده سنی بیانك نه وجهله تقویه ساز اعتقاد اولدیغنی بالاده یاز یلان مسئله لرکبی بش اون ماده ایله استدلال ایلدم و بو سری جناب حق قدرتنه دلیل اوله جق شیٔ ایجاد ایلدکده اعتقاد انکار یده بولنان اشخاص انکار کفره دلیل اتخاذ ایدرلر و بو دلیل او مثللولر حقلرنده سم اولور بتوفیقه تعالی فقیر کبیلرك اعتقادینه قوت و یروب تیریاق اولور سبحان الله اشته شو سم اولمق عدم توفیق و تریاق اولمق عین توفیقدر معجزات انبیاده عیناً بونك کبیدر پس توفیق خدایه مظهر اولان کیمسه نك حقنده دلیلی تریاق اولور و توفیق حقدن محروم اولانلر حقنده سم اولوب کفر و ضلالتده قالور مسئله سیله نهایت و یردم

حکیم مومی الیه بو اعتقاد اسلامی یی غایت تحسین ایلیوب
خیلیجه متأثر اولدی (سؤال قرنجه قپودان) لسان
شریعتدن استماع اولنه یورکه برملك واراتمش اون بیك باشی
وهر باشنده اون بیك اغزی وهر براغزنده اون بیك لسانی
بولنمغله اول لسانله اللهه تسبیح ایدرمش بو یله شیلری عقل
نصل قبول ایدردیه رك قهقهه ایله خندان اولدی حکیم
مومی الیه مقام بحثده ضحك عیبدر وهم محلنده اولمیان
ضحك علایم جنتدر دیدی بونك اوزرینه فقیر دخی
عقل قبول ایتمز کلامی دلیل جهلادر دیرلر بوشخصکده
دلیل عقلیسی اولدیغندن عقلی قبول ایتمز کلامی دلیل
کوره رك صاچه دردیدیکی کلام بی معنا اوله رق کویاالنده
حجت وسندیدر عارسز عارسز کولمکی دخی تنو یرسندیدر
دیدیکمده اهل مجلس خیلیجه خنده ایلدکدنصکره اصل
سؤاله جواب ویرمکه آغاز ایلدم علم حیوانات طبیه ده
یازلدیغی اوزره حکمامیقراسقوب واسطه سیله بعض
کلبکلرك التمش کوزی اولدیغنی کوریورلر بو یله
اضعف مخلوقاتدن اولان برکلبه کی التمش کوز اعطا
ایلمکه مقتدر اولان الله تعالی حضرتلری اشرف واعظم
مخلوقاتندن اولان ملائکه یه اون بیك باش ویرمکه

مقتدر اولمسنده شك واستغراب ایدلمك ندن نشئت ایدر
دیو ختم كلام ایلدم اول آنده (فبهت الذی سری) قرنجه
قپودانده رونما اولدی (سؤال حکیم) انبیاء عظام
اخبار اتندن عقل قبول ایتمیه جك برقاچ مسئله ده بزم دخی
شبهه مز واردر برنجیسی یأجوج ومأجوج طائفه سی
ظهور ایده جکی ودیکری حضرت ذوالقرنینك سد
یاپدیغی لسان شریعتده وارداولمشدر حالبوکه قطعات
خمسه کشف اولدیغی حالده بونلردن اثر کوریله مدی
بری دخی کرهٔ ارض سماوات کبی یدی طبقه دردینیور بونك
امکانی بیلنه میور (جواب) کبار علمادن حجة الاسلام
امام غزالی قدس سره العالی کبی نیجه ذوات کرام ارض
سمانك مثلی اولمق حقنده وارد اولان آیت کریمه که مثلیتی
کمیت عددیه ایله مفسردر یوخسه بربرینی حاوی اولق ایله
تفسیر مقتضای قلت معرفتدر ایدی ارضك یدی طبقه سی
یدی اقلیمدن عبارتدر دیو بیان بیورمش وامام موهی الیه
یدی اقلیمی تعداد اثناسنده ایکنجی اقلیم چیندن بدأ
ایدر یأجوج ومأجوج محل قامتلرندن چکراورو پاطرفلرینه
ممتداولور دیمشدر اشته شو کلام مختصر مطالعه سندن
ارباب ذکا اذهاننه فهم کستراولورکه یأجوج ومأجوج

دنیلان طائفه نك محل سكنالری تاتارستان الکاسنه ملحق دیمك اولور سبیرایله ممالك چین اراسی شو یله طورسون ممالك چینك حاوی اولان محلاردن پای تخت فغفور اولان پکیندن ماعدا عجباقنغی مملکتی کشف اولنوب جهان خبر دار ایدلمشدر روی زمینده مشهوداتدن اوله رق مملکتلر واردرکه اطرافی جبال متسلسله ایله محاط اوله رق ایچروسنه دخول فقط برایکی بکیت محلندن یسر اوله بیلور مملکت یأجوج ومأجوج دخی جبال متسلسله ایله محاط اوله رق بر بکیت یری بولنمق ایله اهالیسنك اول بکیت یرندن طشره یه خروج برله همجوارلر ینه اذاء وجفادن خالی اولمدقلری حقنده جهان کیر اولان ذو القرنین یمانی یه تشکی اولندقده موعی الیه مذکور بکیت محلنی اعمال سد ایله بند ایدرك تشکی اولنان مضرتدن مظلومین اهالیٔ سائره یی رها ایلمش اولمغین بر وقت کله جك که اشقیای مرقوم سدی تخریب ایلیوب روی زمینی سفك دماو انواع شقاوتله طولدیره جقدرو بو بر حدیث شریف روایت ایدلمشدر بو خبرده محالات عقلیه دن ارباب معارف بر نسنه کورەمز تاتارستان اهالیسندن چینکیز خان آسیایی بتون بتون ضبط ایتدیره رك سفك دماایله طولدر مدیمی تیمور خان

بر ساایس ایکن کاملاً آسیایی و اوروپادن دخی بر نیجه محلی حوزهٔ حکومتنه آله‌رق استیلا ایلدیکی بونی انکار کار بلاهت شعاردر اکرچه حدیث شریفده یأجوج ومأجوجک هیئت وقیافتلرندن بحث اولنمامش ایسه‌ده علمای عظام بالتخمین بحث ایلیوب بعضیلری عظیم الجثه وکبیر الاذنین دیمش و بعضیلر صغیر الجثه اولدیغنه قائل اولمشدر سبیرک احوالندن بحث ایدر جغرافیا اهلی اهالیسنک حالنی بیانه کیریشه‌رک بعضیلری عظیم الجثه کبیر الاذنین دیمش و بعضیلری اوچ قاریش بوینی واردیو تحریر ایتمش اولدقلرینه نظراً یأجوج ومأجوجک مغول نوعندن اولمسی ملاحظه‌دن غیر بعیددر

(سؤال قرنجه قپودان) بزم کتب معتبره‌مزده عوج ابن عنقک احوالندن بحث ایدر ایکن کویا مرقوم دکزه کیردکده دکز انجق طپوغنه قدر چیقه بیلورمش ودکزدن بالغی طوته‌رق وکونشده کباب ایدرک اکل ایدرمش دیو یازییورلر بو یله نامعقول کلامه نصل اعتقاد اولنه بیلور (جواب) بزم معتقداتمزی شامل اولان کتب کلامیه‌در انک مختصری لسان ترکی اوزره ترجمه اولنه‌رق مکتبلرده صبیانلره تعلیم ایتدکلری علم حال

کتابیدر علم کلامده تدوین اولنان کتب مفصله‌یی اوقیوب اعتقادی تصحیح ایتمامش سنك علم حال باری اوقویه ایدك بو سؤالی ایراد ایتمز و جهلکی میدانه قویمز ایدك معتقداتمز کتابلرنده عوج ابن عنقك حکایه‌سی مسطور دکلدر بومثللو حکایات بنی اسرائیل اکاذیبندن اوله‌رق ناسه اکلنجه نوعندن کتب غیر معتبره‌ده یازیلور بونی اهل اسلام معتقداتندندر دیه‌رك اعتقاد و اعتراضه ابتدارك کمال جهلکدن نشأت ایتدیکنده اشتباه یوقدر (سؤال قرنجه‌قپودان) انبیای عظامك حقنده بر اعتراضم دها وار شویله‌که انلرك اکثریسی غزا و جهادی بالتجویز سفك دمایه باعث اولمشلردر حتی اوروپا مورخلرندن بعضیلری نصاری بیننده دین بحثنده ارتکاب اولنان قتل نفوس دنیاده دور آدمدنبری بولنان محاربه‌لرده وقوعبولان تلفاتی سبقت ایتمشدر دیو یازمشدر بو یله بر قتل نفوسی نصل عقلا تجویز اولنه بیلور (جواب) قتل نفوسك قبیح اولمسی ذاتندنمیدر وصفاتندنمیدر یعنی هیچ بر محلده جائز اولمازمی یوخسه بعض محلده غیر مستحسن اولوب بعض محلده مستحسن اولور دیو واقع اولان سؤاله دائما غیر مستحسندر جوابنی ویرمکله پك کوزل

عقلا برآدم برآدمی بغیر حق قتل ایلسه قاتله قصاص مستحسنمیدر یوخسه غیر مستحسنمیدر دیدیکمده غیر مستحسندر موقتاً یاخود مؤبداً کورکه قونیله رق تأدیب اولنملیدر جوابنی ویردی بونك اوزرینه برطائفه برقومك اوزرینه هجوم ایلیوب اولاد وعیالنی اسیر واموالنی نهب وغارات وکندولرینی قتل ایلسه لرکم بونك امثالی پك چوق واقعدر بونلرك شقاوتلرینی دفع ایچون مدافعه ومقابله مستحسنمیدر غیر مستحسنمیدر اکر غیر مستحسندر دیر ایسه ك بوحیثیتسزلکی انسان دکل حیوانات دخی قبول ایتمز وویردیکك جواب اوله موافق کورنمز دیو جواب خواه اولدیغم اوزرینه بومثللو محلده مستحسندر دیمکه مجبور اولمغین طرف عاجز یلری حصل المطلوب پس انبیای عظام سفك دمایی دائما اکیدوشدید منع ایلیوب بعض کره اهل شرك شقاوت وفساداتنی دفع ایچون غزا دخی ایلدیلر بوحرکتلری عین استحسان ومحض حکمت آسایش رساندر بوحالده سند چکدیکك مورخ مرقوم غرض ونفسانیتندن طولایی طریق تزویراته سلوك ایتمش اولملیدر والا حضرت عیسی علیه السلام سیف ایله مبعوث اولمدیغندن اصلا

حربی تجویز ایتمدیکی انجیلك برقاچ محلنده مصرحدر ملوك بیننده اولان حروب ایسه توسیع ملك ومحافظهٔ سلطنت وتمییز اقران کبی موجب شوکت وشان اولان برمزیتی قزانمق قضیه‌سندن عبارت اولدیغی جمله‌نك عندنده مسلم دکلیدر وبوکا شاهد اوله‌رق امریقا یك ملت ایکن عصرمزده وقوعبولان حربده برقاچ یوز بیك نفوس تلف ایلدیلر پروسیا ونمچه وایتالیا میانه‌لرنده وقوعبولان حربده وکذلك روسیه‌لونك لهستان علیهنده اولان حرکتنده نیجه بیك نفوس قتل ایتدکدنصکره یتمش سکسان بیك نفوس سبره نفی ایدرك ویوللرده آچ صوسز براقه‌رق تلف ایلری بوحرکات ناهمواره شریعت عیسویه‌ده برمسئلهٔ دینیه‌یه اتباعاً مثاب اولمق ایچونمی اجرا ایدلمشدر(*) ودولت عثمانیه‌ده عصرمزده محمد علی پاشا وتبه دلنلی پاشاعلی واشقودره‌لی مصطفی پاشا وبغداد والیسی داود پاشا کبی حب ریاست افتاده‌لرینك وبرچوق دره‌بکلرینك دولت مشروعه‌لرینه کوستردکاری مخالفت سببیله بوقدر سفك دماء وقوعه کلمشدر عجبا بونلردن قنغیسی شومخالفت وسبب اولدیغی سفك دمایی ارتکابده شرعاً مثاب اولمقلق

(*) ذکر اولنان محاربات اختلاف مذهبدنمی نشئت ایتمشدر

قصدینی خاطره کتورمشدر کتب تواریخ مطالعه
ایلدکمده معلوم اولمشدرکه دولت علیه ایله دول اجنبیه
میاننده وقوعبولان حربلرده دائما نقض عهد طرف
آخردن وقوعبولدیغی والبادی اظلم قاعده‌سی میدانده
بولندیغی حالده بیله وکلای فخام علماء عظامدن رخصت
شرعیه‌یی حاوی فتوای شریف تحصیل ایدنجه‌یه قدر نقدر
مشقت چکرلر حیفا که ذات معارف فروشانه کز دولتلرك
غرضکارانه قلمه الدیغی تاریخی مطالعه ایله بیهوده
ضلالته دوشمشسك تواریخ اسلامیه‌نك مطالعه‌سنه
رغبت ایله حرکات مشروعهٔ دولت اسلامیه‌نك مبنای
فوز اتماسنه کسب وقوف ایده‌مامشسك چونکه
مطالعهٔ کتب تواریخ اسلامیه‌یه رغبت ایدیدك کوررد ککه
اهل اسلامده غزا ایله مشغول اولان عمر ابن الخطاب
رضی الله عنه حضرتلری مشرك مجوسی بینلرنده اولان
شر وشقاوت وظلم ومفسدتی دفع ایچون فی سبیل الله
اختیار غزا بیورمشلردر یوخسه مقابله قصد ایلدکلری
خود وارستهٔ برهاندر بالانقیاد جزیه نامیله سنوی اوچ
بش درهم کموش اخذیله تأدیه‌سنه وشریعت مطهره
سایه‌سنه التجایه مثابرت ایلمش اولان یهود ونصاری کبی

ملل مختلفه‌نك مالی مالمز وعرضی عرضمز کبی رهین
حفظ وامان ایدیلوب نفسلری ایسه قرین استراحت
ایدلمامشیدر لطیفه قدس شریف زیارتکارلرندن
آستانه‌لی برراهب نصرانی دخی شو مجلس مباحثه‌ده
اکثری اوقاتده حاضر اولور ایدی بحث سالف التقریر
لسان خالصانه ایله تبلیغ اولندیغی صره‌ده عقلنجه
اعتراض ایتمك ایسته‌یه‌رك شریعتك جمیع احکامی مصون
اعتراض اوله‌رق محض عدالت ایدوکی تسلیم اولنمه بیله
ایکی حکمی بردائرهٔ عدالتده کوره‌مز برنجیسی یهود
ونصارایه جانب مسلمیندن اذا تجویز اولنمسیدر که پك
یقین وقته دکین چوق ازا اجرا اولنور ایدی ایکنجیسی
اسلامك یهود ونصارا علیهنده شهادتی رهین قبول اولوب
اسلام علیهنده انلرك شهادتنك قبولنه مساغ کوسترلمامسیدر
دیو اظهار معلومات ایلدی (جواب) شریعت مطهره‌ده
ارباب وقوفه معلومدر که یهود ونصارادن هیچ
برفرده بر وجهله ظلم واذا تجویز ایدلمامشدر
بلکه همیشه اجرای عدل وحقانیتی بیان ایدلمشدر مثلا
قصاص کبی جمیع حدود حقوقه دائر مسائلك برینده
اهل اسلامدن یهود ونصارا فرق وتمییز اولنمش اولسی

بوکا دلیل کافیدر یوز اللی سنه دنبری امرا واعوانی
جانبندن اجرا ایدلمش اولان ظلم مسلمدر حالبوکه یهود
ونصارایه منحصر اولمیوب بلا استثنا اهل اسلام حقنده
بیله مرعی الاجرا اوله کلدیکی مسلمدر ظلمهٔ فقهانک مغایر
شریعت غرا ایشلدکاری حرکات ظلمکاری شریعته نسبت
ایدلمک مقتضای جهالت ایدوکی رهین بداهتدر بو بابده
طلبات شریعت مطهره نک قنغی مسئله سی تجویز ایلدیکنی
میدانه قویوب اکا کوره لاقردی یه قارشمق کار عقلدر
ای راهب شریعت مطهره نک عدالتنه شاهد کافی دکلمیدر
اوروپا عموماً نصارادن عبارت ایکن هیچ بر ملکده ارمنی
بولنمیور اهل اسلامک جمیع ممالکنده ایسه ارمنی وسائر یهود
ونصارانک موجود اولدیغی کوریلیور وعلی الخصوص
سلطنت سنیه زیر اداره سنده اولان کافهٔ قضا وقصبات
ونواحی وقرا اهل اسلام ایله مختلطاً ومنفرداً ارمنی وقاتولک
وپروتستان ویهود ملتلرندن اولان سکنه دن غیر خالی
اولدیغی حالده دول سائره نک اداره لرنده اولان جزایر
وسائره ده ویونانیانه مخصوص اولان قریه لرده مذکور
اربعه دن بر بیت ساکن اوله بیلدیکی کورلمشمیدر خوف
حوادث تلفدن ناشی لابد اقامت ایده مامکده معذور اولدقلری

مسلم ارباب وقوفدر شمس تابان عدل وحقانیت منحصراً مشرف شریعت غرادن طالع وتنویر عیون جهانبانده لامع اولدیغنه شو دلیل کفایت ایدرکه حامیٔ حمایهٔ شریعت محمدیه اولان دولت علیهٔ عثمانیه تبعه سندن وملکنده بولنان مسافریندن محاربهٔ سابقه‌ده استیلانلرك استدکاری دولتك ملکه کتمسی خصوصنه جواز عهد کاری درکار ایکن وروسیه دولتی بالتشویق ملکنه هجرت ایدلری ضمننده یوزرقاربون خرج راه ویرمشکن ملك عثمانیده املاك صاحبی اولان خرستیان ومسافرین شویله طورسون اصحاب بیوت واملاکدن اولمیان بر ایکیوز بیکدن متجاوز مساکین نصارادن اقللی اون بیك نفوس اولسون روسیه اقلیمنه نقل ایتدیره بیلمکه نائل اولدیغنی ایشتدکی دولت علیه خرجراه کبی مراسم تشریفیه ایفاسنه رغبت اتمامش ایکن روسیه الکاسندن ایکی ملیونه قریب اصحاب بیوت امرا واهالی ممالك شاهانه‌یه نقل وهجرت ایلدکاری انکار اولنورمی بومثللو حالات مجرد شریعت محمدیه‌نك عین عدالت ایدوکندن ایلرو کلور مواد بدیهه‌دندر کالهم شهادت بحثنه امر شهادت برقاعدهٔ عادله تحتنده جاریدر

شو یله که مقبول اولان مؤمنین صاحبینك شهادتیدر
اما بر مؤمن که بر معصیتی ارتکاب ایلدیکی استماع
اولنسه او معصیته جرأت ایدن کذبه دخی جرأت ایتمك
محتمل ایدوکنه نظراً انك شهادتی رد اولنور کذلك
ایکی نصاری بولنسه و بر کلیسایه دومه رعایت ایلیوب
دیکری رعایت ایتمز اولسه رعایت ایده نك علیهنده رعایت
ایتمیانك شهادتی قبول اولمز برادینجه کلیسایه دوامدن
عبارت اولان عبادتی ترك معصیتنه جرأت ایتمش
اولدیغنه نظراً کذبه ده جرأت ایده جکی اکلاشیلور
بزم جمیع کتب شرعیه مزده تحریر اولنور که مسلمین
حقوقنی کتم ایده نك معصیتی نه مقدار ایسه یهود
ونصارانك حقنی کتم ایلیانك کناهی دها زیاده در
بنابرین اهل اسلام بو اعتقادله متصفدر بو فقیر یهود
ونصارا کتابلرینی پك چوق مطالعه ایتدم هیچ برینك
کتابلرنده بو مسئله یی کورمدم اکر ملل آخرك حقوقنی
کتم ایتمکك معصیتی کندی ملتلرینك حقنی کتم
ایتمکدن دها زیاده شدید ایدوکنی بیان ایدر کتابکز
وار ایسه ارائه ایتمکزدن ممنون اولورم مادامکه کتب
اعتقادیه لرنده بو یله بر مسئله اولمیان و بنابرین اول اعتقاد

كندويه مايهٔ دينيه اولهمامش بولنان ملل نصارا ويهود شهادتی شايان قبول اولهمامق مقتضای حكمت ايدوكنی هركس تصديق ايدهجكنده اشتباه يوقدر ثانياً يهود ونصارا كذبه اتفاق ايده گلوب اهل اسلامك كذبه اتفاق ايده ميهجكلری دركاردر بومدعايه پك چوق شاهد وار ايسه ده حسب الديانه هرمسئله نك بيانی ضمننده ايكی شاهد ايله اكتفا اولنمغين بوراده ايكی دليل ارائه ايدهلم اولكيسی بيوت استانبول جملهسی وقف اولوب ملك نادر بولنديغندن سنداتنده دخی مندرج اولديغی اوزره بيوت موقوفهيه مالك اولنلر حال حياتنده بيع ايدر ايكن اولاد وانسابی اولمديغی حالده وفات ايدنجه وقفه ترك اولنور وقف انی ملك اولان بيوتدن اشون بها ايله بيع ايدر حالبوكه استانبولده يهود ونصارا بيوتی اسلام بيوتنه مساوی ايكن هرتقويمده اوتوز قرق قدر بيوت مسلمينك محلول اولانی نشر اولنوب يهود ونصارا بيوتندن بر ينك محلول اولديغی تقويمده كورلميور بوكا محلولی كتم ايلمكدن بشقه نه معنا وير يلور بوده دكل انجق كذبه اتفاقدر ايكنجی شاهد سن و بن و بو حكيلر ازميره و ياخود واستانبوله وارنجه بالاتفاق

تبدیل قیافت ایده‌لم واون بیك غروشه بحث ایده‌لم
وایکی کشی دخی بری مسلم ودیکری خرستیان البسه‌سنه
قویوب خرستیاندن اولانی مجمع نصارایه کوندره‌لم وبغیر
حق اهل اسلامدن برکمسه‌یی دوکدره‌لم دعوایه قیام
اولنجه کوره‌لم که نصارادن بریسی کلوب طوغری سویلرمی
یوخسه عکسنی‌می سویلر اسلامی دخی مجمع اسلامیانه
کوندره‌لم وبغیرحق خرستیاندن برکیمسه‌یی دوکدره‌لم
دعوایه قیام اولنجه کوردلم که اسلامدن اولنلردن
هیچ بریسی کلوب یلان سویلرمی یعنی خرستیانلر بغیرحق
اسلامك دوکلدیکنی بیان ایتمکی تجویز ایده‌مدکاری کبی
اسلامیلر دخی خرستیانك بغیرحق دوکلدیکنی افاده ایلدکاری
تقدیرده حقانیت قنغی ملتده ظاهر اولورایسه مذکور
اون بیك غروشی اولطرف آلسون ایشته ای راهب بو بحثه
کیرمیسك وبو جهته عدالت شریعت مطهره‌یه تمامیله
قنارمیسك دیدیکمده راهب موهی الیه بزم ملتزده
فی الحقیقه یلان شهادتنه اتفاق واردیدیرك بحثه جرأت
ایده‌میوب نداماته بالتصدیق قهقهه ایله کولدی بونك اوزرینه
فقیر دیدمکه ای راهب بی شعورسنی و بنی خالق اولان
جناب حق ازلده هرایکی طرفك کافهٔ احوالنه عالم

اولدیغندن صدق شهادتله مجبور ایفای شعار دیانت اولان
اهل اسلام علیهنده آخرك شهادتنی قرین قبول ایلمه مکی
اصول شریعت قلمشدر مقال حکمت مآلیله ختم بحث
ایدنجه مومی الیهما حکیملر اوروپا اهالیسی بو اسراره عدم
وقوفلرندن ناشی بو خصوصده شریعت محمدیه یه
پك چوق اعتراض ایتمشلر وغزته جیلر دخی کونا کون
هزیان ایله وسعهای صحایف اوراق حوادث اولمشلر ایسه ده
شمدی آکلادقکه بونلرك جملهسی سرائر شریعت محمدیه یه
عدم وقوف اثرلری ایمش دیو فکشای اعتراف جهالت
اولمشلردر (سؤال حکیم) شرایع انبیاده علم هیئتك بعض
احکامنه مغایر مسائلك کورینه بور بو یله عقله مخالف مسائل
تخدیش اذهان ایده یور (جواب) معلوم هر اهل درایتدر که
مطالع ومغار باك اختلافی سببیله کرهٔ سماوات ایله کرهٔ ارضك
ایکیسندن برینك دورانی ودیکرینك سکونی لازم اولوب
حکماء متقدمین ارضك سکوننه وسماواتك دورانته قائل
وحکماء متقدمیندن بعضیسی ایله اوج بشیوز سنه دنبرو
ظهور ایدن حکماء متأخرین دخی ناردن عبارت اولان
آفتاب عالم جمله عناصرك اکملی وجمیع اجرام واجسامك
مرکزی اولمق اوزره تاحق وسط عالمده محاق وساکن

وضع ایدوب طوپ زمینی شمسك خولنده سیاره دن بری کبی متحرك ودوازه وسمواتی برحال اوزره ساکن و برقرار فرض اعتباریله مائل اولمش وهرایکی طرف قواعد حکمیه لرینی اکابنا ایلمشلر در حکماء متأخرین بورأیلرینك بین الانام پذیرای نظام وسداد واستحکام اولمسی امرنده سعی اهتمام ایتدکجه ساده دلان عوام آنلره سنك انداز طعن ودشنام اولمقدن خالی اولمزلردی زیرا که انلرك قائل اولدقلری حرکت ارض عوامك عقل وادراکنه مخالف ورؤیت ابصاریله مغایر اولدیغی بدیهیدر بوندن ایسه عوام نامك اعتراض ایده جکی امر غیر خفیدر شوقدرکه زمان قدیمدن متأخرین ایامنه کلنجیه دکین کذران ایدن سنین وازمنه ده حصر ایلیافته اولان قرونك جمله سنده حرکت ارضه قائل اولنلر منقطع ومنعدم اولدیغنه نظراً بونی مجرد متأخرین بولوب میدانه قویمشلردر دنیله مز ازجمله افلاطون خنشین دخی اواخر عمرنده ارضکده حرکتنه قائل اولدیغی ارباب مطالعه یه معلومدر فعلی هذا تطاول ادوار ومرور دهور واعصار ایله امور ارصاد ایادی اهتمامه طوتیلوب احوال فلکیاتك ضبطنه تقید اولنه اولنه متأخرینك زماننده قوانین وآلات وارصاد کماله رسیده اولمش وتجاریب

ومشاهدات غايتده ارمش وبالالتزام ضبط احوال افلاك
نظام بولمش اولمغين مذهب ثانى برمرتبه رواج بولمشدركه
اكثر متأخرينك مقبول ومرغوبى اولوب هيئت جديده
ناميله شايع ومشهور اولمشدر حتى من القديم بورأى ثانى يه
ذاهب اولنلر هيئت عالمه تقليدايله وسط بيوت وصوامعده
چراغ ونار ايقادو اشعال ايدرلر ايمش بوبابده غفلت اولنما
مليدركه احوال مرقومه يه اعتماد واعتقاد ايتمك امور دينيه
ولوازم يقينيه دن دكلدر چونكه عالم هرنه شكل وهيئتده
اولورسه اولسون واجرام واجسامك تركيبى هرنه كيفيتده
بولنور ايسه بولنسون ديو چرخ فلك هرنه صورتله دونرسه
دونسون كندوسنك حدوثنى انكاره مجال يوقدر حدوثيله
برابر بوهيا كل بديع الاشكال برصانع متعالك صنع باكمالى
اولديغندن بشقه خيال امر محال اولديغنه اعتماد واعتقاد
ايتمك لوازم دينيه و امور يقنيه دندر وحكماى متأخرينك
ذاهب اولدقلرى كبى بو دنيانك حركت ايتديكنه ذاهب
اولسق اوحركت وسيران صانع جهانك عجايب صنعندن
وبوعالمه نه ظن ايله نظر اولنسه اول جهتله دورانى خلاق
عالمك كمال قدرتندن نشاندر اهل شرعك اراديغى ايسه
بومسئله لازم الاذعاندر انبياء عظام عليهم الصلوٰة والسلام

حضراتی افلاك انجمك فوائد ومنافعندن وسكانی اولان ملائكهٔ كرامك جناب حقه اولان عبادات وطاعتلرندن بحث ایلیوب نوع بنی بشری سعادت دارینه باعث اوله جق طریق مستقیمه سوق وترغیب ایلمكه همت وصنایع دنیویه یه متعلق اولان افلاك انجمك ذاتی نه دن عبارت ایدوكنی وحركتلرینك مقدارینی بیله بیلنلرنده اولان ابعادی بیاندن صرف نظر دقت بیورملری ایجاب قواعد مرسلیت ونبوتلریدر ای حكیم هیئت جدیده نك شریعته مخالف اولان محلی نره سیدر مقصودك اگر حاشا سمواتی انكار ایسه سموات جسم شفاف اولمسی متفق فیه اولوب رصد جسم شفافی كوره مز واگر انكاره یقین افاده ایدر بر دلیل عقلك وار ایسه بیان ایله كه بزده اكا نظر ایده لم دینلدكده حكیم مومی الیه سمواتك انكاری حقنده یقین افاده ایدر دلیل عقلی بولنه مز (سؤال فرنجه قبوداان) بر سؤالم شودركه انبیای عظام سمواتی خبر ویرمشلر بو خبر علوم ریاضیه یه البته مغایر كورینه یور زیرا علوم ریاضیه مسائلی رصدله كورلمش وادلهٔ عقلیه ایله اثبات اولنمش شیلر اولمغله اهل هیئت سمواتی انكار ایدیورلر واولسه ایدی رصدله مشاهده اولنور ایدی دیورلر بر ده سموات ملائكه

ایله مالامال و بونلرك هر بری تسبیح و عبادات ایله کذارندهٔ غدو والاصال اولوب کیمی دخی بر خدمت ایله ر مأمور دیمشلر حالبوکه اهل ارصاد بونلری دخی معاینه ایده مدکلرندن ادلهٔ عقلیه دن ابعاد و جناب باری کندی ایشنی بالذات کورمکه مقتدر دکلی خادمه ندن محتاج اولیور کلامیله استشهاد ایده بورلر وادیسنده لقلقه پرداز مقال اولمغله طرف عاجزانه مدن افلاکك وجودی حکماء متقدمین ایله متکلمین بیننده متفق فیه اولوب مترصدینك اولمه ایدی رصدله کوریلوردی دیملری آرایش قبولدن عاطل بر دلیل باطلدر که جسم افلاك شفاف پاك اولوب ماوراسنی ساتر اولمدیغی علم حکمت کتابلرنده مثبت و جسم شفافك مرئی اولمدیغی رهین رتبهٔ بداهت اولوب مثلا ایکی پنجره نك بری جاملی و دیکری جامسز اولدیغی حالده قرق اللی خطوه مسافه دن نظر اولندقده جاملی ایله جامسزك فرق اولنه مدیغی و در بون ایچنده یدی سکز جامدن بریسی کوز کوروغمدیکی قید اعتراضدن ازاده ایکن نیجه ملیون ساعتلك مسافه ده بولنان جسم شفافك رصد ایله کوریله میه جکی در کار و بناء علیه افلاکك وجودینی اقرار و انکار ادلهٔ عقلیه و رصد ایله ممکن اوله میه جغی آشکار اولمغله بزه

وجود ثبوتنی مخبر صادق خبر ویرمسیله تصدیق ایدریز
سز افکاریکزی نه‌سنده اسناد ایدرسکز دینلدکده حکیملر
عین انصافدن معترف و برکونه سند صحیح ایله استناد اولنه
میه‌جغنی معترف اولملریله ینه طرف قتیرانه‌مدن کله‌لم ملائکهٔ
کرام بحثنه شو افلاکده ویاخود افلاکی انکار ایدنلره مرئی
ومثبت اولان کواکبده مخلوقاتك وجود و عدمی شقلرندن
قنغیسنی ذهنکز ترجیح ایدیور سؤالی ایراد اولنمغله مخلوق بولنمسی
تخمین اولنه‌بیلور دیمکلری اوزرینه چونکه الله تعالی وتقدس
حضرتلری روی زمینده براً و بحراً هیچ بر محلی برنوع حیواندن
خالی عبث خلق ایلمدیکی مثللو بو قدر انجم و افلاکی دخی البته
خالی عن الاهالی براقیه‌جغی واضحاتدن و بو اجسام علویه‌نك
اجسام مضیئه‌دن اولدقلری بدیهیاتدن بولندیغنه نظراً عالمی
تنویر ایدن بویله اجسام مضیئه‌دن خر و استر و سائر کونه جانور
تخمین ایده‌جککز بو اجسام مضیئه‌نك سکانی دخی کندوسی
کبی اجسام نورانیه دردیه‌رك ملائکهٔ کرامی اقرار ایتسکز
اولمزمی ملائکهٔ کرام اجسام لطیفهٔ نورانیه‌در ای قرنجه
قپودان اولسه کوررك دیمك نه دیمکدر برشیئك مرئی
اولماسندن موجود اولماسی لازم کاورمی روح بدنده موجود
ومتصرف ایکن لطیف و نورانی اولدیغندن کورلمسی ممکنمیدر

بالخصوص میقراسقوب واسطه‌سیله قدرت کاملهٔ الهیه‌نك
بونجه آثار غریبه‌سی مشاهدایکن ملائکه اولسه کوردك
اعتراضی عین حماقت دکلمیدر دیو جواب ویریلوب بعده ملائکهٔ
کرامك استخدامی مبحثنه احالهٔ سمند مقال ایله ای قرنجه
قپودان سنك حق تعالی حضرتلری خادمه محتاج دکلدر
دیدیککك اعتراضك جوابی دخی شویله‌درکه جناب
آفرینندهٔ زمان و زمین غنی عن العالمین اولوب ذرتما بر شیئه
و فعلنده اعانهٔ معینه محتاج اولمیوب انجق حکمت بالغهٔ
صمدانیه‌سی اقتضاسنجه مسببی اسبابه ربط و تعلیق ایدرك
اکثر اشیای یی وسائطله مثلا مزروعاتی یاغمور و طپراق
و طوقلغی الکك واسطه‌سیله خلق و تکوین عادت الهیه
و اشبو وسائطك هر برنده بر حکمت خفیهٔ صمدانیه اولمغله
ملائکهٔ کرامك واسطه اولدقلری دخی بو قبیلدن اولمغله بوکا
اعتراض لازم کلمدیکی مثللو واجب تعالی حضرتلرینك
خدامی بالکز ملائکهٔ کرام اولمیوب شمس و قمر و سائر اجرام
علویه‌نك اجسام عنصریه‌ده باذنه تعالی تأثیرات عظیمه‌لری
بدیهی و بدیدار و صاحب کلستان سعدی مرحومنك (قطعه
ابر و باد و مه و خورشید و فلك درکارند ❊ قطعه‌سی مدلولنجه
بونلر دخی هر بری بر خدمته مأمور فرمان بر بر خدمتکاردر

مثلا ملوك و سلاطينك ايشلرينى بالذات كندولرى كورمكه قادر ايكن دائره‌لرنده اوچ بشيوز خدمه نك نه لزومى واردر ديمش اولسه‌لر دارشفايى بوبليه جغك دركاررو بو مثلاو خرافات مجنونيه‌ينى تيمارخانه ده سلسله جنبان پچره‌ٔ جنون اولان مجانيندن غيريسى تفوه ايتيه جكى آشكار ايكن يعنى برعبد عاجز پادشاهك سلطنت مستعارينه و اكمال شوكت واحتشامنه برقاچ بيك خدمه نك استخدامى استكثار اولنمديغى حالده مالك الملوك اولان ذات واجب الوجودك سلطنت حقيقيه سنه كوره نيجه يوز بيك كره ملائكه يى استخدام ايلمسى نوجهله استبعاد وانكار اولنور اكرچه ذات واجب الوجود افعالنده بر شيئه محتاج دكل ووسايط دخى كندى مخلوقاتى ايدوكى وارستهٔ قيد دلائل ايسه ده بو واسطه‌لرى لحكمة عوام ناسك نظرنده پرده قلمشدر والحاصل رياضيه اوقويوب وعلم هيئت وعلم طبه وتشريحه واقف اولنلر بوقدر اسرار الهيه‌يه تحصيل اطلاع ايلدكدنصكره امور دينيه ده اشتباه ايلدكلرى حالده ارتق روز جزاده سائر ناسدن نه درجه زياده مسئول ومعاتب اوله‌جقلرى ادنى ملاحظه ايله معلوم اولور هله ازجمله شو اجرام فلكيه نك كيفيتى و واجب تعالى حضرتلرينك

قدرت وعظمت وجبروتنك نهايتی اولمديغنی اثبات ايدر شويله كه حكمای متقدمين افلاك حقنده نيجه ادلهٔ قواعد اتيان وادلهٔ عقليه ورصديه من خطا ايتمزديو ادعا وابعادينی دخی بيان ايدوب ديمشلر كه نجوم بولنان افلاكك نهايتی فلك بروج اولوب ابعاد واجرام افلاك ونجومی قوانين يقينيه ايله مساحه وحساب ايدرك سطح فلك اعظمك بعدينی كه فلك بروجك سطح محدبنه قدر مركز عالمدن تقريبا اوتوز اوچبيك كره بيك وبشيو زيكرمی بشبيك وسكزيوزسكسان برفرسخ بولوب هربرفرسخی اوچ ميل وهرميلی اوچبيك ذراع وهربرذراعی اوتوز ايكی اصبعك عرضی قدر وهر اصبعی التی شعيره عرضی قدر هر برشعيره‌يی التی قيل مقداری اعتبار وتعداد وبو مساحه وحساب اوزرينه اتفاق واتحاد ايتمشلردر وبو فلك بروجك سطح مقعرندن مركز كرهٔ ارضه قدر مسافهٔ بعدينی تقريبا اوتوز اوچ كره بيك وبشيوز اون بيك درتيوز اللی فرسخ وينه اشبو فلك بروجك تحتنی تقريباً اون بشبيك درتيوز اوتوز برفرسخ كواكب ثابته‌يی التی قسم متفاوت بولوب يوقاردن اشاغی قدر اول قدر ثانی ديه‌رك قسم سادسه قدر بويله تعبير وتسميه ايدرك قدر اولك اقطارينی فلك

بروجك تحتنه مطابق ومساوى اون بشبيك در تيوز اوتوز برفرسخ بولمشلردر ومقادير اجرام كواكبى كرهٔ ارضك جرمنه قياس ونسبتله بيان ايدوب قدر اولك اجرامنى تقريبا التى بچق قدر ثانى نك اجرامنى بش بچق ثالثك اجرامنى درت بچق رابعك اجرامنى اوچ بچق خامسك اجرامنى ايكى بچق وقدر سادس كوكبلرينك اجرامنى دخى بر بچق كرهٔ ارض مقدارى تخمين و براهين هندسه وحساب ايله اثبات وتبيين ايتمشدر وجميع ثوابت وسياراتى كندى موضعلرنده حركت وضعيه ايله مركزلرى حولنده دائر ومتحرك كوروب لاساكن فى الافلاك قضيه سنه مطلع اولمشلردر فسبحان الله الصانع الحكيم القادر القديم جلت عظمته وعلت قدرته عن ادراك عقول الفحول ايشته بو اصول حكماى متقدمينك قوللرى اولوب حكماى متأخرينك اقوالنه كوره شمسك ضياسى سطح ارضه سكز دقيقه اون سكز ثانيه ده واصل اولديغى استدلال وضيانك كمال سرعت سيرينه نسبتله طوپ كله سنك طوپك اغزندن چيقديغى كبى سرعتله كرهٔ ارضدن شمسه قدر شتابان اولسه اون يدى سنه دن زياده مدتده واصل اوله جغى وساعتده اللى بيك مترو

مسافه قطع ایدن بروابور عربه‌سی بو مسافه‌یی اوچ یوز سنه‌دن زیاده مدتده قطع ایده‌جکی حساب واجمال اولنمش اولدیغنه نظراً ضیانك نه درجه‌لرده سریع الحرکه اولدیغی معلوم وکرهٔ ارض ایسه شمسه یقین سیاراتدن بولندیغی مجزوم اولمغله سیاراتدن شمسه الك بعید اولان اورانوس نام کوکبه ضیاء شمس درت ساعت طقوز دقیقه قرق سکز ثانیه‌ده وداٸما مشهودمز اولان کواکب ثابته شمسدن وکرهٔ ارضدن غایتله بعید اولملریله ضیالری کرهٔ ارضه انجق اوچ سنه‌دن زیاده مدتده رسیده اولمق وکوز ایله کوریله‌میوب قوتلی رصد دوربینلریله دخی پك کوچك کورینان برطاقم کواکب بغایت ابعد بولندقلرندن بونلرك ضیالرینك ارضه وصولی نیجه بیك سنه‌لره توقف ایلك اقتضا ایده‌جکنی وخلقت عالمدنبرو هنوز ضیالری ارضه واصل اولمامش دها برچوق کواکبك موجود اولمسی اغلب احتمال ایدوکنی باللاحظه بوصورتله عالم مرٸی محدود اولدیغی مثللو بونلرك خالق وصانعی اولان حی ومنان تنزهت ذاته عن العجز والنقصان حضرتلرینك قدرت الهیه وعظمت صمدانیه‌سنه حد وپایان اولمدیغنی ادراك ایده‌میوب

شك وشبهه ده قالانلر انساندن معدود اوله مز
على الخصوص حكماء متقدمين عندنده كواكب ثابته نك
وراء نهايتى فلك بروج اولوب بونك كرهٔ ارضه برايكى
مليون ساعت مسافه دن عبارت اولوب هيئت جديده
اصحابنك تحقيقنه كوره اك اقل اوج سنه ده ضياسى روى
زمينه عكس ايدن كوكبك كرهٔ ارضه بعدى نيجه نيجه
بيك سنه لك مسافه ايتمكلك لازم كلور ارتق ايكى اوچ
بيك سنه ده ضياسى عكس ايتمش اولان وهنوز ضياسى
عكس ايتامش بولنان كواكبى وار بوكا قياس ايدله اكر
جناب حق سكا توفيق الهيه سنى رفيق ايليوب عقل سليم
وطبع مستقيم ويرمش اوليدى هيئت جديده اوقودقده
سنك ايمانك بيك قات اولمق لازم كلور ايدى اولا تفكر
ايتملى ايدككه حكماى متقدمين اوچ درت بيك سنه دليلز
وبرهانسز ادعا ايلدكلرى ماده هيئت
جديده يه نسبتله بتون تخطئه اولنور اويله ايسه
بوصورتله دليل عقلى يه تصورتده اعتماد كلى حاصل
اوله بيلور حالبوكه انبياى عظام حضراتنك الوهيت
وخواص الوهيت حقنده بر برينى تكذيب ايليوب
جمله سى قول واحد اوزره ايلديلر ثانياً هيئت جديده

اصحابنك قولی صوفیهٔ عظام افندیلرمزك رأینی تصدیق
ایدر زیرا حکماء متقدمین فلك اطلسك ماوراسی لاخلا
ولاملادر و بزم علمای ظاهرمز فلك اطلسك ماوراسنده
بشقه عالم بولنق ممکندر دیدیلر علمای باطن فلك اطلسك
ماوراسنده لایعد ولایحصی نیجه عالملر واردر بیوردیلر
سزك مبحوث ومعلوممز اولان افلاك عالم اخری یه
کوره شیٔ قلیلدر حتی جملهدن بری ماوراء عرشه
قدردن یتمش بیك حجاب وار وهر برینك ارهسی یتمش
بیك وقعری دخی یتمش بیك سنهلك مسافهدر ونیجه
بو یله عوالمدن بحث ایلدیلر که فتوحاتی مطالعه ایدنلرجه
معلومدر بوصورتده هیئت جدیده اصحابنك کشف
ایلدکاری کواکبك ابعادنا محدودی کیفیتی صوفیه
عظام حضراتنی مصدق اولوب انلرك رصدله کشف
ایلدکاری علماء راسخین قدس الله ارواحهم قلب
کوزیله کوروب بیان ایلدیلر ثالثاً حکمای متقدمین
افلاکك بعدینه نسبتله محیطنی دخی شیٔ قلیل جرم
صغیرعد ایلدکارندن شریعتده جنانك وسعتندن بحث
اولندقدن استبعاد ایلیوب عقللری اوزره صغیر جرمجق
یر بولهمزلر ایدی هیئت جدیده یه نظراً ملك الهینك

نه درجه وسعتی اولدیغی تبین ایلدکده چنان مثللو
شیلرده عقل قبول ایتمیوب استبعاد ایده‌جك برشی قالورمی
ثانیاً بومثللو اجرام علویه‌نك خالقی اولان ذات اجل
تعالی‌نه درجه‌ده قدرت وعظمت صاحبی اولوب بونلرك
ایجادینه قادر اولدیغی حالده بزم کبی ضعیفی احیا
ایتمکه وبومثللو شیئه قادر اوله‌جغنده شبهه اولورمی
یاخود علم وشعوری وقدرتی اولمیان طبیعت دیدیکك
شی بویله اجرام علویه‌ٔ جسیمه‌یی خلقه مقتدر اوله
بیلورمی بوتفصیلاتدن معلوم اولدیکه امی وقرویلر
قدرت الهیه‌ده وبعض امور اخرویه‌ده شك وتردد
بوزره اولسه‌لر انلره نسبتله علم هیئت کوروب بودرجه
قدرت کامله‌ٔ خدایه واقف اولان ذاتك ایمانی اضعاف
مضاعف قوت بولیوب شك وترددده اولسه روز
جزاده عذابی یوزدرجه‌ده اشد اوله‌جغی عقلاً معلوم
اولور * الحمدلله الذی هدانا للاسلام *
﴿ سؤال حکیم ﴾ انبیای عظامك تبلیغاتندن عقل ادراك
ایتدیکی شیلردن الك باشلوجه‌سی امور اخرویه‌در زیرا امور
اخرویه‌دن بیان ایلدکاری مسائلدن برقاچی طور عقلك
خارجنده اولدیغی ثابتدر اوبدن انسان چوریوب اجزاسی

هر طرفه متفرق ومنتشر اولدقدنصکره نه کیفیتله دفعة جمع وترکیب اولنه بیلور باذن الله تعالی (جواب) بو شبهه نك حلی اولا حقیقت انسانی بلمکه توقف ایلر انسانلر عقلا اختلاف ایلیوب برقاچ طریقه ذاهب اولدیلر متکلمیندن برطائفه حقیقت انسان برهیکل محسوسدر بو هیکلده داخل بشقه برشی دکل دیمشلردر بو مذهبك ضعفی ایکی جهتله اثبات ایلدیلر شویله که اولا بو هیکل دائما تبدل وتغیر ایدر حقیقت انسان تبدل وتغیر ایلمز زیرا هر شخص بالضروره بیلور که کندوسی یکرمی اوتوز سنه اول بولنان شخصدر حالبوکه بو مدت سنه ده هیکل برقاچ دفعه تبدل ایدر بو صورتده تبدل وتغیر ایلیان شی تبدل وتغیر ایلیان شیئك غیریدر (وجه ثانی) انسان بعض کره هیکلدن غافل اولوب حقیقتندن غافل اولمز معلوم اولان شی معلوم اولمیان شیئك غیریدر مذهب ثانی حقیقت انسان بو هیکل محسوسده داخل برجسمدر بو دخی برقاچ قول اوزرینه در قول اول حقیقت انسان ترکیب انسانده داخل اجزاء اصلیه دن عبارتدر زیرا بدن انسان ایکی قسم اوزره اولوب برقسمی اجزاء اصلیه درکه اول عمرندن آخرینه قدر باقی قالهرق تغیرات وانحلالات زیادات ونقصاندن برشی تطرق ایلمز

ایکنجیسی اجزاء عرضیه درکه عمرینك آخرینه قدر زیاده ونقصاندن خالی اولمز حقیقت انسان بو اجزاء اصلیه دن عبارتدرکه بو دخی شیء قلیلدر بو مذهب متکلمیندن برطائفهٔ محققینك قولیدر قول ثانی نظامه کوره حقیقت انسان انسانده داخل جمیع اعضایه ساری جسم لطیفدر قول ثالث ابن راوندی یه کوره قلبده ثابت جزء لایتجزادر قول رابع هر بری ایچون مقداری معین اولمق شرطیله مجموع اخلاط اربعه در قول خامس حقیقت انسان دمدن عبارتدر زیرا دم اخلاط بدنك اشرفیدر قول سادس حقیقت انسان روح حیوانیدرکه اخلاطك بخار لطیفندن حاصل برجوهردر بو اقوالك جمیعسنه کوره حقیقت انسان جوهردر جالینوس و بعض اطبایه کوره حقیقت انسان مزاج معتدلدر و بعضلرینه کوره حقیقت انسان اعضانك تخطیط وشکلندن عبارتدر اول عمرك آخرینه قدر تبدل ایلمز و بعضیسنه کوره حقیقت انسان حیات تسمیه اولنان عرضدر اوچ مذهب اصحابنه کوره حقیقت انسان عرضدر دیدیلر اما جمهور حکما و قدماء معتزله و متکلمیندن امام غزالی ابو القاسم راغب و امام فخر الدین رازی واکثر صوفیهٔ عظام حضراتنه کوره حقیقت انسان جسم

جسمانی اولمیوب بلکه بو هیکلده متصرف برجوهر مجرد درکه اکانفس ناطقه وعقل وروح علوی اسملریله تسمیه اولنور بو تفصیلات معلوم اولدی ایسه امر معادده اهل علم اختلاف ایلدیلر محققین فلاسفه باجمعهم حقیقتنی اثبات ایلیوب کیفیتنده اختلاف ایدرلك بو معاد یالکز روحانیدر نفس ناطقه ایچوندر دیمشلردر واهل اسلامدن برطائفهٔ عظیمه حشر بو بدن ایچوندر یابدن معدومی اعاده ویاخود متفرقنی جمع وترکیبدن عبارتدر ومسلمیندن برطائفهٔ علیه که حلیمی کعبی قاضی ابوزید دبوس وامام غزالی واکثر صوفیه وامامیه وکرامیه دراکارك عندلرنده معاد نفس ناطقه مع الجسد ایچوندر والحاصل نفس ناطقه ایله جسدك ایکیسندن معادی نفی ایدن هیچ برعاقل ایشدلمیوب اگرچه حکمادن جالینوس بو خصوصده تحیر وتوقف ایلمش ایسه ده اکثر محققین معاد حشر اجزاء متفرقه جمع وترکیبندن عبارت اولمسنه امکانی حقنده براهین قطعیه ایراد ایلدیلر بو فقیر علی وجه التبیین والتمثیل شو وجهله تقریر ایدرمکه مواددن وصورتی حقیقتنك موقوف علیهی ممکن الوجود ایدی حالبوکه بلاشك موجود اولدیغندن ثانیاً الذاته وجودینه برمانع یوقدر اگر اولسه

ممکن لذاته ممتنعه منقلب اولمق لازم کلور که بالاتفاق محالدر
ثانیا ظاهرده برآدم بر صنعت ایجادینی قصد ایلدکده اول
ایجاد ایده جکی شیئک اصلا عددی وماده سی موجود
اولدیغی حالده اول کسه نه درجه صعوبت چکه جکی
آشکار اولوب چوق کسه لر واردر که بومثللو صنعت جدیده
اختراعنده نیجه زمانلر سعی بلیغ ایلیوب مقصوده نائل
اولقسزین فوت اولمشلردر اما بر کسه نك بر دنکسری
اصلاح ومنعدمی اعاده ایلسی نقدر اسهل اوله جغی
کونش کبی ظاهردر که انك عددی حاصل وماده سی
باقیدر ای حکیم ابتدا اجزاسی ناموجود ایکن خلقتی
ورای عقلده اولیوبده ماده سی باقی اولان اجزاء
متفرقه نك جمع وتلفیقی ورای عقلده می اولیور وبو اصعبی
تجویز واسهلی انکار ایلمکز ندن اقتضا ایده یور بوکا
زیاده تعجب اولنور باخصوص حق جل وعلی حضرتلرینك
عندنده بعوض طیار ایله فلك دواری خلق ایتمك
مساوی یدر ایندی بوندن ثابت اولدیکه نفس ناطقه نك
مفارقتندن صکره بدنه عودتنده تعجب اولنمق لایق
اولمیوب بلکه اول امرده بدنه تعلقنده تحیر اولنور
ونفسك بدنه تأثیری تأثیر فعل وتسخیردر که بونك

استحاله سنه بر برهان و بو تسخیر بدن برقاچ دفعه قبول ایتمسنده مانع یوقدر (سؤال حکم) استعداد انسانی بالتدریج آزار آزار حاصل اولور که اولا نطفه صکره علقه و بعده مضغه صکره مدت طویله‌ده تمام خلقت حاصل اولور اما بالتدریج اوله‌میوب زمان قلیلده تسخیری قبوله مستعد اوله‌مز (جواب) جناب واجب الوجود کمال قدرت الهیه سیله حدوثی بالتدریج ممکن اولانی زمان ثانیده دفعة دخی احداث ایدر بونك مثالی تولدله تکوندر که مثلا تولد بالتدریج اولوب تکون دفعة حاصل اولقدر بعض حیوانك دفعة تکون ایتلسی مذکوردر که مثلا فاره بر بریله اجتماع ایدرك تولد ایلدیکی کبی فاره یه قریب وبعض فاره قدر نیجه حیوان ماء متعفنده تکون ایدر که نه ماده سی ونه ده مدتی وار بالخصوص تعفناتدن حاصل اولان ذباب وذباب مثلاو حشرات ماده سی ومهلتی یوغیکن ایام صیفده حق تعالی حضرتلرینك اراده سیله دفعة تکون ایدر فاذا کان الامر کذلك نشأت ثانیه‌ده مفترق اولان اجزاسنی ترکیب ومختل اولان صورتنی اعاده شومنذ کوراندن اعجب دکلدر (سؤال) بدن حشر

اولنوب اشقیانك جهنمده آتشك حرارتی و شدت برد ایله معذب اولمسی نه کیفیتله تعقل اولنور حالبوکه شدت حرارت شدت برودت دوام حیاته مانعدر (جواب) نفس ناطقه اثبات ایدوب حشر معاد روح مع البدندر دیبان ذواته کوره بدن فانی روح باقیدر بدنك فناسیله روح فنایه کیتمز بدن روحك البسه‌سی کبیدر برآدمك البسه ومرکبی یانقده اولدیغی یانمسی لازم کلمز جناب حق برالبسه دها خلق ایتمکه قادردر بو مذهبه کوره بو اعتراض اصلا وارد اولمز اما حقیقت انسان بدن محسوسدن عبارتدر دیبانلره کورهده جواب ویریلورکه شدت حرارت بقای حیاته مانع دکلدر زیرا انسانك معده‌سی آتشده غلیان ایدن چوملکدن زیاده حاردرکه هضمی بطی و غلیظه نیجه اشیای مأکوله آتشده بش اون ساعت اغلا ایله حل اولوب هیئت اصلیه‌سی تغیر ایلیه‌رك معدده درت ساعتده حل اولوب هیئت اصلیه‌سنی تغییر ایدر حتی جالینوس حکیم برحیوانك قارننی یاردیروب پارمغنی قلبنه صوقدقده حرارتنه تحمل ایده مدیکی مسطور و بالخصوص دوه قوشنك قزغین تیمورلری و آتشلری ابتلاع و سمندرك آتش حرارتی و ذلال دیدکلری

بوجكارك قارو بوز برودتی ایله انطباع ایتدكاری مشهور اولمغله حیات ایله شدت حرارت و برودتك منافات الجمع اولمدیغی بو مذكوراتدن استدلال اولنور (سؤال حكیم) اهل جهنمك وجودلری غایت جسامت وضخامت اوزره اوله‌رق تعذیب اولنور ایمش اویله ایسه دنیاده شقاوت ایدن جسم صغیر ایكن بو اجزاء زائده‌نك معذب اولمسنده ظلم لازم كلمزمی جواب حقیقت انسان روح ایله اجزاء اصلیه‌دن عبارت اولوب اجزاء زائده‌یه اعتبار اولنمامغله ظلم لازم كلمز مثلا ضعیف ایكن برآدم برشخصی ضرب و یاخود قتل ایلدكدنصكره اول آدم تسمن ایلدكده ضرب قصاص اولنسه بونده ظلم لازم كلمز ای حكیم سنك شبهه‌لرك متكلمیندن جسد حشر اولور دییان مذهبه كوره وارد اوله بیلور انجق بحمدالله تعالی انك جوابی اعطا اولندی اما اهل اسلامدن برطائفهٔ علیه وصوفیهٔ عظام مذهبی اوزره تصور ایلدیككز شبهه جهه‌سی ساقط اولدیغی ادنا تفكر ایله معلوم اولور زیرا انلرك عندنده بدن متفرق اولوب فساده كتدكدنصكره نفس ناطقه جوهر مجرد اوله‌رق باقی اولدیغی كتب كلامیه‌ده مسطور اولمغله بو مذهبه دلالت ایدر آیات عدیده واحادیث كثیره وارد

اولمشدر جناب واجب الوجود خلائقی حشر ایتمك مراد ایتدیکی وقتده نفس ناطقه دنیاده بدنه تعلق وتصرف ایلدیکی کبی مرهٔ ثانیه ده بعد الحشر ینه تعلق وتصرف ایدرو دیدیلرکه عقل دلالت ایلدیکی اوزره سعادت ارواح معرفة الله ومحبة الله ایله وسعادت اجسام محسوساتی ادراك ایله در وبو ایکی سعادتی جمع ایتمك بو حیات دنیاده ممکن دکلدر زیرا انسان انوار عالم غیب تجلیسیله مستغرق اولدقده لذات جسمانیه دن ولذات جسمانیه مستغرق اولدقده ولذات روحانیه دن برشیئه التفات ممکن اولهمز والحاصل بو ایکیسنك جمعی متعذر اولدیغی بو عالمده ارواح بشریه ضعیف اولوب موت ایله بدندن مفارقت وعالم قدسه واصل ومستمد اولدقده قوی وکامل اوله جغندن بدن مرهٔ ثانیه ده اعاده اولندقده قوی وکامل اولوب ایکی امرك بینی جمعه مقتدر اولورکه مراتب سعادتك غایت قصواسیدر بو طائفهٔ علیه بیوردیلرکه الله جلت عظمته حضرتلری بعد الموت خراب اولان بدنك اجزاء اصلیهٔ متفرقه سی ایچون بر بدن خلق ایلیوب باقی قلان نفس مجرده یی او بدنه اعاده ایدر نفس ایله اجزاء اصلیه بعینه باقی اولدیغندن خلق اولان بدن بحسب الشخص غیری اولمسنده بأس یوقدر

زيرا اعتبار شكل وهيئت وكميته اولميوب نفس ايله اجزاء اصليه يه‌دركه هر شخصه حال صباوتدن شيخوخته قدر عيندر دنيلوب هرنقدر صورت وهيئت تبدل ايدر ايسه‌ده كنجلكده برجنايت ايليان كمسه شيخوختده معاقبه اولنسه اوجانينك غيريدر دنيلمز اشبو تفصيلاتدن منفهم اولديكه جسدك فسادى نفس ناطقهٔ روحك فسادينى مستلزم اولميوب نفس ناطقه ذاتنده وصفاتنده وافعالنده بدندن مغنى وذاتنده مغنى اولديغى موضوعدن غنى جوهرى قائم بالذات اولديغيچون وصفاتنده غنيدر زيرا شيئك صفاتى اوشى ايله قائم اولوب غيرى ايله وغير ايله قائم اولسه ذالكهٔ غيرك صفاتى اولمق لازم كلديكى ايچوندر وافعالنده مغنى اولديغى دخى نفس ناطقه نك فعلى معرفة الحقايق كماهى عليهدر زيرا معرفت حقايق امه تشبيه اولنوركه روح ساكن اوليه‌رق دائما اكاميل ايدوب فقدانى ايله منقبض وجدانى ايله منبسط اولور بو ادراك فعل وانفعاليدر زيرا قبول جهتيله تأثر ومباشرت جهتيله تأثير اولوب فعل وانفعال اولمق لازم كلور اكرچه روح ايله بدن بيننده تدبير وتصرف وتشوق وتعشق علاقه‌سى وار ايسه‌ده اضعف اعراض علاقيه نك

بطلانی ایله بالذات قائم اولان جوهرك بطلانی لازم کلمز جارك فوت اولمسیله صاحبنك وجودینه ضرر وقفسك شکست اولمسیله طائرك طیراننده خلل تطرق ایلمزبلکه احمال واثقالنك تخفیفیله استدیکی کبی جولان ایدر حاصلی بو بدنك فوت وفنا بولمسیله روحك اولمیوب بقاسنه دلالت ایدن ایات کریمه واحادیث شریفه‌لر وارد اولمشدرکه ازجمله (یاایتها النفس المطمئنة ارجعی الی ربك راضیة مرضیة) واستعیذبالله (ولا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتا بل احیاء عند ربهم یرزقون) وکقوله علیه السلام (اولیاء الله لایموتون ولکن ینقلون من دار الی دار) وکقوله علیه السلام (اذامات ابن آدم ترفرف روحه فوق نعشه فیقول یااهلی ویاولدی لاتلعبن بکم الدنیا کمالعبت) وکقوله علیه السلام (ارواح الشهداء فی حواصل طیر اخضر) ایشته شو آیات قرآنیه واحادیث نبویه بدن میت فائت اولوب روح حی اوله‌رق باقی قالمسنه صراحة دلالت ایدر و بو بدنك ترکیب وحشر اولنمسنه دلیل اوله‌رق جناب حق پك چوق مثال خلق

ایلمش ایکن تدبر صادق ایله تدبر ایلیوب شك ایلمك نه بیوك غفلتدر اولامنی هاضم رابعك فضله‌سی و ماده‌سی دخی اغذیهٔ مأکوله‌دن تولد ایلیوب اغذیهٔ مأکوله دخی اجزای عنصریه‌دن متولد اولوب حالبوکه اجزاء عنصریه اطراف عالمده زیاده متفرق ایکن جناب واجب الوجود جمع ایدرك اندن حیوان یاخود نبات تولد ایتمسیله انلری دخی انسان اکل ایتدکده اندن دم متولد و دم دخی جمیع اعضایه متوزع اولوب اندن براجزای لطیفه حاصل اوله‌رق اطراف اعضایه طل منبث کبی متفرق اولور بو سببه مبنی عند الدفاع جمیع اعضا متلذذ و عند الانفصال جمله اعضا مفتور اولور صکره جناب حق اجزاء طلیه‌دن مقدار معینی اوعیهٔ منیده جمع ایله ماء دافق اوله‌رق قرار ورحمه اخراج اولنده انسان تولد ایدر ایمدی انسانك اجزای اصلیه‌سی اولابحار و جبال وولوج هوا واطراف واکنافده متفرق ایکن طریق مذکور ایله اجتماع ایدوب وجوده کلدیکی اظهر من الشمسدر ایمدی اجزاء متفرقهٔ مذکوره‌یی جمع و تلفیقه مقتدر اولان جناب قادر قیومك انسان فوت اولوب اجزاسی تفرق اول کبی تفرق ایلدکدن صکره ثانیاً جمع

وتركيب ايليوب قوهٔ ناطقهٔ فاهمه اعطا ايلمسی ندن استبعاد اولنور يعنی جمع اوله قادر اولان ذات اجل اعلا جمع ثانيدن عاجز اولورمی ثانياً مثالك بری دخی (حب ونوا اقساميدركه اشكالی مختلف ايكن ارض نديه ده يعنی نمناك يرده واقع اولوب ماء وتراب مستولی اولدقده نظر عقل بونلرك فساده كيدوب تعفن ايلمسنی اقتضا ايدر ايكن فساده كتميوب محفوظ اوله رق باقی قالوب رطوبت زياده اولدقجه ورقه اظهار ايلر و بعض چكردك واردركه كمال صلابتندن انسان كسر وشكست ايتمكدن عاجز ايكن ارض نديه ده واقع اولسه جناب آفريننده سماوتری اول نوای صلبك اعلاسندن برشق اظهار ايليوب جزؤ صاعد واسفلندن برشق اظهار ايليوب جزء وهابط خروج ايدرك اعماق عرض منتشر اولور حالبوكه عنصر نوات ماء ارضك طبعی مغاير ايكن بومثللی فعله قادر اولان ذات اجل اعلا بعدالموت افتراق ايليان اجزائی جمع وتركيبدن نصل عاجز اولور ثالثاً ارضده اولان حشرنشر بوكا مماثلدركه زمان ربيعده يعنی فصل بهارده چشمه لر ينبوع ايليوب اغصان وعروق اشجار صولری جذب ايدرك

اوارق وازهارك اظهار وتبيان وبر يپراق و بردال
قطع اولنسه وديكر بنى يرينـه اخراج واتيان ايلروقت
شتاده بردمشتد اولدقده عيونى عودت رطوبتى جفت
و يبوسته واروب اوزرنده اولان خضراوتى اصفرار
ايدرك جملهسى هابط و بردال قطع اولنسه يرينـه
آخر ينى اخراج ايدهميوب ميت حكمنه كيرورك فعل وانفعالدن
ساقط اولور بعده ربيع ثانى كلدكده حياتى ينـه عودت
ايلر بوحقايق معانى ارضده تعقل و بودليل بيدانى
جماداتده تأمل اولنجه جماداتدن اشرف اولان انسانده
نيچون تعقل اولنميور اكر ديرسـك كه اجزاء بدن انسان
تفريق ايلدى جواب ايدرزكه لابأس به اولديغى بالاده
بيان اولندى رابعاً مطر بونده درت شى واركه هر بريسى
حشرك جوازينـه دليل كافيـدر اولكيسى ماء بالطبع
ثقيل وجانب علوه صعودى خلاف طبعيدر البته برقادر
لازمدركه هبوط شاننددن اولان شـيئك طبعنه قهر
وغلبه ايليوب اصعاد ايلسون طبيعت مايعى قلبه قادر
اولان ماء بعدالافتراق اجتماع ايلدى بوجهه قادراولان
اجزاء ترابيهنك بعـدالافتراق اجتمـاعنه قادر اولمزمى
اوچنجيـسى رياحى تحريك واجزاى متجانسه سـنك

بعضیسنك بعضیسنه ضمنده قادر اولان اجزاء بدن انسانك ضمنده قادر اولمزمی دردنجیسی بلوطلر ایجاد ایلمك ناسك احتیاجی ایچون اولدیغی کبی حشر دخی مكلفینك مستحق اولدقلری ثواب وعقابه وصلتلری احتیاجی ایچون اوله جغی نمایاندر خامساً شجرهٔ نار حشرك جوازینه مثال اوله بیلور زیرا نار بالطبع صاعد و لطیف ونورانی وحار ویابس حالبوکه شجره هابط وکثیف وظلمانی وبارد رطب اجزای ناریه یی داخل شجره امساك ایلیوب اشیای متنافره یی جمعه مقتدر اولان واجب الوجود بدن حیاتی ابداع اتمك قادر اولمزمی شو مذکوراتدن مستفاد اولدیکه عناصر اربعه حشرك امكاننه بیوك شاهددر واثبات ایدرساد ساً سماوات کواکبك بنالری بدن انساندن ارفع واعظم وتألیفلری تألیف بدن انسانیدن اشد واقوم زیرا بونلرده فروج اولمیوب بدن انسان ایسه مساماتدن عبارتدر بو صورتده بو اقوایی ترکیبه قادر اولان ذات اجل اعلا اضعفی ترکیبه قادر اوله جغی وسابعاً هر شخص نفسنده بالتأمل ادراك ایدرکه وقت نموده بدننده زیاده قوت حاصل اولوب بعده ینه ضعف ونقصان عارض اولمقدن خالی

اولمزبو صورتلہ بدنك بعضیسندہ تکون ملاحظہ اولنمایدرکہ
نومدہ حواس خمسۂ بدنیہ منافعدن خالی میت حکمنہ
کیرمش ایکن حال یقظہدہ کیفیت اولاسی عودت
ایدر بودخی بعدالموت حشرہ مشابہ اولمزمی ثامنا
موت ایلہ حیات بربرینہ ضدو امکان وامتناعدہ ضدینك
حکمی واحد اولدیغندن حیاتدن صکرہ موت تجویز
اولنجہ موتدن صکرہ حیات تجویز اولنمزمی تاسعاً
لبن حیوانك هویتی تفکر اولنسہ بوکا شاهد اولور شویلہ کہ
ماء ارضدہ تولد ایلیان نباتاتی حیوان اکل ایلدکدہ
اجزاء ماء کولہنك لطیفلرندن دم تولد ایدرك اودمك
بعض اجزاسی دخی ممہ نك اولدیغی لحمہ منصب اولدقدہ
الله تعالی وتقدس انی دم صورتندن لبن صورتنہ
تحویل واولبنی دخی متضادالطبایع اوچ اجزادن
ترکیب ایدیورکہ بری دهن ودیکری ماء واوچنجیسی
جبن اولوب دهنك طبیعتی حار ورطب مائك طبیعتی
بارد ورطب جبنك طبیعتی بارد و یابسدر ایشتہ بویلہ
ترابی نباتہ نباتی دمہ دمی لبنہ قلب ایدرك ولبندہ یکدیکرینہ
ضد اجزاء ثلاثہ خلق وتکوین ایلیہ رك بواجسامی بر
صفتدن برصفتہ وبرحالدن برحالہ قلبہ قادر اولدیغی

کورنمکده ایکن امواتك اجزاء وابدانی حالت اولیه‌سی
کبی صفت حیاته قلب ایلکه قادر اولمزمی (سؤال حکیم)
استغراب اولنان موادك بری دخی میتك قبرده احیا
اولنوب سؤال اولنمسی وحیوان وعقارب ایله تعذیب
قلنمسی کیفیتیدر زیرا بز مصلوب ومقتولی مشاهده
وسریر اوزرنده طول مدت مکث اولنان موتایی معاینه
ایدیورزکه جواب وتحرکه اصلا قوتلری اولمیوب
باخصوص تابوتنك ولحد مضیقده ایکن قعود ایله
سؤال وجواب نصل تصور اولنور ولاسیما اسباع وبهائمك
اکل وافتراس ایلدیکی نسانلردن سؤال وجواب نوجهله
تجویز وتعقل اولنور میتك حیوان وعقارب ایله
تعذیب اولنمسی بحثنه کلنجه متانتله بنا اولنمش قبرلر
کشف اولندقده هیچ برنده حیوان وعقارب بدن برشی
کورلمامشدر (جواب) انسان بوهیکلدن عبارتدر دیانلره
کوره الله تعالی میتك اجزاء اصلیه‌سنی احیا ایدوب سؤال ایلر
کرك حیوان اکل ایلسون وکرك کول اولوب عالمه طاغلسك
اجزاء اصلیه اصلا فنا پذیر اولمز ویاخود بالکلیه احیا
ایدرفقط ناسك نظرندن محجوب اولور زیرا اوخصوص
عالم ملکوتدر عالم ملکدن اولان کمسنه‌لر مشاهده

ایدەمز تتکم انبیای عظام ملائکهٔ کرامی مشاهده ایدوب اطرافنده بولنان اصحابی مشاهده ایدەمدکاری کبیدر حیه وعقارب دخی بعینه بویله اولوب عالم مشاهده ایدەمز کالەلم حقیقت انسانه نفس ناطقەدن یعنی فی ذاتها مادەدن مجرد جوهردن عبارت اولوب روحك فنایه کیتمکدیکی قول اوزره که تحقیق اولنان دخی بو اولوب اعتقاد حقیرانەم دخی بونك اوزرینەدر اوسؤال روحه اولمش اولورکه میتك قعود وحرکتی لازم کلمز وحیات وعقارب ایله معذب اولمسی کیفیتی کندینك اخلاق ذمیمه وافعال ردیەسی ایله روحك تعذیب اولنمسندن کنایتدر زیرا حیه بنفسه مؤلم اولمیوب بلکه سمیدر وتوحش اولنان دخی سمدن حاصل اولان الم اولدیغی تعریفدن مستغنی اولوب اولمی جناب حق روحنده خلق وانك ایله تعذیب ایلمکده بأس یوقدر مثلا اصحاب رتبه وحیثیتدن کمال درجه علوشانی وحمیت کامله وعرض وناموسی اولان برشخص مافوقی بولنان برامیر علی ملاءالناس توابعی محضرنده شتومات غلیظه ایله عرضنی کسر وانعاس ایلمسه او آدم هتك ناموس ایجابنجه تهاده ضرب اولنسه وبلکه عقرب صوقسه

راضی وبو حقارتله دها زیاده متأذی اولوب اکرچه
خارجده تاس ایله کولر اوینار اما روحی نه درجه معذب
اولدیغنی هیچ برکمسه حس ایده مز و کندیسی دخی کرچه
کولوب اوینیوب اما نیجه ییلان و عقربلر صوقیور
دیو تقریر ایدر و علی الخصوص النوم اخ الموت دینلدیکی
اوزره نوم موتك قرنداشی اولوب نائم اولان برشخص
مخوف و مهمناك رؤیا کوردیکی حالده ساکن اولوب
اصلا تحرك واضطراب واثر عذاب ظاهرنده مشاهده
اولنمز ایکن باطننده نیجه الام واکدار ادراك ایدر
واوعذابی اطرافنده بیدار اولانلرك مشاهده ایده مدکلری
مثال کافی دکلمیدر والحاصل بوخصوصده تصدیق
ایدرز و دیرزکه حیه وجود میتی لدغ ایدر لکن احوال
اخرت عالم ملکوتدن اولدیغی ایچون بز مشاهده
ایده میز ویاخود نائمك حالی کبی اولوب حیه انی لدغ
ایدر و متألم اولوب جبهه سی ترلر و غایت مضطرب
و یقظان متأذی اولدیغی کبی متأذی اولور و یاننده
اوتوران شخص ظاهراً انی ساکن کوروب حیه یی
ویاخود مؤلماتدن برشی مشاهده ایده مز ویاخود
حیه یی تصریحدن مراد بنفسه مؤلم اولیوب بلکه سمی

مؤلم اولدیغیچون اوسمده حاصل اولان الم روح میت
ایچون حاصل اولمده بأس اولمدیغی بالاده دخی ذکر
اولنمشدر (ای حکیم) سزبندن مذهبکزی کتمان وصحیحاً
عقایدکز نصل اولدیغنی پنهان طوتدیغکزك معلوم اولمدیغی
جهتله ایکی تجاره بکزرزکه سزدم مغازه‌مزی اچوب
امتعه‌مزی میزان وعیاره چکوب وزن ایلدیکز لکن
سزلك مغازه‌کز مسدود وامتعه‌کز دخی مجهول اولدیغندن
وزن وعیار اولنمه‌دن تخلص ایلدیکز بناء علیه سزه
سؤال واعتراض اولیه‌رق برقاچ نصیحت ایدرم اولا
نصیحتم شودرکه سز انبیاء عظام علیهم صلوات الرحمن
حضراتنك خبرویردکاری بعض شیلرده عقلمز ایرمز
طبیعتك وراسنده‌در دیه‌رك انکار ویاخود شکده
بولنیورسکز حالبوکه مثلا قرق اللی سنه مقدم برکیمسه
سزه خبرویروب فلان زمان برآلات اختراع اولنه‌جقدرکه
انك واسطه‌سیله اوچ بیك ساعتلك مسافه‌یه بردقیقه‌ده
خبر واصل اوله‌جقدر دیمش ویاخود میقراسقوب
واسطه‌سیله کشف اولدیغی اوزره پیره نك پیره سنك
پیره‌سی واردر ویا برباردق صوایچنده نقدر حیه وعقرب کبی
حشرات وار ایمش ایچیلییور ویاخود برکاپکك هربری

برقاچندن مركب التمش كوزی وارو برعنكبوتك
نسج ایتدیكی آغك برتلی اون سكز قاتدن عبارت
ومخرجنده اون سكز سوارخ اولوب هر بری
جردلیكدن خروج ایدر ایكن نظر حسده یكپاره بر اینجه
تل كورینور دیو هنوزان عصرك بومثللو غریبه‌لی
كسب ایضاح ایلدكلری امور غریبه‌یی سویلمش
اولسه ایدی هر برلر ینك عقل وطبیعته مخالف اولمسنه
عجبا بیك دلیل كتورمز میدیكز بونلره قادر اولان واجب
الوجود نیه قادر اولمز نیچون تردد ایدرسك تصحیحت
ثانیه جناب حق انسانه درت طور ویرمشدركه مافوقی
عقل تجویز ایلمز طور اولكه رحم مادرده ایكن دنیانك
وسعتنی خبرویرسه‌لر نصل تجویز ایده بیلوردك طور ثانی كه
ایكی آیلق رضیع ایكن دنیانك وسعتنی كوروب فقط
نیك وبددن قنغیسنی فرق ایدوب عقلك تجویز ایده بیلور
ایدی بعده اوچ درت یاشنه كیردكده المسا ایله اتشی
فرق ایدرك حتی دیدیكی شیئه رغبت وفسادیدیكی
شیدن نفرت ایدر ایدك لكن علم وكمالك حسنیاتن وجهل
وشقاوتك قبحیاتنی فرق وتمییز ایده‌مز ایدك شمدی طور
ثالثكه مبلغ رجاله بالغ اولوب نیك وبددن فرق

وتمیز ایده‌یورسکز مخبر ین صادقینك خبرویردکاری اوزره برطور دها واردرکه امور معنویه وآخرویه‌در بونده نیچون تردد ایدییورسك اوچ طور بچه‌دیکی مافوقندن غافل عقلك تجویز ایتمز ایدی انصاف ایله‌سك بوسکا شاهد کافی دکلیدر (اوچنجی نصیحت) بدن انسانی برقاچ بیك ییلدن بری حکما واطبا تشریح وتدقیق ایتدیلر ایسه‌ده حالا نهایت خواصنه واصل اوله مدیلر علم تشریح دقتله مطالعه اولنوب تفکر وافلاك وکواکبك احوالی تدبر اولنسه بونلره قادر اولان ذات اجل اعلا حضرتلری نیه قادر اولمز علمی یوق شعوری یوق قدرتی یوق انکار ایتسك عذابی یوق اقرار ایتسك احسانی یوق طبیعته اسناد ایدوب عذاب دائمیه استحقاق کسب ایده جکنه شو مذکورات ایله متصف اولان ذات اجل اعلایه نسبت ایلیوب نعم دائمه‌یه مظهر اولسك اولمزمی (دردنجی نصیحت) برقوم ایچنده کذب ودروغ ایله معروف وتزویرات وتقولات ایله موصوف اولان برشخص قوال شودیوارك دلیکنه بر ییلان کیردی پارمغنی ادخال ایله‌دیمش اولسه شاید بودفعه سوزنده صادق اولمق احتمالنی بالتذکر شك ایدرك اول سوراخه ادخال بنان ایلمکدن

خوف ایده جك آزادهٔ قیدیان اولوب بو یله اولدیغی
حالده قومی ایچنده صدق وامانتله معروف اولوب بونجه
خوارق عادات ومعجزات باهراتی مشهور اولان یوزیکرمی
درت بیك پیغمبر امور معنویهٔ اخرویه یی خبرویرمش اولدقلری
پدیدار ایکن (ای حکیم) انصاف ایتمز میسك که سکا یقین
حاصل اولمدیسه شك وشبهه ده کلدیکی پارمغنی آتشه
وضع ایدوب بر آن تحمل ایده بیلور میسنکه نار نیراندن ادنا
برنمونه وبوکا انکارکزك قطعا سزه فائده سی اولمدیغی جن
امور البینه در انجق بو انکار ایله قضای غب یعنی قوت اولوب
امور اخرویه یی شبهه سز تحقق ایلدیکی حالده منکرین
حقنده وعید بیوریلان نار جهنم دن سزی طبیعت
دیدیککز شی تخلیصه قادر اوله بیلورمی (بشنجی نصیحتم)
دخی بنده بو معنایی توضیح در مراد عاجزانه می تشریح
ایدر شویله که حاشا امور اخرویه نك اصلی یوقدر دینلسه
بزم ضررمز اولمیوب اوحالده سزلرله برابرز امابزم یقینمز
اولدیغی وانبیای عظام علیهم صلوات الله الملك العلام
حضراتنك خبرویردکاری اوزره وجوده کلوبده عذاب
دائمی یه مستحق اولدیغکزده نه یپارسکز دینلدکده
کلام الحق یدخل الاذن بلااذن وتیره سی اوزره حکیم

بو کلام حقیقت انجام عاجزانه‌می فرطهٔ بنا گوش قبول وشاهقهٔ خودرأییدن حضیض تسلیمه نزول ایتمش ایسه‌لرده قرنجه قپودان قبولدن امتناع وفلك اصراره کشیدهٔ شراع ایدرك سمت جوابه دنباله کردان سکان وشو صورتله لب آلای هرزه وهذیان اولدیکه امور اخرویه‌یی انکارده مشغلهٔ مشاقات عبادتدن سالم اوله‌رق دنیاده برقاچ کونلك عمر ایچون اوروج طوتمق نماز قیلمق چجه کتمك کبی تکلفات شاقه ایله وجودینه زحمت ویرمیوب راحت ایدر کلام نافرجامنی ایراد ایدرك اعجاب فرمای ذوی الافهام اولمغله طرف حقیرانه‌مدن مرقوملك تصحیح اعتقادینه مدار اولمق اوزره بعض مؤمن موحد واردرکه دمافسقله مألوف وبالطبع افعال ذمیمه‌یه مشغوف اوله‌رق عبادتده کسلان ولکن امور ضروریهٔ دینیه‌یه اعتقاد تام ایله معتقد وقلبی ایمان ایله مملان اولوب اعمال صالحه‌ده بولنه‌مدیغنه تأسف وافعال طالحه ایله امرار عمر ایلدیکنه تلهف ایدرك آخر عمرنده توبه‌یه موفق اولور ایسه جناب حق اوقوللك کناهلرینی عفو ایدر توبه‌سز اولور ایسه دیلرسه عفو ایدر دیلر ایسه مدت قلیله عذاب ایلدکدن صکرا اوقوللی جهنمدن اخراج ومؤبداً وسرمداً صفایاب

اولمقاغزره دارالسلام جنته ادخال وابلاج ایدرفاما
انکار ایدوبده عیاذاً بالله تعالی ایمانمز کوچه‌رك عذاب
دائمی یه مستحق اولقده نه فائده واردر دیدکده قرنجه
قپودان ستون جهانته بر اوفاق بادبان دها چکه رك انکارده
فائده شودرکه روح آسوده اولوب تن کسب سمن ایدر
دیمکین چونکه مرقوم کمال درجه ضعیف ونحیف اولوب
بودخی اغرب غرائبدندرکه سفینه ایچنده مومی الیهدن
اضعف وعلیل برشخص اولمدیغی حالده بونك آخرتی
انکارده انسان راحت ایدوب وجود سمن پیدا ایدر دیمه‌سی
ضرطه فرمای بحر وخنده بخشای شجر قبیلندن اولوب
بجملرك ضروب امثالندن کوه مخوردوره میرود مثلنه تمام
موافق اولمغله نعوذ بالله تعالی جناب واجب الوجود
برکسه‌نك قلبنی مهرلر ایسه شعورینی سلب ایدوب مجانینك
دخی قبول ایتمیه جکی بومقوله هذیان تفوه ایدر بعده فقیر
حکیمزه خطاب ایدوب بوتسلیات وصفاء خاطر اصحاب
غمه‌می لازمدر یوخسه غمدن ازاده اولانه دیدیکمده
اصحاب غمه لازم کاور دیمه‌لری اوزرینه بوعالمده اصحاب
غمی چوقدر یوخسه غمدن ازاده اولانی چوقدر روحانی
وجسمانی اولان غملر کشینك اقرباو متعلقاتنك وفیاتی واموال

واشیاسنك تلفاتی ووجودینه علل وامراضك عروضی وهر بلده نك اقلی اوندہ بری غنی ایسه طقوزی فقیر اولوب فقر وفاقه ایله چکدیکی ضروراتی وغنی بولنانلرك دخی علل وامراضه ابتلاسی ایله ویاخود امثالندن برجهتله کیرو قالمغله دائما مغموم والحاصل (هرکس بقدر خویش کرفتار محنتست) مدلولنجه هر شخص حالنه کوره بر بلایه کرفتار واکثری هموم وغموم ایله اوقات کذار اولدیغی کالامر النجوم ظاهر ومعلوم دکلمیدر دیدکده یکزبان اوله رق جمله سی تصدیق وتسلیم وفی الحقیقه عالمده کدورات وغصه دن آزاده فرد آفریده بولنمز دیه رك جواب عاجزانه می تحسین وتقویم ایتدیلر بنده طرف عاجزانمدن اهل ایمان اولان انسان هرکونه بلا ایله مبتلا اولسه جناب واجب الوجود روز جزاده مکافات اوله رق اجر جزیل ونعم بیعدیل احسان ایدر دیه رك متسلی اولوب دزعقب غمومی سروره محول وکدری صفایه مبدل ومؤمن کامل نعم دنیویه نك زوالیله متأثر اولمیوب هر حالده متشکر اولور ابراهیم ادهم قدس الله سره الاتم حضرتلری پادشاه ایکن تاج وتختنی ترك ایله مکهٔ مکرمه ده طاغلردن صرتنه اودون یوکلنوب صاته رق اول صورتله فقری اختیار ایلمش ایدی

حالا بو مسلکده فقری اختیار ایلمش نیجه بیك آدم بولنورکه ربع مسکون کندیلرینه بخش اولنسه قبول ایتمزلر اگرچه بودنیاده فقیر اولانلر دخی بعض وقت مکدر ومغموم اولمامق قابل دکل ایسه ده روزجزاده احسان اولنه جق مکافاتی تصور ایدرك صفایاب اولوب متسلی اولورلر علل وامراض ایله مبتلا اولان مؤمنین موحدین دخی عینی بوناك کبیدرکه جناب واجب الوجود برقولنك وجودندن برعضوینه بردقیقه وجع ویرسه مقابلنده اجر ومکافاة احسان ایده جکنه اعتقاد یقینی اولمغله قطعا استقلال ایتمیوب متسلی وصفایاب اولور حتی عالم سیاحتمزده طرابلس شامه واروب اوراده شیخ رشید میقاتی نامنده برذات ولایت سمات اولدیغی استماع ایتمکله شیخك زیارتنه کیدوب کوردم که کندوسی مسن برذات اولوب درت سنه دنبرو منزول ایمش دائما ارقه اوزری یتوب ایدرکال نحافت وهزالدن برقوری قالب قالمش ومع هذا بر بجاغی باشدن باشه شیشوب برایکی ماه قدر ممتد اوله رق اومندفع اولور اولماز دیکر بجاغی شیشر منتفخ اولور اوسونر دیکر اعضامی شیشه رك حاصلی بوقوری قالب اوزره بلایای عظیمه دائما متعاقب اولمغله بعض احباب ویارانی حالك نصلدر دیو سؤال ایلدکده

سیره بر بیوجك یردن بر مقبول هدیه كاسه نصل سوه رك
الوب قبول ایدرسكز عینی ایله بو الملرده بكا اونك كبی غایت
لذیذدر دیه رك دائما بشاشت اوزره اولوب اصلا اثر سآمت
اظهار ایتمدیكنه او بلده نك مسلم ونصاراسی شاهدلردر
یالكز بو مقوله عوارضه تسلیت یاب اولق دكل بلكه هركسك
هارب ومتنفر وخوف وخشیتندن مدهوش ومتمرمر
اولدیغی موت دخی خواص اهل الله عندلرنده (قطعه)
❊ من نیستم آن كز عدم بیم آید ❊ آن بیم مرا خوشتر
از ین بیم آید ❊ جانیست مرا عاریتی بر كف دست ❊
تسلیم كنم چو وقت تسلیم آید ❊ قطعه سی مدلولنجه موجب
بیم وهراس اولمیوب آخرته عزیمت كندولرینه بشقه جه
بر لذت اولمغله ودوكون او ینه كیدر كبی مسرور ومتسلی
اولورلر دوكون او ینه كیدیلر كبی مسرور ومتسلی اولدقلری
مسموع ومشهودمز اولمشدر فذلكهٔ مقال اولدركه صغیر
وكبیر وقلیل وكثیر هر نه درلو بلاء اولور ایسه مؤمنلر انك اجر
ومكافاتنی بالتصور صفاء خاطر ایله متسلی اولور اما منكر
آخرت اولان دینسزلر بو بلیه لره كرفتار اولسه نه ایله متسلی
اولور چكدیكی آلام درون مانندهٔ خرطاحون یانته قاله جغی
اجلای بدیهیاتدندر دیدیكمدهٔ حكیمك بری فی الحقیقه ایمانده

تسليت واطمئنان وانكارده يأس وحرمان ظاهر وعيان اولمغله اشبو ايراد ايلديككز ادله نك هيچ بريسی مردود ومنكرد كلدر انكار ايده نی جنت ايله حكم ايتملی دربزم شبهه مز قالمدی ديوب ملزم اولديلر

(سؤال قرنجه قپودان) زلازل وياغمور وخسوف وكسوف ماده لری حقنده علماء شريعتك بيان ايلدكلری فوائد بوعصرده اهل حكمتك بيانته مخالف كليور حالبوكه انلرك مدعالری آلت واسطه سيله مشاهده اولنوب مخالفی نصل اعتقاد اولنه بيلور ديو فاحشه عورت كبی كوله رك وقيريده رق سرجنبان استهزا اولدقده طرف فقيرانه مدن مقام بحثده كولمه عيب وموجب ضحك برشی يوق ايكن كولمه آدمك جنونه نسبت اولنه جغی لاشك وريب اولوب اكر بومثللو ابحاثده استهزا عيب اولمامش اوليدی سنك هر بر كلام سقيم واطوار نابجا نه اقل يكرمی لطيفهٔ غريبه وامثال عجيبه نقل ايده بيلوردمكه قيامته قدر اضحوكهٔ انام ومسخرهٔ خاص وعام اولوردك حكيمان ايله اولان مباحثاتمزده هيچ برادبه مخل حركت وقوع بولمدی دنيله رك برمقدار تعبير وتوبيخدنصكره

اصل سؤالك جوابنه بالتصدی او یاغمور وزلازل حقنده اهل شریعتك قول حكمایه مخالف اولان محلی بوخصوصك فرعنده اولمیوب اصل سببنده در مثلا زلازل حقنده حكما كبریت معدننده حاصل اولان بخارات كثیرهٔ محتبسه نك خارجه چیقمسی ایچون ارضك اضطرابندن عبارتدر دیرلر وعلماء شریعت دخی بونی تصدیق ایلر فقط همجوارمز اولان بروسه ده بشیوز سنه لك ابنیهٔ قدیمه منهدم اولدی خلقت عالمدنبرو اوارضده موجود اولان كبریت بشیوز ییلدنبرو حرارتلنمیوب بوسنه لرده شدت حرارت پیدا ایتمكه سبب ندر اكر بوكا برسبب بیان ایله سن كلام اورایه نقل ایدرك موجب تسلسل اولور نهایت سن طبیعت اقتضاسیدر دیمكین حالبوكه طبیعت دخی بشیوز سنه فعلنی اجرا ایلمیوب ده بو سنه لرده اجرا ایتمسنده برسببه محتاج اولوب بزلر الله تعالی یه نسبت ایدرز كه فاعل مختاردر اراده سنك تعلق سبب مخصصه محتاج دكلدر فاذا كان الامر كذلك او بخارك تزایدی ارادهٔ الهیه در كه دیلر ایسه بالذات اراده ایدر دیلر ایسه ملك واسطه سیله اجرا ایدر بومثللو حالات عجیبه یی

علمی وشعوری اولمیان طبیعته ویرمکمی مناسب اولور
علمی وقدرت کامله‌سی اولان ذات اجل اعلایه‌می
نسبت ایتمک مناسب اولور سن انصاف ایله یاغمور
حقنده بیان ایلدکلری قواعدی دخی علما تکذیب
ایلیوب فقط سبب اولی اولان بخارك ارضدن ابتدار
حصولی وحرکتی حقنده باذن‌الله دیه مؤمن موحد
اولور بالطبع دیین کافر اولور قنغی طرفی اختیار ایتمك
قسیدر حالبوکه هندستانك بعض محلنده غزه‌ته‌لرك
اعلاننه نظراً درت سنه یاغمور یاغمیوب اوچ بش ملیون
نفوس صوسوزلقدن هلاك اولمشی وبالعکس بعض
محلده التی آی متصل یاغمور یاغوب کویلری کندولری
صویه غرق ایلر طبیعت ایسه دائما ارضده موجود
اولوب تغیر ایتمامك اقتضا ایدر حالبوکه هرآیده
وهریلده وهرملکده کوتاکون تبدلات وتغیرات
وقوعبولمقده اولدیغندن نیجه اسباب اعتراضاته صالح
ونیجه مشکلاته مقدمه اوله‌جغنده شبهه یوقدر فامة
الله عظیم الشان حضرتلرینك اذن وارادهسنه
نسبت اولنسه برسبب مخصصه محتاج اولمیوب فاعل
مختاردر ملکنده کیف مایشاء تصرف ایلر دیدکده

جمع اعتراضات ومشكلاتدن سالم اوله جغی اظهر
من الشمسدر وبوكا قياس ايله مسموعك اولان
بومثللو مسائل حكميه نك فروعنده مخالفت اولیوب
فقط علمای شریعت سبب اولنده باذالله دردیو
اعتقاد اولنمش ایسه اویله اعتقاد ایدن مؤمن موحد
وبالطبع درديو اعتقاد ایدنلر كافر مجاهددر دیدیکی
دیو جواب ویردیکنی متعاقب ای قپودان بی اذعانی
شو طبیعتی حكمتجه بكا تعریف ایله دیدکده جوابنده
طبیعت برشی دیدی اوشی نه در دینلدکده برقوت دیدی
قوت ندر دیدمینه برشی دیمسیله طرف عاجزیدن حكمتجه
طبیعتك تعریفی اون درلودر سنك بوتعریفك هیچ
برشیئه بكزه مدی باخصوص بومصنوعات عظیمه یی تنیه
قوت قوت شی هیچ برشیئه بكزه میان برشیئه نسبت
نصل جائز اولور دینلدیکی اوزره فرنجه قپودان اورسه
ایدرك سز طبیعتی انكار ایدرمسكز دیدکده خیر
طبیعتی انكار ایلمز جناب حق هر برشیده بردرلو
طبیعت خلق ایلمشدر لكن طبیعت دخی الله تعالینك
خادملرندن برادنا خادمدر سنك خطالك طبیعتی اقرارده دكل
بلكه طبیعتی موجد صانع بیلدکده در وحماقتك بوابی پادشاهی

بلكدر دينلميله قرنجه قپودان بو جهلبوب الله تعريف ايله
تيلدكده فقير اسماء الحسنايي بربر تعداد ومعناى شريفلرك
تفصيل وبيان ايله ذات اجل اعلانك قدرت وعظمتني
تقرير وايراد ايلدكده حكيملرك بري قيام والمدن طوتهرق
سرك ديدككز نه متين دين ايمش هيچ اعتراض قبول ايلز
ديهرك خيليجه توقير واحترام ايلدي بعده قرنجه
قپودان اطالهٔ بچكول خطاب ونامرهٔ مزخرفهٔ
معتقداتندن دها نهوار ايسه امتثال واستجواب اولنهرق
بن قرنجه قپودان دها برشيده شبههكز قالديمى دينلدكده
شو وجهله ژاژخوابئ جوابه متصدى اولديكه بنم
برشبههم حضرت آدم حقندهدر چونكه حضرت
آدم ابو البشر اولوب اندن اول روى زمينده برمخلوقى
بولنماسنى و بو كرهٔ ارضك التى يدى بيك سنهلك مخلوق
اولمسنى عقل تجويز ايليور وعلى الخصوص اقليم
چينك بربلدهسنده برمغازه ايچنده يكرمى اوتوزقدر
ستون مركوز اولوب كيفيتى اهاليسندن لدى السؤال
جوابلرنده اسلافز هر بيك ختامنده بو محله برديرك
ركز ايدرلرمش ديو خبرويرمشلردر بو صورتده
انسانك وجودى اوتوز بيك سنهلك اولمق لازم كليور

دیه‌رك لب جنبان ترهات البسابس اولمغله منهل
فیوضات ربانیه‌دن اعتراف آب جواب اولوب بنی
احمق کرك مسلم وکرك مجوسی ونصاری وکرك یهود
وسائر ملل شتی والحاصل دنیاده بولنان هرطائفه
بطنا بعدالبطن بالتواتر پدرلری اولان حضرت آدمی
بالجمله انبیای عظام علیهم تحیةالرحمن حضراتنك
خبرویردکاری اوزره اقرار ایتدکاری حالده سن بابا کی
قنغی دلیل ایله انکار ایدییورسك عنعنه ایله متواتر
وثابت اولان خصوصی عقلك انکاره مجالی اولمدیغی
مثللو دنیاده حضرت آدمدن اول اهل شرعه کوره
مخلوق بولنمامش دیدیکك دخی عینی خطادرکه عند اهل
الشرع حضرت آدمدن اول دنیاده چند نوع مخلوقك
وجودی منکر اولمیوب حال وشانلری معلوم اوله مامش
و بونك ثبوتی پك چوق کتابده تصریح اولنمشدر فقط
ابوالبشر حضرت آدم علیه السلامدن کلمه لم آفرینش
عالم بحثنه اولا خلقت دنیایی سن قاچ سنه‌لك تخمین
ایدییورسك دیدیکمده جواب اوله‌رق پروسیاده
بعض یرلر برقاچ قولاچ حفراولندقده مدیه وایستردیه
قشوری کبی بعض حیوان بحری آثاری ظهور ایدییور

دیمك اولورکه اولی بحرایش صکره‌دن طواوب یره
منقلب اولمش بوکا نظراً بومثللو انقلابات برایکی یوز
بیك سنه‌ده انجق حاصل اوله بیلور دیدکده طرف
عاجزیدن خلقت عالم حادث اولوب فقط ابتدای
خلقتی حقنده برنص صریح اولمدیغندن مقدار ازمنه‌سی
تعییناولنه‌میوب فقط پك اسکی اولدیغی بعض احادیث
نبویه مداول منیفندن استدلال وحضرت محی‌الدین
عربی قدس سره‌الجلی حضرتلرینك مؤلفاتندن
اولان فتوحات مکیه نام کتابده ایراداتمش اولدیغی
رموزاتلرندن دخی‌اعتماد اولنمغله برملیون سنه ویاخود
دهابعید ویاقریب‌اولسون حادث ومخلوق اولدیغنده
علی‌الاتفاق شك وشبهه قالمامش وبونك کبی حالا
حضرت آدم علیه‌السلامك خلقتی حقنده دخی برخبر
متواتر اولمیوب فقط توراتده التی یدی بیك سنه‌در
دیه‌رك تصریح اولنمش ایسه‌ده توراتك محرف اولدیغی
شمس الحقیقه واظهارالحق نام کتابلرده تحقیق وایضاحا
تفصیل وتعمیق اولندقدن بشقه بومسئله توراتك
احکام شرعیه‌سنه متعلق دخی اولمدیغندن عقل‌ونقله
مخالف اولمیان مسئله‌سنی قبول ومخالف اولان مسئله‌سنی

ردایدرز هله شوچینده اولان مغازه‌ده دیرکلرله استدلالکز غایت زایف وضعیف وبویله من الغرب الی الشرق مسلم ومتفق اولان برمسئله‌نك خلافنده بومقوله دلیل ایرادی کارسخیف اولمغله بوندن سزه یقین حاصل اولمق یالکز ذاتکزك سخافت عقلکزه دلیل اوله‌بیلور چونکه الحالة هذه استانبولده یرالتنده اوچ بشیوز دیرکلی نیجه مغازه‌لر وارکه بانیسی مجهول سببی غیر معلوم اودیرکلره بویله سببلر بیان اولنسه عجب قنغی ذوی العقول عندنده قرین قبول اوله‌بیلور بعینه‌سنك بودلیلك کبیدرکه اسکدار نواحیسندن نردبان قریه‌سی اهالیسنك اکثری بکتاشی المذهب برطاقم جهلادن مرکب اولمغله اوراده اولان بکتاشی تکیه‌سی درویشلرندن برجاهل مضل احبامزدن برشخصی اضلال ودسیسه ایله مذهبلرینه جلب وادخال ایتمك اوزره کوتوروب تکیه‌ده موجود وهربریسی برقاچ چکی ثقلتده ایکی اوچ عدد بوارلق طاش بولنمغله بونلردن برینی فلان بابا هندستاندن ودیکرینی فلان بابا جزایردن ودیکرینی فلان بابا ارنبودلقدن فلاخت کرامتله انداخت ایدرك بورایه دوشمش وتکیه دیرکلرینك

هربرینی بربکتاشی ارنلری ایکیشراوچرآیلق مسافه‌دن بورایه آتمشلردر دیدیکنی شخص مزبور فقیره نقل وحکایه ایلدکده بومثللو کرامت کتب تواریخده وسیر وطبقات اولیاده اصلا روایت اولنمدیغندن یالکز اوبکتاشیلرك روایت مجردهٔ ابلهفریبه‌لرندن عبارت اولدیغنه نظراً قریهٔ مذکوره جوارنده بولنان قایش طاغنی دخی بوکرامته الحاق ایلسه‌لر سنك کبی احمق الداتمقده دها سهولتلی اولور دیمش ایدم ای‌قپودان چینده اولان دیرکلرك حکایه‌سی بومسئله‌دن دهااغرب دکلیدر دیدیکمده قرنجه‌قپودان(فبهت الذی کفر)مرساسنده لنکرانداز وفقط بوبحرك دخی قعرینه واصل اوله‌مدیغندن یلیکنی صویه‌ا ایندیره‌یوب محله‌سی امامی افندینك معلوماتندن دمساز اوله‌رق تصدیق مقال معرضنده زادفی‌الطنبور نغمهٔ اخری مقامندن تغنی پرداز اولوب واقعا بکتاشیلردن مروی اولان شوخارق عاده‌نك کذبنده شبهه یوقدر حتی بزم محله امامی اصل‌پیران عظامك یعنی عبدالقادر کیلانی ومولانا محمد جلال الدین رومی وشاه نقشبندی البخاری قدس الله ارواحهم حضراتی مثللو ذوات کرامك کرامتلرینی انکار ایلیوب

درویشلر مبالغه سندن عبارتدر دیه‌رك ضمناً اصل کرامتی
دخی انکار صولرینه تحریك محداف لاف ایتمکله طرفی
عاجزیدن اصل کرامت نصوص قرآنیه ایله ثابت وپیرانی
عظام وسائر اکابر صوفیه قدس الله ارواحهم حضراتندن
صادر اولان خوارق عاده بالاده مرور ایلدیکی وجهله
حکما ومتکلمین بیننده متفق فیه اولوب ذوات موحی
الیهمك کرامتلری تواتر بالمعنا قبیلندن وتواترك معناسی
کذبه تواطؤلری تصور اولنمیان قومك السنه سندن
ثابت خبردن عبارت اولدیغی وبونی منکر اولان آدمك
جنونه نسبت اولنه جغی دخی بیان اولنمشیدی وسرزنش
محله امامنك بومثللو افکارندن تولد ایدن فسادات
عظیمه‌یی عدم ادراککز دخی کمال جهل وحماقتدن معدود
اوله جغی جهتله بوراده اندن بحث جائز ولایق وشعار
اولی الالبابه موافق دکلدر برمؤمن موحد بالجمله اقوال
وافعال وکردار واعمالنی شرع شریفه توفیق وسنت
رسول اللهه تطبیق ایدر ایسه اندن ظهور ایدن خارق
عاده‌یه کرامت اطلاق اولنوب وبو مذکوراتك خلافنده
حرکت ایدنلردن خارق عاده برشی ظهور ایدر ایسه
اکا سحر ویاخود استدراج دینور امام غزالی ومحی الدین

عربی وملا جامی وامام شعرانی قدس الله ارواحهم
بونلرك امثالی موثوق ومعتمد اولان ذوات فخامك
مؤلفاتندن تحریر ایلدكاری اعزهٔ كرام حضراتك
عظم شانلری وكرامتلری تصدیق ایلیوب كندیلرینی
حاجی بكتاشی قدس سره الجلی حضرتلرینه منسوب
طوتان برطاقم عبادتسز طهارتسز ملحدین بی دینك
اقوال وافعالنی رودتكذیب ایدر زالحمدلله رب العالمین
ابحاث سابقه‌دن قرنجه قپودان خیلیجه دانه چیرنصح
وپند اوله‌رق كندوسنه اولدقجه دقت قلب حاصل
اولمغله بومثللو عقائد ضعیفه وشكوك قلبیه‌دن واخر
عمرمده تائب ومستغفر (التائب من الذنب كمن لاذنب له)
مدلولنجه دنس ذنوبدن پاك اولورم حالت نزعه قدر
توبه مقبول دكلی دیمسیله فقیر بومسئله‌ده دخی خطاك
واردر زیرا افعال عباد ایکی قسمدر برقسمی اختیاری
وديكری اضطراریدر قسم اختیاریسی صوم وصلات
وحج وزكات كبی درکه دیلرایسه ایشلر ودیلمز ایسه
ایشلمز اضطراریسی دخی اكل وشرب ونوم كبی شیلردركه
فعل ناچارز واما ن یارب توبه‌لر اولسون یئیم الجمیم
علی یوبیم دیمكده برفائده اولمدیغی كالشمس فی وسط النهار

ظاهر وآشكاردر ايمان ايسه امور قلبيه دن اولميوب كيفيات قلبيه دن اولمغله لساناتوبه اولسون اينساندم ديمكله يقين حاصل اولمز زيرا او يقين ديدكلرى شى موهبهٔ الهيه در (سؤال قرنجه قپودان) حقك افعال ضروريه ايله تكليف ايتمسنه ظلم لازم كلزمى (جواب) ظلم لازم كلز زيرا جناب حقك ايمان ويقين ايله تكليف ايلمسى مقدمه سى اعتيارىله در يعنى ايمان ويقين اختيارى دكلسه ده موقوف عليهى افعال اختياريه دندر يعنى اوامر الهيه يه انقيادو هم دخى اللهم انزل بقلبى ايمان دعاسنى تكرار ايتمكله حاصل اولور بونى سكا تمثيل ايده يم شويله كه بروادىده بش اون قدر چوبان كلبى بولنسه اورادن مرور وجسارت ايتمه نك ايكى طريقى واردر يامدافعه يه كافى اسلحه قوه يه له بولوب ياخود چوبانندن استمداد اولنور چوبان چاغرنجه كلبلرى يرلى يرينه يتار جنود شياطين ونفس اماره عينى كلاب راعى كبيدركه بونلرك شرندن تخلص ايله ايمان يقينى تحصيل ايلمه نك طريقى كتب اسلاميه ده بيان ايلدكلرى اوزره عبادات مفروضه يه دوام ومستمراً جناب حقدن باالتضرع استمداد واسترحام ايتمليدركه خصمانى ووساوس شيطانيه دن اولان شكوك واوهامى قلبندن رفع بيورسون وبرطريق

دخی علم کلامه زیاده دقت و دلیل عقلی و برهان قطعی ایله اشتغاله مبادرت ایتملیدرکه زیرا علم کلامدن بیبهره اولان کیمسه نك اعتقادی تقلیدی اولمغله اعتقاده مخل اولان کلماتی ایشتدکده ایشتدیکی مزخرفاتك اکثری دلیله مقارن اولوب و کندو معتقداتنك دلیل و برهاننه معلوماتی اولمیدب یالکز تقلید قبیلندن اولدیغی مدلل اولان کفریاته تقلیدی اولان عقائد مقابل اوله میه جغندن بالضروره چورمك لازم کاور بناء علیه بو مثللو کلمات باطله‌یی استماع ایلدکده دلائل و براهین ایله بالحاجه بطلاننه حکم ایدرك حوالهٔ سمع ایتمامك ایچون علم کلامی بالاهتمام تعلم فرض اولمش اولور (سؤال قرنجه قپودان) علم کلامك تعلمی اوچ بش سنه ده حصوله کله جکندن غفلتمزه باعث اولیور دیمسنه جوابا فقیر مبتدیلر ایچون لسان ترکی اوزره اسؤلهٔ علم کلام نام بر رساله ترتیب ایلمشیدم او رساله ایله استاد ماهردن ذکی مبتدیلرك مهماامکن اوچ بش ماهده ده تعلم ایتلری ممکن اوله بیلور و صانعك وجودینه دلالت ایدن ادلهٔ عقلیه یالکز علم کلامه موقوف اولمیوب عاقل رشید اولان ذات افاق انفسه و بلکه صاحب کلستان شیخ سعدی قدس سره الهادینك (بیت) برکدرختان سبز درنظر

هوشیار هر ورقی دفتریست معرفت کردکار ✲ بیت غرای
مدلولنجه براغاجك یپراغنه مدققانه نظر ایلسه کمالات الهیه یه
استدلال ایدر حتی برامی شتربان بدوی یه اثنای طریقده
جناب الهی نه ایله بیلورسن دیو سؤال ایلدکلرنده جوابنده
طریقده اولان اثرلر مؤثره دلالت ایلر ذات ابراج اولان
سماوات وذات فجاج اولان ارض مریدقدیره دلالت
ایتزمی دیمشدر سنك دوه جی امی بدوی قدر عقل واذعانك
بوقیدرکه قدرت الهیه نك بعض شیئه شمولنده تردد
یولنده انصاف ایله که حکماء متقدمین حیوانانده آرینك
یاوروسنی طانیه جق قدر حس طبیعی واردر علم یوقدر
لکن اوریجکك آغذه اولان تساوئ انتساجندو آرینك
مسدس الشکل اولان بیوت مهندسه سنه باقنجه بو حیوانلره
علم وعقل اثبات ایلدیلر ای قپودان انصاف ایله که
علوم ریاضیه اوقویوب قدرت الهیه نك اثارینی وملکنك
وسعتنی کوردکدن صکره بو مصنوعات ملکوتك
صانع موجدینه اورمجك وآری علی قدر علم وبرمیوب
وبو نحل عنکبوته علم وعقل ویرن ذات واجب الوجودی
بیلیوب علی الاتفاق عدیم العلم والشعور اولان طبیعته
نسبت ایده یورسك امی بدوی دوه جی ایله کندیکی

برمقايسه ايله الشيء بالشيء يذكر. برحاذق طبيب
ايله معارفه مز اولمغله كندوسنه سؤال ايدوب
برقاچ بيك ييلدنبرو بدن انسانى تشريح والى الآن
تدقيق ايده يورلر عجبا نهايتنه واصل وواقف اوله بيلديلرمى
ديديكمده طبيب منصف دنيانك بوقدر دها عمرى
اولوب تدقيق اولنسه نهايتنه واصل اولنه ميه جغى تخمين
اولنمشدر ديو جواب ويرمشدر ايشته برآدم بركره علم
تشريحه عطف نگاه دقت ودرون وبيرون رأسده اولان
اجزاى غريبه وتركيبات عجيبه يه صرف ذهن
وفكرت ايدوب شو اجزاء وتركيباتى علم وشعورى
وقدرتى اولميان طبيعت نصل ياپه بيلور كه خلل طارى
اولسه اطباى عالم بريكسه يرينه وضعدن عاجز اولديغى
تأمل ايله صنعت طبيعت اولمديغنى والبته بونلرك عليم
قدير برصانعى بولنديغنى ادراك ايدر برده ميقر اسقوب
تعبير اولنان آلت واسطه سيله كورينان اشياى عجيبه
مشاهده حاسهٔ بصر ايله مشاهده اولنه مامغله آلت
ايله كوره ايله كورمش اولان موثوق الكلام كيمسه لردن
روايت واستماع اولندقده اعتماد ايتميه رك اولسه بزده
مشاهده ايدر ايدك قوليله او كيمسه لرى تخطئه وتكذيب

ایتمك عین جهالت اولدیغی کبی علوم ریاضیه وطب اوقو یان ذواتك دخی لسان شرعده وارد اولان بعض شیلره قدرت الهیه بوکا تعلق ایدرمی دیه‌رك ترددایتملری عین حماقتدر مؤمنك اعتقادی بردقیقه‌ده جناب واجب الوجود بوعالمی اون دفعه محوایدوب ایجاد ایتمکه قادردر بو اعتقادده ثابت ومستقر اولوب قطعا تردد واشتباه ایتمزلر ای قپودان بن بعض شیلری عقلم قبول ایتمیور دیرسك بو اوهام کاذبه‌یی ازاله واحاطه ایتمك سکا برعلاجنی خبر ویره‌یم شویله که برکره جناب حقك مصنوعاتنه نظر امعانله نظر ایدوب لایق اوزره تذکر وتدبر و برده کندی ضعفیتنه باقوب اولك طپراق اولدیغنی و بش اون کوندن صکره یته ایاق آلتنده سورینان طپراق اوله‌جغنی والحالة هذه ایچك طشره انقلاب ایتسه قازورات کوپی اولدیغنی کوزوب کندك دخی استکراه واستقذار ایده‌جکنی وربع مسکونه متصرف اولان برپادشاه قوی الشکیم پیره وسیوری سینك مقوله‌سی حشرات ضعیفه‌یه مغلوب وارجحی خطابی کلدکده اون بیك طبیب اطرافنده دوران ایتسه تخلیص کریبان ایده‌میه‌جکنی یعنی انسانك بودرجه ضعفنی و برکره دخی جناب واجب

الوجود مصنوعاتندن ظاهر اولان كمال قوت وقدرتنی ملاحظه وتفكر ايلدكدنصكره اكر ينه شوامی دوه جی قدر استدلال و يقين تحصيل ايلمز ايسك ارتق بوداء عضالك چاره سی اولميوب امور اخرويه يك يقين اولمغله بش اون كون صكره آخرتده شبهه‌ك حل اولور الله ولی التوفيق والارشاد وعليه التوكل والاعتماد (سؤال حكيم) زهنه خلجان ويرن مسائلدن بريدخی شق قر ماده سيدركه عقلاً مستبعد اولديغی ايكی اوچ جهتله ثابتدر اولا جرم قر محسوساتدن اولمغله مشاهده سی اهل مكه يه مخصوص اوليوب روی زمينده اولان اهالينك جمله سی رؤيتده مشترك اولديغندن وخصوصا طبيعت بشريه امور غريبه يی نقله حريص بولنديغندن بعثتدن اول اهل ارصاد واهل نجوم موجود ايكن بومثللو امر غيب روايت اولنمامشدر ثانياً بومثللو جرم عظيمك خرقه برسببده نقل اولنميوب ثالثاً صواعقك صوتندن اشد برصوت هائل دخی ايجاب ايدر (جواب) انشقاق قرك وقوعی يارم ساعت وبرساعت ممتد اوليوب بلكه رسول اكرم صلى الله عليه وسلم افنديمز اصبع سعادتيله شمشيردن اشارت اولدقلرنده

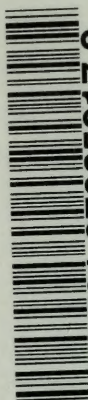
جبل ابی قبیسك رأسی ارایرنده قالور درجه‌ده وسطندن ایکی قطعه‌یه محلندن منشق ودرعقب یرینه و بر برینه ملحق اولوب جسم واحد اولمشدر حتی بو شق قمر کیفیتنی آل خصمای محمدیدن اولان ابوجهل علیه مایستحق دخی رأی العین مشاهده ایتدکدن صکره بو معجزهٔ باهره‌یی سحره حمل ایدرك کمال کبر وعنادندن نبوت رسول اللهی تصدیق ایتمیوب ایدنلری دخی طنز واستهزا ایله تحقیر وآزار ایتمش اولدیغی عنعنه ایله مثبت اولان روایات صحیحه‌دن اولوب لکن بنم بو جوابم ادلهٔ نقلیه‌دن اولمغله ادلهٔ عقلیه‌یه منافی وسزك تقوله عدم اعتبارکز جهتیله تحویل اعتقادکزه غیر کافی اولدیغندن سزك عقلکزك قبول ایده‌جکی صورتله جواب ویره‌یم شویله که آنفاً افاده ایلدیکم وجهله بو انشقاق قمر طول مدت ممتد اولمیوب همان برایکی ثانیه‌ده متحرف وملتئم اولدیغندن وضیاسنه دخی خلل کلمدیکندن وباخصوص کیجه اولوب جمله‌نك وقت غفلتی اولمغله واهل نجوم واهل ارصاد ایسه متصل واحد کوزلرینی آیرمیوب قمرك احوالنه حصر انظار ایتمدکلری بدیهی بولنمغله کورمامری مستبعد اولمدیغی مثلاو برآدم بلاد

آخردن برقوم ایچنده بوکیجه آی برثانیه مقدار آیرلدی
وینه برلشدی دیمش اولسه بویله برواقعهٔ خارقه‌یه
کیمسه اینانمیوب سنك کوزك چپا قلنمش ویاخود قرك
وسطنه بلوط کلمش سن اویله تخیل ایتمش سك دیه‌رك
اول آدمی تحمیق وکلامنی تزییف وتحریق ایده جکارینه
شبهه یوقدر وهمده اولی تاریخده تلغراف وبومثولل
تسهیلات بولنمدیغی جهتله مدت قلیله‌ده نقیل اخبار
متعسر واسلامك تشهرندن صکره شمس قرماده سی
بلاد آخرده روایت اولنه‌رق معجزات پیغمبریدن
اولدیغی مسموعلری اولسه وبر ایکی آدم دخی بزده
کورمش دیه‌رك شهادت ایتسه‌لر یهودی ونصاری
راهبلری اسلامی تأیید ایده یورسون دیواوآدمی صاغ
قومیه جقلری امرباهر اولمغله بوحال الرشو قرو قوعنك
ارباب نجوم وارصاد بیننده عدم شیوعنی استلزام
ایدروثانیاً مطالع ومغارب کرهٔ ارضده مختلف واهل
هیئتك بیان اتدکلرینه کوره هرای شمس وقرمنکسف
اولوب بونلرك انکساف وانخسافی بربلده‌ده مشاهده
اولنوب جمیع بلادده کوریله‌مدیکی درکار وبزم
بلده‌مزده ایسه انجق ایکی ییلده ویرده کورلدیکی

اشکار اولدیغی کبی مکهٔ مکرمه ده آیك طلوعی اوروپایه
نسبتله یکی اوچ ساعت مقدم اولدیغندن انده وقوعبولان
شق قری ربع مسکون اهالیسنك جمله سی کورمك
لازم کلیه جکی بدیهی دروحالبوکه شرق اهالیسندن
پك چوق کیمسه لر معاینه ایتمشلردرکه بوکا کواهم هندستانده
برهیکل بولنوب اوزرنده شق قرسنه سی بنااولندی
دیه رك یازلمش اولدیغنی بعض مفسرین عظام افندیلرمز
تحریر بیورمشلردر قالدیکه سبب معلوم دکلدر دیو
ایراد ایتدیککز شبهه کزك جوابی دخی چونکه هر بر
حادثك سببی معلوم اولمق لازم کلمز مشاهد اوله رق
چوق حوادث متکرره واردرکه حالا اسبابنه کسه
واقف اوله مامشدر مثلا کواکب علویه بزلره غایت
بعیدایکن قریب کورنمسنك سببی معلوم دکلدر
و باخصوص عین ایله ابصارك حقیقتی معلوم اولمیوب
حکمادن برطائفه شکل مخروطهٔ مصمت و یاخطوط
مجتمعه رأس بصرك حدقه سنده قاعدهٔ مرئی یه متصل
بعضیلر مرئینك صورتی رطوبت جلیدیه یه واندن حس
مشترکه منتقش وتواصل اولور و بعضیلر بصردن برخط
مستقیم چیقوب مرئیه واصل اولدقده هرطرفه

درعقب مضطرب اولوب برسطح احداث ایلردیمشلرسه ده
والحاصل سبب ابصار یقیناً شمدی یه قدر معلوم دکل ایکن
برکمسه حواس ابصاری انکار ایلسه تکذیب اولنوب جنونه
نسبت اولنورو بوندن بشقه اکرهر برحادث ایچون برسبب
اولمق لازم کلسه اول سبب دخی حادث اولمغله اکا دخی
برسبب اقتضا ایتمکله الی غیرالنهایه تسلسل لازم کلور
بالاتفاق باطلدرو قمرك انشقاقنده صوت هائل ایجاب ایتمسی
دخی ممنوعدر وبومثللو شیده تجاذبك ذهابندن عبارتدرکه
اجسام من حیث الخواص مختلف اولدیغندن جرم قمر
جرم ارض ایله متحد اولماق لازم کلمز ممکن اولورکه ایکی
قطعه نك بری ارضه نسبتله جبل عظیم کبی اولوب
برقاسر ایله مرتفع اولسه قطعهٔ اخرحد جذبدن چقمدیغی
ایچون جذب ایدر وعلی الخصوص جسم قمرك هویتی
سزجه معلوم اولمیوب بزجه نصوص قرآنیه ده استدلال
اولدیغی وجهله نوردن عبارت ونورك انشقاق واتصالنه
صوت هائل لازم کلمیه جکی رهین رتبهٔ بداهتدرو الحاصل
ایشته بومثللو جواب وسزه مماشاة قبیلندن
اولوب والا بزلر بوتکلفه محتاج اولمدیغمزدن وبومثللو
شیلر ممکناتدن اولمغله جناب واجب الوجود جلت

عظمته خصمر تلری فعال لما یریداولوب قدرتی هر شیئه
شامل اولدیغندن ممکناتده اسباب ارامغه حاجت
یوقدای حکیم سزك عندکزده محال ذاتی اولمسنه
دلالت ایدر دلیلکز اولمیوب فقط عقلا استبعاد ایله
اعتراض ایلکز عقل سلیمه کوره جنونه اقرب وبو مثللو
اعتراض قرنجه قپو دانه انسبدر معلوم اوله که بو انشقاق
قمر حقنده وارداولان حدیث صحیح اولوب تواترنده
اختلاف اولدیغندن بعض مفسرین عظام حضراتی
سینشق ایله وبشقه وجوه ایله تأویل ایلشلر ایسه لرده
بونلرك تأویللری ضعیف اولمغله ملتفت دکلدر وبو خبرك
تواترنده اتفاق اولمیوب وآیت کریمه دخی نص
اولمدیغندن منکریده تکفیر اولنمیه جغی تفسیر روح المعانیده
تصریح اولنمشدر

3 1761 07065917 2